

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของการประเมิน

จุดมุ่งหมายหลักของการจัดการศึกษา คือ การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เปี่ยมสุขตามความมุ่งหวังของสังคมโดยผ่านกระบวนการทางการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 22 แนวการจัดการศึกษายังให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคนโดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มาตรา 23 ข้อ 5 ในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งเรื่องหนึ่งที่กำหนดให้ดำเนินการคือเรื่องความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข และมาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการมาเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2562 : 15) ทั้งนี้การจัดการกระบวนการเรียนให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหาให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา อีกทั้งมีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (กรมสุขภาพจิต. 2554 : 14) นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนผู้เรียนแล้วการป้องกันและช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนก็นับว่าเป็นเรื่องสำคัญ และมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากสภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในปัจจุบันการศึกษานับเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาคนให้มีความเจริญงอกงาม

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้มีความสมบูรณ์พร้อมอย่างเป็นองค์รวมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา ความรู้ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนให้มีทักษะในการดำรงชีวิตจึง

จำเป็นที่ทุกโรงเรียนในฐานะหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตผู้เรียน และแก้วิกฤติสังคม จึงควรนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาประยุกต์ใช้และพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบหนึ่งที่จะช่วยในการแก้ปัญหาที่นักเรียนดังกล่าวซึ่งมาตรฐานการแนะแนว กรมวิชาการร่วมกับกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดแนวทางในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และ 5) การส่งต่อนักเรียน การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด จึงมีบทบาทหน้าที่ตามแนวทางการดำเนินงาน คือการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการศึกษาเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ คัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด สรุปผลจำแนกนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ดำเนินการส่งเสริมพัฒนาและจัดกิจกรรมการป้องกัน และแก้ไขปัญหา การช่วยเหลือนักเรียนอย่างเหมาะสม การดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนทุกคนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างสงบสุข ดังนั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นระบบที่ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดีการดำเนินงานสะดวกขึ้น นักเรียนได้รับการป้องกันและแก้ไขปัญหาลดลง (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2550 : 17-18)

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการหนึ่งในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่จะดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอน วิธีการ และเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน มีครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานดังกล่าวโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา อาทิ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูทุกคน เป็นต้น โดยกำหนดเป็นนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดดำเนินการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จึงกำหนดนโยบายสำคัญในการให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่ง จัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และดำเนินการอย่างจริงจังต่อเนื่องเพื่อเกิดความยั่งยืน ซึ่งนักเรียนทุกคนจะต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือ พิทักษ์ ปกป้อง ค้ำครองอย่างรอบด้านด้วยกระบวนการที่ถูกต้อง เหมาะสม และทันเหตุการณ์ และได้รับการพัฒนาในทุกมิติเพื่อให้เป็นคนดี มีความสุข และปลอดภัยในสภาพสังคมปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2562 : 3)

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่เป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีแบบแผน มีขั้นตอนอย่างชัดเจน ในการส่งเสริม สนับสนุน ดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบความสำเร็จทางการเรียน และให้ได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างรอบด้าน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 5 ขั้นตอน ที่โรงเรียนจะต้อง

ปฏิบัติ คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ทั้งการขอข้อมูลจากนักเรียน การเยี่ยมบ้าน และการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน 2) การคัดกรองนักเรียน ครูที่ปรึกษาต้องนำข้อมูล นักเรียนรายบุคคล มาคัดกรองว่าเด็กนักเรียนเป็นเด็กกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง หรือกลุ่มมีปัญหาในด้านต่างๆ อาทิเช่น ด้านการเรียน ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัย ด้านพฤติกรรม เช่น การใช้สารเสพติด การใช้ความรุนแรง พฤติกรรมทางเพศ การติดเกม การใช้เครื่องมือสื่อสาร อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น 3) การส่งเสริมพัฒนา เพื่อให้เด็กมีทักษะชีวิต มีภูมิคุ้มกันต่อความเสี่ยงทางสังคมต่างๆ 4) การป้องกันและช่วยเหลือในกรณีเด็กกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา 5) การส่งต่อ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อให้เด็กได้รับความช่วยเหลือให้กลับมารับการศึกษาจนจบหลักสูตร (กระทรวงศึกษาธิการ. 2562 : ออนไลน์)

โรงเรียนบ้านคำโพน เป็นโรงเรียนขยายโอกาส เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2564 มีนักเรียนจำนวนนักเรียน 111 คน คน ครู จำนวน 12 คน การจัดการเรียนการสอนได้คำนึงถึงคุณภาพของผู้เรียน โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีองค์ความรู้และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 คือ การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ ได้ดำเนินการมาจนถึงปัจจุบัน (โรงเรียนบ้านคำโพน. 2563 : 1) จากการติดตามผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนบ้านคำโพน ปีการศึกษา 2563 พบว่า สภาพปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการดำเนินงานยังไม่เป็นระบบ ขาดความต่อเนื่อง ไม่ถูกต้องตามกระบวนการขั้นตอน ทั้งนี้เนื่องจากครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาขาดความรู้ ความตระหนักของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ทำให้การดำเนินงานที่ผ่านมาไม่ประสบผลสำเร็จ ทำให้นักเรียนจำนวนมากมีปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขโดยด่วน ทั้งการหนีเรียน มาสาย การแต่งกายที่ไม่ถูกต้อง

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่สู่สถานศึกษา เป็นหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่จะต้องดำเนินการขับเคลื่อนโดยเฉพาะระดับโรงเรียนเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติการที่สำคัญที่สุด เพราะผลการจัดการศึกษาขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติงานของโรงเรียนส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน โดยประยุกต์รูปแบบการประเมินรูปแบบการประเมิน CIPPIest ของ Stufflebeam (2003 : 198) โดยปรับขยายรูปแบบการประเมินจาก CIPP มาเป็น CIPPIest เป็นแนวทางในการประเมินโครงการ ซึ่งผลที่ได้จากการประเมินโครงการจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมและพัฒนาโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน ให้เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ รวมถึงใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศที่มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ

ที่จะช่วยแก้ไขและพัฒนาโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลดียิ่งขึ้นต่อไป

คำถามของการประเมิน

ผลการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน ในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิผล ด้านความยั่งยืน และด้านการถ่ายโอนความรู้ และแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ อยู่ในระดับใดและมีผลเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการประเมิน

1. เพื่อประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน ในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิผล ด้านความยั่งยืน และด้านการถ่ายโอนความรู้
2. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน

ขอบเขตของการประเมินโครงการ

ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลหลัก

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน ปีการศึกษา 2564 จำนวนทั้งหมด 131 คน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1. ครูโรงเรียนบ้านคำโพน จำนวน 12 คน
2. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน (ไม่รวมผู้แทนข้าราชการครูและเลขานุการ)

3. ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 56 คน

4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 56 คน

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน ปีการศึกษา 2564 จำนวนทั้งหมด 8 คน กำหนดเกณฑ์ในการเลือกเป็นผู้อยู่ในพื้นที่ 6 เดือน ถึง 1 ปี เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

กับโครงการนี้ เป็นผู้ที่มีความร่วมมือในการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนบ้านคำโพน และเป็นผู้ที่มีความรู้และให้ข้อเสนอแนะได้อย่างดี มีรายละเอียดดังนี้

1. ครูโรงเรียนบ้านคำโพน คุณวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท มีความสนใจที่จะเข้าร่วมพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและเป็นผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง จำนวน 2 คน

2. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คุณวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี มีความสนใจที่จะเข้าร่วมพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและเป็นผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง จำนวน 2 คน

3. ผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนบ้านคำโพน คุณวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี มีความสนใจที่จะเข้าร่วมพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและเป็นผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง จำนวน 2 คน

4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นผู้มีความสนใจการเรียน และ การทำกิจกรรมกับโรงเรียนมาอย่างต่อเนื่อง จำนวน 2 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การประเมินครั้งนี้ เป็นการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน ปีการศึกษา 2564 ใช้รูปแบบการประเมิน CIPPIest ของ Stufflebeam (2003 : 198) โดยปรับขยายรูปแบบการประเมินจาก CIPP มาเป็น CIPPIest เป็นแนวทางในการประเมิน โครงการ ประกอบด้วย 1) ด้านบริบท 2) ด้านปัจจัยนำเข้า 3) ด้านกระบวนการ 4) ด้านผลผลิต 5) ด้านผลกระทบ 6) ด้านประสิทธิผล 7) ด้านความยั่งยืน 8) ด้านการถ่ายโยงความรู้ และ 9) แนวทางการดำเนินงานโครงการ

ขอบเขตด้านพื้นที่

การประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน กำหนดขอบเขตพื้นที่ในการศึกษาคือ โรงเรียนบ้านคำโพน

ขอบเขตด้านระยะเวลา

การประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน ใช้เวลาในการดำเนินงานโครงการเริ่มศึกษา ปีการศึกษา 2564 (ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2564 ถึง เดือนมีนาคม 2565)

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้ประเมินได้กำหนดนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการรายงานผลการประเมินโครงการนี้ โดยคำนึงถึงความหมายของคำศัพท์เฉพาะในการประเมินครั้งนี้

1. โครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ หมายถึง การดำเนินงาน เพื่อส่งเสริมป้องกัน พัฒนาและช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง ปลอดภัยจากสารเสพติดและมีความสุข ในการดำรงชีวิต ซึ่งมีกระบวนการดำเนินงานดูแลและช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน วิธีการและ เครื่องมือการทำงานที่ชัดเจนโดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคน ร่วมกันดำเนินงาน รวมทั้งการสนับสนุน ส่งเสริมจากโรงเรียน ประกอบด้วย กิจกรรมย่อย 5 กิจกรรม คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน 4) การ ป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อ

2. การประเมินโครงการ หมายถึง การดำเนินการวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เป็นอุปสรรค ต่อความก้าวหน้าของโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ ตลอดจนผลกระทบที่ สืบเนื่องมาจากการปฏิบัติโครงการทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นข้อมูลย้อนกลับ เพื่อใช้ในการปรับปรุง แก้ปัญหา อุปสรรคที่พียงเกิดขึ้นจากการปฏิบัติโครงการ และใช้เป็นเครื่องมือ สำหรับการบริหารโรงเรียนในการตัดสินใจที่จะดำเนินการโครงการในระยะต่อไป ซึ่งประกอบด้วย

2.1 การประเมินด้านบริบท (C : Context) หมายถึง การประเมินความความต้องการ จำเป็นของโครงการ ความเป็นไปได้ของโครงการ และวัตถุประสงค์ของโครงการ

2.2 การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (I : Input) หมายถึง การประเมินองค์ประกอบ พื้นฐานที่จำเป็นสำหรับใช้เป็นสิ่งสนับสนุนการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตาม วิถีชีวิตใหม่ จำแนกเป็นด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และสื่อการเรียนรู้

2.3 การประเมินด้านกระบวนการ (P : Process Evaluation) หมายถึง การประเมิน กิจกรรมการดำเนินงานตามโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ ได้แก่ กิจกรรมการ รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล กิจกรรมการคัดกรองนักเรียน กิจกรรมการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน กิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหา กิจกรรมการส่งต่อ และช่วงเวลาดำเนินงานตามโครงการ

2.4 การประเมินด้านผลผลิต (P : Products Evaluation) หมายถึง การประเมินด้าน ผลผลิตของโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ในประเด็นด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักเรียน ความสามารถในการเรียนรู้ การเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตและการคุ้มครองนักเรียน และการประเมินด้านความพึงพอใจต่อโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่

2.5 การประเมินด้านผลกระทบ (I : Impact Evaluation) หมายถึง การประเมินผลงาน หรือผลที่เกิดจากโครงการ นำความรู้และประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการไปใช้ในการ เรียนและการดำเนินชีวิตประจำวัน หรือพัฒนานักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

2.6 การประเมินด้านประสิทธิผล (E : Effectiveness Evaluation) หมายถึง ผลที่เกิดกับครู นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการโดยตรงหลังจบโครงการ ได้แก่ ด้านการสร้างความสัมพันธ์การดำเนินงานที่ คุ่มค่าด้านการริเริ่มสร้างสรรค์ และด้านความสนใจในการเรียน

2.7 การประเมินด้านความยั่งยืน (S : Sustainability Evaluation) หมายถึง การประเมินความรู้ ความสามารถของครู นักเรียนในการนำความรู้ที่ได้จากโครงการไปใช้พัฒนาความรู้หรือเชื่อมโยงความรู้ที่ได้ไปสู่การเรียนในระดับที่สูงขึ้นหรือการสืบค้นข้อมูลเพื่อพัฒนาความรู้

2.8 การประเมินด้านการถ่ายทอดความรู้ (T : Transportability Evaluation) หมายถึง การประเมินผลที่เกิดกับนักเรียนที่มีต่อโครงการ ในการถ่ายทอดความรู้หรือขยายผล

3. แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ หมายถึง การแสวงหาการปฏิบัติโดยกำหนดไว้เพื่อดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือให้กับนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ในด้านต่างๆ

4. โรงเรียน หมายถึง สถานศึกษาโรงเรียนบ้านคำโพน ที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

5. ครู หมายถึง ครูผู้สอนในโรงเรียนบ้านคำโพน ปีการศึกษา 2564

6. นักเรียน หมายถึง ผู้เรียนในโรงเรียนบ้านคำโพน ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2564

7. ผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง ผู้มีหน้าที่ดูแล เอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา นักเรียนในโรงเรียนบ้านคำโพน ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2564

ประโยชน์ที่ได้รับจากการประเมิน

การประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ ครั้งนี้ ในการประเมินจะได้รับประโยชน์จากการประเมินโครงการ ดังนี้

1. ประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน คือ นักเรียนได้รับการพัฒนาให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีคุณธรรมจริยธรรม และความประพฤติที่ดีอยู่ในระเบียบวินัยของโรงเรียน รู้จักหน้าที่ของตนเอง

2. ประโยชน์ที่เกิดกับครู คือ ได้แนวทางในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ ให้กับตนเองและให้กับนักเรียน มาใช้ในการดำเนินชีวิต

3. ประโยชน์ที่เกิดกับผู้บริหารสถานศึกษา คือ ได้แนวทางในการพัฒนาโรงเรียนโดยนำแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาเป็นไปตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

4. ประโยชน์ที่เกิดกับโรงเรียน คือ โรงเรียนมีการพัฒนาเป็นไปอย่างถูกต้อง ทั้งการมีนักเรียนที่มีคุณภาพด้านวิชาการ นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการดำเนินงานโครงการไปใช้ในการดำเนินชีวิต

5. ประโยชน์ที่เกิดกับผู้ปกครอง คือ ผู้ปกครองได้ลูกที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณธรรม จริยธรรม ตรงตามความต้องการของครอบครัวและชุมชน

กรอบแนวคิดของการประเมินโครงการ

กรอบแนวคิดของการประเมินโครงการ ครอบคลุม แนวคิดและหลักการระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ แนวคิดและหลักการประเมินโครงการ และแนวคิดการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ซึ่งสามารถสรุปและกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการประเมิน ดังปรากฏในแผนภูมิที่ 1.1

โครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน

ด้านบริบท (Context)	ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)	ด้านกระบวนการ (Process)	ด้านผลผลิต (Product)	ด้านผลกระทบ (Impact)	ด้านประสิทธิผล (Effectiveness)	ด้านความยั่งยืน (Sustainability)	ด้านการถ่ายโอนความรู้ (Transportability)
ประเมินความต้องการจำเป็นความเป็นไปได้และวัตถุประสงค์ของโครงการ	ประเมินองค์ประกอบพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับใช้เป็นสิ่งสนับสนุนการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ จำแนกเป็นด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และสื่อการเรียนรู้	ประเมินกิจกรรมการดำเนินงานตามโครงการ ได้แก่ กิจกรรมการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล กิจกรรมการคัดกรองนักเรียน กิจกรรมการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน กิจกรรมการป้องกันและแก้ไข ปัญหาและ กิจกรรมการส่งต่อ และช่วงเวลา ดำเนินงานตามโครงการ	ประเมินด้านผลผลิตของโครงการระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ในประเด็นด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ความสามารถในการเรียนรู้ การเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตและการคุ้มครองนักเรียน และการประเมินด้านความพึงพอใจต่อโครงการระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่	ประเมินผลงานหรือผลที่เกิดจากโครงการ นำความรู้และประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วม กิจกรรมของโครงการไปใช้ในการเรียน และการดำเนินชีวิตประจำวัน	ผลที่เกิดกับครู นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ โดยตรงหลังจบโครงการ ได้แก่ ด้านการสร้าง ความสัมพันธ์ การดำเนินงาน ที่คุ้มค่าด้าน การริเริ่ม สร้างสรรค์ และด้านความสนใจในการเรียน	ประเมินความรู้ ความสามารถของครู นักเรียน ในการนำความรู้ที่ได้ จากโครงการ ไปใช้พัฒนา เชื่อมโยง ความรู้ที่ได้ ไปสู่การเรียน ในระดับที่สูงขึ้นหรือการ สืบค้นข้อมูล เพื่อพัฒนาความรู้	ประเมินผลที่เกิดกับนักเรียนที่มีต่อโครงการ ในการถ่ายทอดความรู้หรือ ขยายผล

แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน

โครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน ได้รับการประเมินผล

แผนภูมิที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ ผู้ประเมินโครงการได้ศึกษาสาระสำคัญของแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในโครงการที่ประเมินตามหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินและการประเมินโครงการ
 - 1.1 ความหมายของการประเมิน
 - 1.2 ความหมายของการประเมินโครงการ
 - 1.3 จุดมุ่งหมายของการประเมินโครงการ
 - 1.4 ความสำคัญของการประเมินโครงการ
 - 1.5 ประโยชน์ของการประเมินโครงการ
 - 1.6 ประเภทของการประเมินโครงการ
 - 1.7 กระบวนการของการประเมินโครงการ
 - 1.8 รูปแบบของการประเมินโครงการแบบ CIPP
 - 1.9 รูปแบบของการประเมินโครงการแบบ CIPPIest
 - 1.10 เกณฑ์และตัวชี้วัดความสำเร็จการประเมินโครงการแบบ CIPPIest
2. แนวคิดเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.1 ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.2 ความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.3 วัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.4 ประโยชน์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.5 ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.6 กระบวนการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. แนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตใหม่
 - 3.1 ความหมายของวิถีชีวิตใหม่
 - 3.2 ความหมายของวิกฤติโควิด 19
 - 3.3 นโยบายและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันวิกฤติโควิด 19

4. บริบทของโรงเรียนบ้านคำโพน
 - 4.1 ข้อมูลทั่วไป
 - 4.2 วิสัยทัศน์ของโรงเรียนบ้านคำโพน
 - 4.3 พันธกิจของโรงเรียนบ้านคำโพน
 - 4.4 เป้าหมายของโรงเรียนบ้านคำโพน
 - 4.5 กลยุทธ์ของโรงเรียนบ้านคำโพน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินและการประเมินโครงการ

ความหมายของการประเมิน

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2553 : 20-21) กล่าวว่า การประเมิน หมายถึง กระบวนการใช้ดุลยพินิจ หรือ ค่านิยมและข้อจำกัดต่างๆ ในการพิจารณาตัดสินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยการเปรียบเทียบผลที่ได้กับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

Stufflebeam and Shinkfield (2007 : 326) กล่าวว่า การประเมิน หมายถึง วิธีการศึกษาหรือสืบค้นหาคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมินอย่างเป็นระบบ การประเมินจึงเป็นกระบวนการที่จัดหานำเสนอสารสนเทศและนำไปประยุกต์ใช้ในการอธิบายและการตัดสินคุณค่าและคุณประโยชน์ในการตัดสินใจหาทางเลือกที่เหมาะสมในการดำเนินงานโครงการ

สรุปได้ว่า การประเมิน หมายถึง กระบวนการที่จัดเก็บข้อมูลเพื่อนำมาข้อมูลที่ได้นั้นมาใช้ในการพัฒนาตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงแนวทางการดำเนินโครงการให้เหมาะสม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศ และให้โครงการนั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ความหมายของการประเมินโครงการ

ชูชาติ พวงสมจิตร และคนอื่นๆ (2556 : 4) กล่าวว่า การประเมินโครงการเป็นการกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาหรือพัฒนางานที่มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจน มีลักษณะเฉพาะเจาะจง มีกิจกรรมที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ มีการจัดสรรทรัพยากรอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ มีการกำหนดเวลาเริ่มต้นและเวลาสิ้นสุดของโครงการไว้อย่างชัดเจน สาระในองค์ประกอบของโครงการมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน มีเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดของงาน เพื่อการตรวจสอบหรือชี้แจงถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารโครงการ ปรับปรุง และพัฒนาโครงการ

ฉันทนา สนานคุณ (2559 : 54) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการเชิงระบบเพื่อตรวจสอบหรือชี้บ่งถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ปรับปรุงและพัฒนาโครงการ

นิรุศณา เจ๊ะบู (2560 : 13) กล่าวว่า การประเมินโครงการ เป็นกระบวนการในการตรวจสอบผลการดำเนินโครงการว่าประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับประโยชน์จากการจัดโครงการหรือไม่ โดยอาศัยการวัดเพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศสำหรับการใช้ประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการในอนาคต เพื่อให้สามารถจัดโครงการที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของสังคมอย่างแท้จริง

มนตรี สังข์ทอง (2561 : 9) กล่าวว่า การประเมินโครงการเป็นกระบวนการในการรวบรวมสารสนเทศที่จำเป็นเพื่อการบริหารจัดการโครงการให้บรรลุตามเป้าหมายรวมถึงการทำหน้าที่ในการตัดสินใจคุณค่าของโครงการเพื่อดำเนินการต่อหรือยุติ/ยกเลิกโครงการ

พลวัฒน์ แจ็งดี (2563 : 23) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศอย่างมีระบบแล้วนำมาวิเคราะห์ เพื่อลงความเห็นว่าโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่ทำบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้หรือไม่ และเพื่อเป็นการตัดสินใจว่าจะปรับเปลี่ยน ระบุปรับปรุง ขยายผล หรือยกเลิกโครงการนั้น

Bhola (2006 : 1) กล่าวว่า โดยปกติมนุษย์จะประเมินการกระทำและประสบการณ์ในอดีตเพื่อรักษาการกระทำที่ดีไว้หรือปรับปรุงการกระทำในอนาคตให้ดียิ่งขึ้นเพื่อให้ได้รับความพึงพอใจมากยิ่งขึ้น การประเมินในที่นี้ หมายถึง การพิจารณา และตัดสินใจคุณค่า คุณภาพ ความสำคัญ ปริมาณ หรือสภาพของบางสิ่งบางอย่าง

จุดมุ่งหมายของการประเมินโครงการ

พิชิต ฤทธิ์จรรยา (2557 : 74) กล่าวว่า การประเมินโครงการมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

1. เพื่อแสดงให้เห็นถึงเหตุผลที่ชัดเจนของโครงการอันเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการตัดสินใจว่าลักษณะใดของโครงการมีความสำคัญมากที่สุด ซึ่งจะต้องทำการประเมินเพื่อหาประสิทธิผลและข้อมูลชนิดใดที่จะต้องเก็บรวบรวมไว้เพื่อการวิเคราะห์
2. เพื่อรวบรวมหลักฐานความเป็นจริง และข้อมูลที่จำเป็นเพื่อนำไปสู่การพิจารณาถึงประสิทธิผลของโครงการ
3. เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลและข้อเท็จจริงต่างๆ เพื่อนำไปสู่การสรุปผลของโครงการ
4. เพื่อการตัดสินใจว่าข้อมูลหรือข้อเท็จจริงใดที่สามารถนำไปใช้ได้
5. เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการพัฒนาปรับปรุงโครงการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

พิชญ์วัชร บุญเรืองรอด (2558 : 23) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการประเมินโครงการ เป็นกิจกรรมที่สำคัญที่ช่วยให้ผู้ที่ปฏิบัติโครงการและผู้บริหารได้ใช้เป็นเครื่องมือในการหาคำตอบต่างๆ

เกี่ยวกับการวางแผนของโครงการ การปรับปรุงของโครงการ ผลสำเร็จหรือความล้มเหลวของโครงการและ ประสิทธิภาพของโครงการ

ฉันทนา สนานคุณ (2559 : 55) กล่าวว่า การประเมินโครงการมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ ก่อนการดำเนินโครงการเพื่อรวบรวมข้อมูลและศึกษาความเป็นไปได้ในการดำเนินโครงการความต้องการ โครงการในระหว่างการดำเนินโครงการเพื่อทราบความก้าวหน้า และติดตามกระบวนการดำเนิน โครงการในระยะต่างๆ ผู้บริหารโครงการ เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ผลของโครงการและนำมาพิจารณาว่า ควรจะยุติหรือดำเนิน โครงการต่อไป

สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ หมายถึง แนวทางที่คอยควบคุมให้การ ดำเนินการประเมินเป็นไปอย่างถูกต้องรวมทั้งให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และบรรลุตรงตามเป้าหมาย ที่กำหนดไว้ รวมทั้งเป็นการนำผลการประเมินมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

ความสำคัญของการประเมินโครงการ

เชาว์ อินใย (2555 : 12) กล่าวถึงความสำคัญของการประเมินโครงการไว้ว่าการประเมิน โครงการเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเป็นกระบวนการที่มีระบบเพื่อค้นหาข้อเท็จจริงหรือกฎเกณฑ์ต่างๆ ทั้งยังเป็นกระบวนการที่มีระบบเพื่อตัดสินความสำเร็จของโครงการอีกด้วย การประเมินโครงการเป็น การดำเนินงานที่ไม่ใช้ความพยายามในการสร้างทฤษฎีหรือพัฒนาองค์ความรู้ทางสังคมศาสตร์ การ ประเมินโครงการที่นำมาใช้ในทางสังคมศาสตร์นั้น เป็นการเตรียมสารสนเทศเพื่อใช้ในการปรับปรุง โครงการทางสังคม เหตุผลประการสำคัญที่จำเป็นต้องประเมิน โครงการก็คือ มีทางเลือกในการดำเนิน โครงการได้มากมายที่จะทำให้การดำเนินงานโครงการมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องประเมิน โครงการว่าประสบความสำเร็จหรือไม่

สุภมาส อังศ์โชติ (2555 : 36) ได้สรุปความสำคัญของโครงการไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เกี่ยวกับโครงการที่นำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการ กำหนดโครงการ การตรวจสอบความพร้อมของทรัพยากรต่างๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินโครงการ ตลอดจนความเป็นไปได้ในการจัดทำโครงการ
2. ช่วยให้ทราบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความก้าวหน้า ปัญหาและอุปสรรคในการ ดำเนินโครงการซึ่งนำมาใช้ในการตัดสินใจเพื่อการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขการดำเนินโครงการ ให้เป็นไปตามที่กำหนด
3. ช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความสำเร็จและความล้มเหลวของโครงการที่นำมาใช้ ในการตัดสินใจและวินิจฉัยว่าจะดำเนินโครงการในช่วงต่อไปอย่างไรยกเลิกหรือปรับการดำเนิน โครงการไป
4. ช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่บ่งบอกถึงประสิทธิภาพของโครงการว่าเป็นอย่างไร คຸ້ມคຳ กกับการลงทุนหรือไม่

5. ช่วยให้เกิดการเสริมแรง สร้างพลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงานในโครงการเมื่อทราบผลสำเร็จ จุดเด่น หรือจุดด้อยของโครงการโดยจะมุ่งมั่นปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินโครงการให้มีคุณภาพ และมาตรฐานสูงขึ้น ซึ่งจะเกิดคุณค่าและประโยชน์สูงสุดต่อผู้รับบริการหรือองค์กร

ชลธิชา แผงบรรเทา (2557 : 47) กล่าวว่า การประเมินโครงการมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะให้ข้อมูลหรือสารสนเทศที่จะบอกให้ทราบว่าวัตถุประสงค์ของโครงการนั้นๆ ได้บรรลุผล มากน้อยเพียงใด นอกจากนี้จะช่วยบอกถึงว่าวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้นั้น มีความ สอดคล้องและเหมาะสมเพียงใด ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการประเมินโครงการจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการ ดำเนินการของโครงการเพื่อที่จะปรับปรุงโครงการ เพื่อให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีขึ้น

มนตรี สังข์ทอง (2561 : 56) กล่าวว่า การประเมินโครงการมีความสำคัญ คือ การประเมิน มีหน้าที่ดำรงไว้ซึ่งการจัดทำสารสนเทศเพิ่มพูนความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการ และจุดมุ่งหมายของโครงการ การช่วยเหลือองค์กรในการวิเคราะห์เป้าหมายวัตถุประสงค์ขององค์กร ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและ ผลประโยชน์ของกลุ่มระหว่างนักวางแผนและผู้บริหารจัดการโครงการ สร้างความรู้สึกเกี่ยวกับความ มั่นคงของลูกค้ำและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเป็นการบันทึกและการเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับเหตุการณ์ และกิจกรรมที่สำคัญๆ ของโครงการ

พลวัฒน์ แจงดี (2563 : 36-37) กล่าวถึงความสำคัญของการประเมินโครงการไว้ว่าช่วยให้ ได้ข้อมูลและสารสนเทศต่างๆ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนโครงการและกำหนดวัตถุประสงค์ได้ดี ยิ่งขึ้น การประเมินโครงการด้วยตนเองจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานได้ทราบผลการดำเนินงาน จุดเด่น จุดด้อย และนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นว่าการดำเนินงานเป็นไป ตามนโยบาย แผนงาน หรือโครงการที่วางไว้หรือไม่ช่วยให้ผู้ปฏิบัติ และผู้สนับสนุน ด้านเงินทุนได้ ทราบข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค และความสามารถของโครงการเพื่อนำมาปรับปรุง โครงการอีกทั้งยังช่วยให้ข้อมูลเกี่ยวกับความสำเร็จและความล้มเหลวของโครงการเพื่อนำไปใช้ในการ ตัดสินใจ และวินิจฉัยว่าจะดำเนินโครงการในช่วงต่อไปหรือไม่ จะยกเลิกหรือขยายการดำเนินงาน โครงการต่อไป

สรุปได้ว่า การประเมินโครงการมีความสำคัญช่วยให้ได้ข้อมูลและสารสนเทศต่างๆ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนโครงการ และกำหนดวัตถุประสงค์ได้ดียิ่งขึ้น การประเมินโครงการด้วยตนเอง จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานได้ทราบผลการดำเนินงาน จุดเด่น จุดด้อยและนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุง และ พัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ประโยชน์ของการประเมินโครงการ

กนกวรรณ จันทร์เจริญชัย (2553 : 2-10) กล่าวถึงประโยชน์จากการประเมินโครงการ สามารถแบ่งออกเป็นประเด็นหลักๆ ดังนี้

1. ถ้าการประเมินและผลของการประเมินเป็นไปตามการคาดการณ์การปฏิบัติงาน และการบริหารจะถือว่าเป็นแนวทางหรือตัวอย่างที่ที่จะนำไปใช้เพื่อขยายผลต่อไป
2. หากผลการประเมินออกมาในเชิงลบ ก็จะเป็นแนวทางในการนำไปใช้พิจารณา ตัดสินใจ เพื่อปรับปรุงแก้ไขการบริหารและการปฏิบัติงานให้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้นไป
3. การทำให้ผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานตามแผนมีความระมัดระวัง และเตรียมพร้อม ที่จะทำงานมากขึ้น

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2555 : 75) กล่าวถึงประโยชน์ของการประเมินโครงการ ดังนี้

1. การประเมินช่วยให้การกำหนดวัตถุประสงค์ และมาตรฐานของการดำเนินงาน มีความชัดเจนขึ้น กล่าวคือ ก่อนที่โครงการจะได้รับการสนับสนุนให้นำไปใช้ย่อมจะได้รับการตรวจสอบ จากผู้บริหารและผู้ประเมิน ส่วนใดที่ไม่ชัดเจน เช่น วัตถุประสงค์หรือมาตรฐานในการดำเนินงานหากขาด ความแน่นอนแจ่มชัด จะต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้มีความถูกต้องชัดเจนเสียก่อน ฉะนั้นจึงกล่าว ได้ว่าการประเมินโครงการมีส่วนช่วยทำให้โครงการชัดเจนและสามารถที่จะนำไปปฏิบัติอย่างได้ผล มากกว่าโครงการที่ไม่ได้รับการประเมิน
2. การประเมินโครงการช่วยให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างคุ้มค่าหรือเกิดประโยชน์ อย่างเต็มที่ ทั้งนี้เพราะการประเมินโครงการจะต้องวิเคราะห์ข้อมูลทุกส่วนของโครงการข้อมูลใด หรือ ปัจจัยใดที่เป็นปัญหาจะได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สามารถปฏิบัติงาน หรือใช้ในการปฏิบัติงาน อย่างเหมาะสมคุ้มค่าทรัพยากรทุกชนิดจะได้รับการจัดสรรให้อยู่ในจำนวน หรือ ปริมาณที่เหมาะสม เพียงพอต่อการดำเนินงาน ทรัพยากรที่ไม่จำเป็นหรือมีมากเกินไปจะได้รับการตัดทอนและทรัพยากรใด ที่ขาดก็จะได้มีการจัดหาเพิ่มเติม ฉะนั้นการประเมินโครงการจึงมีส่วนทำให้การใช้ทรัพยากรของ โครงการเป็นไปอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ
3. การประเมินโครงการช่วยให้แผนงานบรรลุวัตถุประสงค์ดังที่ได้กล่าวว่า โครงการ เป็นส่วนหนึ่งของแผน ดังนั้น เมื่อโครงการได้รับการตรวจสอบ วิเคราะห์ ปรับปรุง แก้ไขให้ดำเนินการ ไปด้วยดี ย่อมจะทำให้แผนงานดำเนินไปด้วยดีและบรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ หากโครงการใด โครงการหนึ่งมีปัญหาในการปฏิบัติย่อมกระทบกระเทือนต่อแผนงาน โดยส่วนรวม ฉะนั้น จึงอาจ กล่าวได้เช่นเดียวกันว่า หากการประเมินโครงการมีส่วนช่วยให้โครงการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมหมายถึงการประเมินโครงการมีส่วนช่วยให้แผนงานบรรลุถึงวัตถุประสงค์และดำเนินงานได้ด้วยดี เช่นกัน
4. การประเมินโครงการมีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาอันเกิดจากผลกระทบ (Impact) ของโครงการและทำให้โครงการมีข้อที่ทำให้เกิดความเสียหายลดน้อยลง
5. การประเมินโครงการมีส่วนช่วยอย่างสำคัญในการควบคุมคุณภาพของงาน ดังที่ได้ กล่าวแล้วว่า การประเมินโครงการเป็นการตรวจสอบและควบคุมชนิดหนึ่ง ซึ่งดำเนินงานอย่างเป็น

ระบบและมีความเป็นวิทยาศาสตร์อย่างมากทุกส่วนของโครงการและปัจจัยทุกชนิดจะได้รับการวิเคราะห์อย่างละเอียด กล่าวคือทั้งข้อมูลนำเข้า (Inputs) กระบวนการ (Process) และผลงาน (Outputs) จะได้รับการตรวจสอบประเมินผลทุกขั้นตอน ส่วนใดที่มีปัญหาหรือไม่มีคุณภาพจะได้รับการพิจารณาย้อนกลับเพื่อให้มีการดำเนินงานใหม่จนกว่าจะเป็นไปตามมาตรฐานหรือเป้าหมายที่ต้องการ ดังนั้น จึงถือได้ว่าการประเมินผลเป็นการควบคุมคุณภาพของโครงการ

6. การประเมินโครงการมีส่วนในการสร้างขวัญและกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติงานตามโครงการ เพราะการประเมินโครงการมิใช่การควบคุมบังคับบัญชาหรือสั่งการ แต่เป็นการศึกษาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงแก้ไขและเสนอแนะวิธีการใหม่ๆ เพื่อปฏิบัติโครงการอันยอมจะนำมาซึ่งผลงานที่เป็นที่ยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งปวง โดยลักษณะเช่นนี้ ย่อมทำให้ผู้ปฏิบัติมีกำลังใจ มีความพึงพอใจและความตั้งใจ กระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงานต่อไปและมากขึ้น ฉะนั้น จึงกล่าวได้ว่า การประเมินโครงการมีส่วนสำคัญยิ่งในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

7. การประเมินโครงการช่วยในการตัดสินใจในการบริหารโครงการ กล่าวคือ การประเมินโครงการจะทำให้ผู้บริหารได้ทราบถึงปัญหาอุปสรรค ข้อดี ข้อเสีย ความเป็นไปได้ และแนวทางในการปรับปรุง แก้ไขการดำเนินโครงการโดยข้อมูลดังกล่าวจะช่วยทำให้ผู้บริหารตัดสินใจว่าจะดำเนินโครงการนั้นต่อไป หรือยุติโครงการนั้นเสีย นอกจากนั้นผลของการประเมินโครงการอาจเป็นข้อมูลอย่างสำคัญในการวางแผนหรือกำหนดนโยบายของผู้บริหาร และฝ่ายการเมือง

สุภมาส อังศุโชติ (2555 : 18-19) กล่าวว่า บทบาทและประโยชน์ของการประเมินโครงการในด้านวัตถุประสงค์ต่างๆ ไว้ 6 ประการ คือ

1. เพื่อช่วยในการตัดสินใจนำโครงการไปใช้ ได้แก่ การประเมินว่าโครงการที่จัดทำขึ้นนั้นมีความจำเป็นมากน้อย หรือมีความสมเหตุสมผลหรือไม่ มีความเป็นไปได้หรือคุ้มค่ากับเงินทุนค่าใช้จ่ายต่างๆ เพียงไรโครงการเป็นที่ยอมรับสำหรับกลุ่มเป้าหมายหรือได้รับการสนับสนุนแค่ไหน รวมทั้งขนาดและขอบเขตการนำโครงการไปใช้กว้างหรือแคบ เป็นต้น ข้อมูลจากการประเมินเหล่านี้จะช่วยในการนำมาประมวลสรุปตัดสินใจสำหรับผู้บริหาร หรือแหล่งทุนที่จะตัดสินใจอนุมัติการนำโครงการดังกล่าวไปดำเนินการใช้ต่อไป

2. เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการโดยต่อเนื่องต่อไปหรือ การขยายโครงการและการรับรองโครงการ ได้แก่ การประเมินภายหลังจากโครงการได้ดำเนินการเสร็จสิ้นไปแล้ว (ตามระยะเวลาที่กำหนด) เป็นการประเมินเพื่อจะรู้ว่าโครงการดังกล่าวยังมีความจำเป็นต้องจัดให้มีอยู่อีกหรือไม่ ผลที่ได้จากการดำเนินโครงการได้รับผลตอบแทนคุ้มค่ากับทุนที่สูญเสียไปมากน้อยเพียงใด และโครงการที่ดำเนินการไปนั้น ก่อให้เกิดผลข้างเคียงทั้งทางบวกและทางลบหรือไม่

3. เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงการ ซึ่งเป็นการประเมินเมื่อโครงการได้มีการนำไปดำเนินการใช้ระยะหนึ่ง หรือเป็นการประเมินในช่วงการดำเนินโครงการ ทั้งนี้โดยทำการประเมินเพื่อที่จะปรับปรุงส่วนต่างๆ ของโครงการ ได้แก่

3.1 วัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อที่จะรู้ว่าวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้ นั้นเมื่อมีการดำเนินโครงการไปชั่วขณะหนึ่ง มีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายหรือไม่หรือได้รับการยอมรับสนับสนุนร่วมมือจากกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

3.2 เนื้อหาของโครงการเป็นการพิจารณาว่าเนื้อหาสาระหรือกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในโครงการมีความครอบคลุมเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ ลำดับขั้นตอนของกิจกรรมเป็นไปตามลำดับที่จะเอื้อต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการเพียงไร นอกจากนี้ก็ยังพิจารณาอีกว่าเนื้อหาสาระของโครงการดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับภูมิหลังหรือพื้นเพเดิมของกลุ่มเป้าหมาย ผู้รับบริการจากโครงการมากน้อยเพียงใด

3.3 วิธีดำเนินโครงการโดยพิจารณาว่าโครงการที่กำลังดำเนินการอยู่นั้นมีกลุ่มเป้าหมายร่วมโครงการเป็นจำนวนเท่าไร ครอบคลุมหรือไม่ครอบคลุมตามที่กำหนดไว้ โครงการมีผู้ร่วมงานเพียงพอหรือไม่ โครงการมีการดำเนินงานหรือดำเนินกิจกรรมเป็นอย่างไรกลุ่มเป้าหมายผู้ร่วมโครงการได้รับการเสริมแรงหรือการสร้างแรงจูงใจอย่างไรทำนองนี้ เป็นต้น

3.4 สภาวะแวดล้อมของโครงการ หมายถึง การพิจารณาเกี่ยวกับนโยบายทางการเมืองหรือทางการบริหารของผู้บริหารที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการว่าให้การสนับสนุนการดำเนินโครงการหรือไม่อย่างไรสัมพันธ์ภาวะระหว่างผู้ร่วมโครงการมีลักษณะเช่นไรขัดแย้งหรือไม่ เป็นอุปสรรคต่อการที่จะดำเนินการต่อไปเพียงใดทรัพยากรสนับสนุนอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินโครงการมีเพียงพอมากน้อยเพียงใด ตลอดจนการยอมรับหรือให้การสนับสนุนและการต่อต้านของสาธารณะที่มีต่อโครงการเป็นไปในทิศทางใดเหล่านี้ เป็นต้น

4. เพื่อที่จะได้รับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการให้ความสนับสนุนโครงการจากแหล่งต่างๆ ซึ่งได้แก่ การพิจารณาความสนับสนุนโครงการสาธารณชน การเมือง แหล่งเงินทุน รวมทั้งนักวิชาชีพอื่นๆ โดยต้องรู้ว่าแหล่งดังกล่าวนี้ มีแหล่งใดบ้างให้การสนับสนุนโครงการอย่างแท้จริงเมื่อมีการดำเนินโครงการในขณะนั้น

5. เพื่อที่จะได้รับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการขัดขวางต่อต้านโครงการจากแหล่งต่างๆ ในทางตรงกันข้ามกับวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการในข้อที่สี่ นอกจากเราจะต้องรู้ถึงแหล่งที่ให้การสนับสนุนโครงการแล้วในการดำเนินโครงการใดๆ ก็ตามบางครั้งโครงการดังกล่าวนั้นก็ก็จะได้รับการขัดขวางต่อต้านทำให้การดำเนินโครงการไม่อาจเป็นไปได้โดยสะดวกและวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้อาจไม่ได้รับการตอบสนอง ดังนั้นการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เพื่อพิจารณาว่าแหล่งใดบ้าง

ที่ชัดเจนโครงการจึงเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้เพื่อจะได้หาทางแก้ไขปรับปรุงให้ดำเนินโครงการให้มีความเป็นไปได้โดยสะดวกต่อไป

6. เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจในกระบวนการพื้นฐานต่างๆ ซึ่งหมายถึง การได้รับความรู้ความเข้าใจในพื้นฐานอื่นที่นอกเหนือจากความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการที่ทำการประเมิน แต่ว่ามีผลต่อโครงการ ได้แก่ พื้นฐานด้านการศึกษา ด้านจิตวิทยา ด้านสังคมวิทยา และด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น

เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลยศรี (2556 : 93-95) กล่าวว่า ประเด็นที่สนับสนุนเหตุผลของการประเมินโครงการสามารถชี้ให้เห็นประโยชน์ของการประเมินโครงการต่างๆ ได้ดังนี้

1. การประเมินเป็นเครื่องมือของการรับรองคุณภาพในการให้บริการ ถึงแม้จะไม่สามารถประกันผลสัมฤทธิ์ขั้นสูงสุดของโครงการได้ แต่ก็สามารถจะรับรองคุณภาพของการให้บริการในระดับหนึ่งได้ ด้วยเหตุนี้ องค์กรที่เป็นเจ้าของโครงการต่างๆ จำนวนมากจึงเห็นความจำเป็นที่ต้องใช้วิธีประเมินโครงการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับและเป็นที่น่าเชื่อถือจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจากประชาชนทั่วไปด้วย

2. การประเมินช่วยให้ผู้สนับสนุนด้านเงินลงทุนได้รับทราบปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินงานของโครงการ โดยอาศัยหลักฐานเชิงประจักษ์จากสภาพการณ์ที่เป็นจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการที่จัดขึ้นเพื่อการกุศล เช่น โครงการอาหารกลางวันสำหรับเด็กนักเรียนที่ด้อยโอกาส จากการประเมินโครงการดังกล่าว ย่อมทำให้ทราบว่า ทุนที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการนี้มีจำนวนเพียงพอหรือไม่ เด็กนักเรียนที่เข้ารับบริการจากโครงการประเภทนี้ มีความรู้สึกพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจในด้านใดบ้าง ทั้งนี้เพื่อจะได้หาทางปรับปรุงหรือแก้ไข ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

3. การประเมินช่วยให้ได้ข้อมูลซึ่งเป็นสารสนเทศที่มีคุณค่าสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ หน่วยงานที่ต้องพิจารณาจัดสรรเงินทุนเพื่อให้การสนับสนุนโครงการ เช่น สำนักงบประมาณแผ่นดิน เป็นต้น จะเห็นได้ว่า ก่อนที่จะมีการอนุมัติงบประมาณให้แก่โครงการใดๆ ทางสำนักงบประมาณแผ่นดิน ก็มักจะขอข้อมูลสารสนเทศที่เป็นผลการประเมินจากหน่วยงานซึ่งจัดทำโครงการเหล่านั้นไปประกอบการพิจารณาด้วยเสมอ ทั้งนี้เพื่อให้การจัดสรรเงินงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ลดคำวิพากษ์วิจารณ์ และสอดคล้องกับความต้องการที่เป็นจริง

4. การประเมินช่วยชี้ให้เห็นความสำคัญของแต่ละโครงการตามลำดับก่อนหลัง โดยสามารถจะทราบได้ว่าโครงการใดมีความจำเป็นเร่งด่วนกว่ากัน ทั้งนี้เพื่อช่วยแก้ปัญหาในการคัดเลือกโครงการตลอดจนช่วยลดความกดดันจากอำนาจทางการเมือง อันเนื่องมาจากโครงการมีจำนวนมาก (ทั้งจากการขยายโครงการและโครงการที่ต่อเนื่อง) แต่เงินทุนสนับสนุนมีจำนวนจำกัด ดังนั้นการประเมินโครงการต่างๆ อย่างมีระบบและครบทุกขั้นตอนจะทำให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่น่าเชื่อถือ ซึ่งจะช่วยให้ชี้แนะได้ว่าโครงการใดควรได้รับการพิจารณาให้การสนับสนุนก่อน และโครงการใดควรจะให้การสนับสนุนในลำดับถัดไป เป็นต้น

5. การประเมินช่วยให้ได้ข้อมูลป้อนกลับจากผู้รับบริการ ข้อมูลประเภทนี้ทำให้ทราบถึงข้อจำกัดและปัญหาต่างๆ ในการปฏิบัติงานเพื่อนำมาปรับปรุงโครงการ ตลอดจนเพื่อก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ให้และผู้รับบริการ

6. การประเมินช่วยให้ทราบถึงผลผลิตของโครงการทั้งในด้านที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ควบคู่กันไปถึงแม้ว่าการดำเนินโครงการต่างๆ ล้วนมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ผลผลิตที่พึงประสงค์เป็นหลัก แต่ในความเป็นจริงแล้ว ก็อาจจะมีผลผลิตบางส่วนที่ไม่พึงประสงค์ เกิดตามมาด้วย

ยูพิน รอดประพันธ์ (2561 : 17) กล่าวว่า ประโยชน์ของการประเมินโครงการเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ทราบถึงข้อมูลการดำเนินงานตามโครงการทั้งด้านความสำเร็จด้านอุปสรรคการดำเนินงาน และช่วยในการตัดสินใจที่จะดำเนินการต่อไปมากยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของการประเมินโครงการ ช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศต่างๆ ที่เกี่ยวกับการกำหนดโครงการ ความก้าวหน้า ปัญหาและอุปสรรค ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโครงการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารโครงการ มีการตรวจสอบและปรับปรุง แก้ไขการดำเนินโครงการ อีกทั้งยังสามารถวิเคราะห์ข้อดีและข้อจำกัดของโครงการเพื่อเป็นการตัดสินใจในการสนับสนุนโครงการ ตรวจสอบว่าการดำเนินโครงการบรรลุตามความมุ่งหมายของการประเมินโครงการ ตลอดจนแสดงถึงความสำคัญหรือคุณประโยชน์ของการประเมินโครงการได้

ประเภทของการประเมินโครงการ

นักวิชาการหลายท่านได้แบ่งประเภทของการประเมินโครงการ ไว้ดังนี้

เชาว์ อินโย (2553 : 13-16) ได้แบ่งประเภทของการประเมินไว้ 5 ประเภท ดังนี้

1. แบ่งตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน แบ่งได้ 2 ประเภท ดังนี้

1.1 การประเมินความก้าวหน้า การประเมินแบบนี้เป็นการประเมินระหว่างการทำงานซึ่งควบคู่ไปกับการดำเนินงานของโครงการโดยพิจารณาความก้าวหน้าของสิ่งที่ประเมินว่าจำเป็นต้องมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ส่วนใดอีก ทั้งรวบรวมปัญหาและอุปสรรคต่างๆ สำหรับการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดความเหมาะสมและทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

1.2 การประเมินสรุป เป็นการประเมินผลเมื่อการดำเนินงานได้สิ้นสุดลงแล้วทำการตรวจสอบว่าโครงการได้บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้หรือไม่เพียงใด ผลที่เกิดขึ้นได้ใช้ทรัพยากรไปอย่างคุ้มค่าหรือไม่และทรัพยากรเพียงพอต่อความต้องการของผู้รับบริการหรือไม่มีผลกระทบหรือผลที่ไม่ได้คาดหวัง หรือผลพลอยได้อะไรบ้าง

2. แบ่งตามช่วงเวลาของการประเมิน แบ่งได้ 8 ประเภท ดังนี้

2.1 การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นการประเมินเบื้องต้นก่อนที่จะทำโครงการ ความต้องการจำเป็น คือ ความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ควรจะเป็นกับสภาพที่เป็นอยู่ทำให้เกิดความ

จำเป็นในการจัดทำโครงการขึ้น สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย การประเมินความต้องการจำเป็นมีประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย และการวางแผน

2.2 การประเมินความเป็นไปได้ เป็นการศึกษาสภาพความพร้อมด้านต่างๆ ในการจัดทำโครงการ วิเคราะห์ถึงปัจจัยที่จำเป็นต่อความสำเร็จในการทำโครงการ เช่น ด้านกำลังคน เทคนิค สภาพภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ เป็นต้น เป็นขั้นตอนที่ควรกระทำก่อนการเขียนโครงการ

2.3 การประเมินปัจจัยนำเข้า เป็นการประเมินทรัพยากรที่จำเป็นที่จะนำมาใช้ในการดำเนินโครงการว่ามีความเป็นไปได้มีความเหมาะสมและเพียงพอหรือไม่ เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

2.4 การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมินการบริหารโครงการ การจัดกิจกรรมต่างๆ ของโครงการ การนำปัจจัยนำเข้าของโครงการมาใช้ เหมาะสมหรือไม่มีประโยชน์ในการค้นหาจุดเด่น หรือจุดด้อยของโครงการ

2.5 การประเมินผลผลิต เป็นการประเมินผลที่ได้มาจากโครงการว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่คุ้มค่าเพียงใดโดยนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ผลการประเมินจะทำให้ได้สารสนเทศในการพิจารณาตัดสินใจ ยุติ ปรับขยายโครงการ

2.6 การประเมินผลลัพธ์ หรือ ผลกระทบ เป็นการประเมินผลดำเนินงานจากโครงการที่จัดขึ้น ก่อให้เกิดผลอื่นได้เกิดขึ้นตามมาหรือไม่เป็น ทั้งผลที่คาดหวังและไม่คาดหวัง และทั้งในทางที่ดีและไม่ดี

2.7 การประเมินการติดตาม เป็นการดำเนินงานประเมินเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานไปแล้วระยะหนึ่ง เช่น 6 เดือน หรือ 1 ปี เพื่อดูผลที่ได้จากการดำเนินงานต่างๆ ได้อย่างชัดเจนขึ้น

2.8 การประเมินอภิมาน เป็นการประเมินงานประเมิน เป็นการพิจารณาตัดสินคุณภาพหรือคุณค่าของการประเมิน ทำให้ทราบถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของรายงานการประเมิน

3. แบ่งตามผู้ประเมิน แบ่งได้ 2 ประเภท ดังนี้

3.1 การประเมินโดยผู้ประเมินภายใน ผู้ประเมินเป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องหรือปฏิบัติงานกับสิ่งที่จะประเมิน ข้อดีคือทำให้ทราบ และเข้าใจในสิ่งที่จะประเมิน ข้อเสียคือ เมื่อเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องจึงอาจมีความลำเอียงเกิดได้

3.2 การประเมินโดยผู้ประเมินภายนอก ผู้ประเมินไม่ได้เป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับสิ่งที่จะประเมิน ข้อดีคือ มีความเป็นกลางในการประเมิน ข้อเสียคือ ไม่เข้าใจ ไม่ทราบรายละเอียดของสิ่งที่จะประเมินและเนื่องจากเป็นบุคคลภายนอก จะไม่ได้รับความร่วมมือในการดำเนินงานประเมิน

4. แบ่งตามมิติการประเมิน แบ่งได้ 4 ประเภท ดังนี้

4.1 การประเมินตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ การประเมินความก้าวหน้าการประเมินผลสรุป และการประเมินเพื่อการพัฒนา

4.2 การประเมินตามข้อมูล ได้แก่ ข้อมูลเชิงปริมาณ คุณภาพ และแบบผสม

4.3 การประเมินตามวิธีการประเมิน ได้แก่ การประเมินเชิงธรรมชาติ และเชิงทดลอง

4.4 การประเมินตามจุดเน้นที่ประเมิน ได้แก่ การประเมินกระบวนการ ผลลัพธ์ ผลกระทบ การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายกับผลตอบแทน และการวิเคราะห์ต้นทุนกับประสิทธิผล

5. แบ่งตามช่วงเวลาที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน แบ่งได้ 3 ประเภท ดังนี้

5.1 การประเมินก่อนดำเนินงาน เป็นการประเมินผลก่อนจัดกิจกรรมต่างของโครงการ โดยมุ่งเน้นประเมินตัวโครงการว่ามีความสอดคล้องความสัมพันธ์กันในแต่ละส่วนหรือไม่มีความเป็นไปได้ ดำเนินการได้ การประเมินก่อนการดำเนินงานมีประโยชน์ในการตัดสินใจดำเนินโครงการหรือได้คุ้มทุน มีเวลาเพียงพอหรือไม่และจะมีอุปสรรคหรือปัญหาอะไรที่จะทำให้โครงการไม่สามารถล้มเลิกโครงการ

5.2 การประเมินระหว่างดำเนินงาน การประเมินแบบนี้ควบคู่ไปกับการดำเนินงานของโครงการโดยพิจารณาความก้าวหน้าของสิ่งที่ประเมินว่าจำเป็นต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ส่วนใด อีกทั้งรวบรวมปัญหาและอุปสรรคต่างๆ สำหรับการปรับปรุง แก้ไขเพื่อให้เกิดความเหมาะสม และทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

5.3 การประเมินหลังการดำเนินงาน เป็นการประเมินผลเมื่อการดำเนินงานได้สิ้นสุดลงแล้วทำการตรวจสอบว่าโครงการได้บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่เพียงใดผลที่เกิดขึ้นได้ใช้ทรัพยากรไปอย่างเพียงพอคุ้มค่าหรือไม่ มีผลกระทบหรือผลที่ไม่ได้คาดหวังหรือผลพลอยได้อะไรบ้าง

พิชิต ฤทธิจรุญ (2555 : 13 - 16) ได้จำแนกประเภทของการประเมินโครงการไว้ 5 เกณฑ์ดังนี้

1. การจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน

1.1 การประเมินความก้าวหน้า

1.2 การประเมินสรุปผลรวม

2. การจำแนกตามหลักที่ยึดในการประเมิน

2.1 การประเมินแบบอิงวัตถุประสงค์และเป้าหมายโครงการ

2.2 การประเมินแบบไม่อิงวัตถุประสงค์และเป้าหมายโครงการ

3. การจำแนกตามช่วงระยะเวลาการบริหารโครงการ

3.1 การประเมินก่อนการดำเนินโครงการ (intrinsic Evaluation)

3.1.1 การศึกษาความเหมาะสมของโครงการโดยพิจารณาปัญหาความจำเป็นของการจัดทำโครงการอาจใช้เทคนิคการประเมินความต้องการความจำเป็น หรือใช้เทคนิคการศึกษาความเป็นไปได้ ซึ่งเป็นการพิจารณาสภาพความพร้อมของการจัดทำโครงการ ในด้านต่างๆ ที่จะทำให้มีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง

3.1.2 การวิเคราะห์โครงการหรือการประเมินร่างโครงการ เป็นการพิจารณาเอกสารโครงการเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของสิ่งที่กำหนด ความสอดคล้องระหว่างหัวข้อต่างๆ ตั้งแต่หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการดำเนินการ เป็นต้น เพื่อให้โครงการที่เสนอมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

3.2 การประเมินระหว่างดำเนินโครงการ (On-Going Evaluation)

3.3 การประเมินหลังการดำเนินโครงการ (Pay-Off Evaluation)

3.3.1 เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้น (Outcome) และผลกระทบ (Impact)

โครงการ

3.3.2 เป็นการประเมินผลสรุปรวมของโครงการทั้งหมด (Summative Evaluation)

4. การจำแนกตามสิ่งที่ถูกประเมินได้แบ่งการประเมินเป็น 4 ประเภท ดังนี้

4.1 การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินเกี่ยวกับนโยบาย เป้าหมาย สภาพเศรษฐกิจและสังคม ปัญหาและความต้องการของบุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการว่า มีความสอดคล้องเอื้อต่อการจัดทำโครงการหรือไม่ ตลอดจนความเป็นไปได้และข้อจำกัดต่างๆ ในการดำเนินโครงการสารสนเทศที่ได้มาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการให้มีความสอดคล้องกับนโยบาย หน่วยงานและบริบทหรือสภาพขององค์กรที่จะจัดทำโครงการ

4.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการประเมินความพร้อมทั้งในเชิงคุณภาพและความพอเพียงของทรัพยากรต่างๆ ก่อนเริ่มโครงการว่า มีทรัพยากรพร้อมที่จะดำเนินโครงการได้หรือไม่ สารสนเทศที่ได้นำมาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีดำเนินโครงการและวิธีการใช้ทรัพยากรต่างๆ ให้เหมาะสม เพื่อให้การดำเนินโครงการสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้กำหนดไว้

4.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินขณะดำเนินงานเพื่อประเมินความก้าวหน้าของโครงการและศึกษาปัญหา อุปสรรคในการดำเนินโครงการ สารสนเทศที่ได้นำมาใช้ในการตัดสินใจ เพื่อปรับปรุงการดำเนินโครงการให้มีประสิทธิภาพ

4.4 การประเมินผลผลิตหรือผลงาน (Product Evaluation) เป็นการประเมินหลังจากการดำเนินโครงการสิ้นสุดแล้ว ประกอบด้วยการประเมินผลลัพธ์ (Output Evaluation) โดยพิจารณาจากปริมาณและคุณภาพของผลผลิตเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของโครงการ และการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) โดยเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ของแผนงานหรือองค์กร สารสนเทศที่ได้นำมาใช้ในการตัดสินใจคุณค่าของผลผลิตของโครงการ ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพเพื่อการตัดสินใจว่า ควรจะคงไว้ ปรับขยายหรือล้มเลิกโครงการ

5. การจำแนกตามผู้ประเมิน

5.1 การประเมินโดยผู้ประเมินภายใน (Internal Evaluation) เป็นการประเมินโดยผู้ปฏิบัติงานในองค์กร

5.2 การประเมินโดยผู้ประเมินภายนอก (External Evaluation) เป็นการประเมินโดยบุคลากรภายนอกองค์กร

เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2556 : 96-103) กล่าวว่า ประเภทของการประเมินโครงการ การประเมินโครงการบริการสังคมนั้น สามารถจำแนกประเภทของการประเมินโดยทั่วไป ได้เป็น 4 ประเภทคือ 1) การประเมินความต้องการที่จำเป็น 2) การประเมินกระบวนการ 3) การประเมินผลผลิต และ 4) การประเมินประสิทธิภาพ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินความต้องการที่จำเป็น แนวคิดของการประเมินความต้องการที่จำเป็น (Need Assessment) ได้เริ่มต้นที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ในช่วงกลางทศวรรษที่ 1960 โดยโครงการต่างๆ เหล่านั้น มักถูกเรียกร้องให้ระบุวิธีการวัดและประเมินความต้องการของโครงการไว้ในเป้าหมาย ด้วยทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพของการวางแผนโครงการ ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นเกณฑ์พื้นฐานสำหรับการพิจารณาอนุมัติ เพื่อให้การสนับสนุนโครงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการต่างๆ ทางการศึกษา เช่น โครงการที่เกี่ยวกับการส่งเสริมวิชาการ โครงการพัฒนาจิตใจและอารมณ์ของเด็กนักเรียน และโครงการฝึกอบรมทางการอาชีวศึกษา เป็นต้น โครงการทั้งหลายเหล่านี้ต่างก็ได้ทำการประเมินให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภาค และระดับชาติ

ในการวัดและประเมินความต้องการที่จำเป็นนั้นก่อนดำเนินโครงการใดๆ ก็จะต้องมีการวางแผนของโครงการนั้นๆ ไว้ล่วงหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถตอบคำถามต่างๆ ได้ตรงตามความต้องการที่แท้จริง ในปัจจุบันนักประเมินได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับการวางแผนเพื่อการประเมิน และเชื่อว่าการวางแผนโครงการจำเป็นต้องจัดให้เป็นส่วนหนึ่งของการประเมิน โดยให้การวางแผนโครงการเป็นขั้นตอนหนึ่งของการประเมินนั้นๆ ก่อนนำโครงการไปสู่ขั้นปฏิบัติทำให้มีวางแผนที่ดีต้องมีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความต้องการที่จำเป็นอย่างถูกต้อง โดยอาศัยเทคนิคซึ่งสามารถวัดและประเมินความต้องการที่เหมาะสมได้ในเชิงปริมาณรวมทั้งเทคนิคอื่นๆ ที่เอื้อต่อการประเมินความต้องการได้ เช่น การใช้ข้อมูลจากกระเบียนสะสมที่มีอยู่หรือการสังเคราะห์สารสนเทศที่มีอยู่ เป็นต้น

2. การประเมินกระบวนการแนวคิดหลักของการประเมินกระบวนการก็คือเมื่อโครงการได้รับการพัฒนาและเริ่มดำเนินการแล้ว นักประเมินต้องย้อนกลับไปทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการอีกครั้ง เพื่อตรวจสอบว่าโครงการนั้นๆ ได้ปฏิบัติไปตามทุกขั้นตอนที่ได้ออกแบบไว้หรือไม่ และจัดกิจกรรมเพื่อให้บริการต่อกลุ่มเป้าหมายตรงตามที่กำหนดไว้ในโครงการหรือไม่ การประเมินกระบวนการของโครงการเช่นนี้ ถ้าจะกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ เป็นการตรวจสอบความพยายามของโครงการว่าได้ดำเนินการไปอย่างครบถ้วนและตรงตามแผนที่วางไว้ทุกขั้นตอนหรือไม่ตามปกติแล้ว ข้อมูลและสารสนเทศที่จำเป็นสำหรับการประเมินโครงการมักจะถูกรวบรวมไว้โดยตัวแทนของหน่วยงาน

และมักจะไม่มีอยู่ในรูปแบบที่ใช้ประโยชน์ได้โดยตรง เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับผู้รับบริการ ก็มักจะประเมิน ภาวอยู่ในใบสมัคร ซึ่งไม่มีรายละเอียดเท่าที่ควรเกี่ยวกับการเข้ารับบริการจากโครงการ ในทางกลับกัน มักจะเป็นเพียงบันทึกสั้นๆ ของเจ้าหน้าที่ให้บริการเท่านั้น ด้วยเหตุนี้การที่จัดข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบที่ เรียกใช้ได้นั้นซึ่งต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายด้วย ซึ่งนักประเมินกระบวนการควรตระหนักในเรื่องนี้ และ ควรมีความพยายามที่จะออกแบบการเก็บข้อมูลที่จำเป็นต่างๆ อย่างมีระบบ ทั้งนี้เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในด้านการรวบรวมข้อมูล และการสรุปข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติโครงการ ให้มากที่สุด ถึงแม้ว่าการประเมินกระบวนการมีได้บ้างซึ่งถึงความสำเร็จของโครงการ แต่ก็มีความสำคัญ ต่อผู้รับผิดชอบโครงการในส่วนที่เกี่ยวกับเงินทุนที่จะนำมาสนับสนุนโครงการ หรือนำมาใช้เพื่อขยาย โครงการ ซึ่งจำเป็นจะต้องมีข้อมูลเบื้องต้นจากการประเมินดังกล่าว เพื่อจะได้ทราบว่าโครงการนั้นๆ มี แผนงานที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงเพียงใดและน่าจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ เพราะได้เคยให้บริการ กับกลุ่มเป้าหมายที่วางไว้ก่อนแล้วเป็นต้นนอกจากนั้นเมื่อมีการประเมินกระบวนการของโครงการแล้ว สิ่งสำคัญก็คือ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้อำนวยความสะดวกโครงการสามารถจะปรับการดำเนินงานให้เป็นไปใน ทิศทางที่นำไปสู่ความสำเร็จของโครงการได้อย่างสมเหตุสมผลด้วย

3. การประเมินผลผลิต เท่าที่ผ่านมานักประเมินมักจะเน้นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของ โครงการ จากการประเมินผลผลิตโดยตรงของโครงการนั้นๆ ซึ่งความจริงแล้วเป็นการยากที่จะระบุ “เหตุ” ซึ่งมักจะหมายถึง ปัจจัยนำเข้าในระหว่างการทำโครงการกับ “ผล” ที่เกิดตามมาของ โครงการ ตัวอย่างเช่น เมื่อมีการจัดโครงการพัฒนานิสัยการอ่านสำหรับเยาวชนท้องถิ่นปรากฏว่ามี คำถามที่น่าสนใจ คือ

3.1 ผู้เข้าร่วมโครงการจะมีนิสัยรักการอ่านมากกว่าผู้ไม่ได้เข้าร่วมโครงการหรือไม่

3.2 มีหลักฐานหรือไม่ ที่แสดงว่าผู้เข้าร่วมโครงการมีความสนใจในการอ่านมากขึ้น

คำถามข้างต้นเป็นคำถามที่ดีและมีเหตุผลแต่ก็ยากที่จะชี้ชัดลงไปในการตอบคำถาม

ที่เกี่ยวกับผลผลิตของโครงการโดยตรง ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าอาจจะมีอิทธิพลจากตัวแปรอื่นๆ เข้ามา เกี่ยวข้องได้ เช่น สภาพแวดล้อมของผู้รับบริการ ดังนั้น การประเมินผลผลิตของโครงการที่สำคัญ ก็คือ นักประเมินจะต้องแสดงแนวทางในการวัดผลสำเร็จของโครงการให้น่าเชื่อถือ มีการวัดที่แม่นยำ มีผล การวัดที่ตรงกับความเป็นจริง และมีความคงที่ด้วย สำหรับวิธีการวัดนั้น อาจต้องใช้การออกแบบตาม วิธีวิจัยที่ซับซ้อน คล้ายกับการออกแบบโครงการการวิจัยเชิงทดลอง ส่วนการกำหนดความสำเร็จของ โครงการยังมีความเห็นแตกต่างกันตามกลุ่มของผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานที่สนับสนุนเป็นทุน บุคลากรของโครงการ และผู้รับบริการ ซึ่งแต่ละกลุ่มมีระดับของการยอมรับความสำเร็จที่ต่างกันไป ดังนั้น นักประเมินจึงต้องหาตัวบ่งชี้ที่สามารถเป็นที่ยอมรับของทุกกลุ่มและมีความเป็นไปได้สำหรับการประเมินผลผลิตด้วย

ชลธิชา แผงบรรเทา (2557 : 93-94) กล่าวว่า การแบ่งประเภทการประเมินคงไม่ใช่การกำหนดเกณฑ์เด็ดขาด แต่ต้องอาศัยเกณฑ์หลายชนิดมาจำแนกประเภท เช่น

1. การใช้เวลา ดังนี้

1.1 การประเมินก่อนเริ่มโครงการเป็นการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อตัดสินใจเลือกโครงการ ตรวจสอบความเหมาะสมความสมเหตุสมผลของการวางแผนดำเนินโครงการ ความเป็นไปได้ของโครงการในการนำโครงการไปปฏิบัติคุณภาพของโครงการรวมทั้งตรวจสอบ โอกาสที่โครงการนั้นจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

1.2 การประเมินในระหว่างการดำเนินงานประเมิน เป็นการประเมินการดำเนินงาน เมื่อนำโครงการที่วางแผนไว้มาปฏิบัติทั้งนี้เพื่อศึกษาถึงการปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ กิจกรรมใดที่ทำได้หรือทำไม่ได้ เพราะเหตุใด จุดเด่น จุดด้อย มีปัญหาและอุปสรรค อะไรบ้าง การประเมินกระบวนการดำเนินโครงการนั้น พยายามตอบคำถามว่าทำไมจึงเกิดปัญหาอุปสรรคหรือไม่เกิดปัญหาอุปสรรคในการดำเนินโครงการ ถ้าเกิดปัญหาจะได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขได้ทันที่ว่าการประเมิน ในขณะที่ดำเนินโครงการจึงมีบทบาทในการปรับปรุงการดำเนินการโดยตรง

1.3 การประเมินหลังการดำเนินงาน เพื่อเป็นการตอบคำถามว่าโครงการประสบความสำเร็จตามแนวที่วางหรือไม่ ผลจากโครงการจะบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ ผลการดำเนินงานคุ้มค่าหรือไม่การประเมินในลักษณะนี้ จะเป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้น โดยเทียบกับวัตถุประสงค์เพื่อเป้าหมายที่กำหนด

2. แบ่งตามจุดมุ่งหมายของการประเมิน ดังนี้

2.1 การประเมินเพื่อปรับปรุงเรียกว่าการประเมินความก้าวหน้า

2.2 การประเมินเพื่อสรุปผล เรียกว่าการประเมินรวมสรุป

3. แบ่งตามสิ่งที่ถูกประเมินเป็นการประเมินสิ่งที่เกี่ยวข้องกับโครงการเพื่อให้ โครงการดำเนินการได้และผลจากการดำเนินงาน ดังนี้

3.1 การประเมินสภาวะแวดล้อมหรือการประเมินบริบท

3.2 การประเมินปัจจัยหรือตัวป้อน

3.3 การประเมินกระบวนการ

3.4 การประเมินผลผลิต

4. แบ่งตามโมเดลการประเมินเป็นหลัก ดังนี้

4.1 การประเมินที่มุ่งตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์

4.2 การประเมินที่มุ่งเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมิน

4.3 การประเมินที่มุ่งนำผลไปใช้ในการตัดสินใจ

5. แบ่งตามความแท้จริงของการประเมิน ดังนี้

5.1 การประเมินเทียม ซึ่งแบ่งย่อยเป็นการประเมินประเภทที่ถูกควบคุมโดย การเมืองกับประเภทที่เกี่ยวข้องกับการเมือง

5.2 การประเมินกึ่งแท้กึ่งเทียม ซึ่งมุ่งประเมินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่อาจวัดคุณค่าที่ แท้จริงของสิ่งอื่นได้

5.3 การประเมินจริง เป็นการประเมินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ถูกต้องซึ่งมักเป็นการ ประเมินเกี่ยวกับการรับรองวิทยฐานะหรือรับรองคุณวุฒิการประเมิน โดยผู้ทรงคุณวุฒิการประเมิน ความต้องการจำเป็น และการประเมินเพื่อวางนโยบาย

สรุปได้ว่า การประเมินโครงการมีหลายประเภทขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่ง เช่น แบ่งตามวัตถุประสงค์การประเมิน แบ่งตามช่วงเวลาของโครงการ แบ่งตามมิติการประเมิน แบ่งตาม หลักยึดในการประเมินค่า แบ่งตามลำดับเวลาประเมิน แบ่งตามจุดมุ่งหมายของการประเมิน แบ่งตาม สิ่งที่ถูกประเมิน แบ่งตามโมเดลการประเมินเป็นหลัก แบ่งตามความแท้จริงของการประเมิน แบ่งตาม เป้าหมายที่ยึด แบ่งตามปรัชญาหรือความเชื่อพื้นฐาน แบ่งตามผู้ประเมินหรือหน่วยงานผู้รับผิดชอบทำ การประเมิน และแบ่งตามวิธีการและลักษณะข้อมูลที่มีประเมิน

กระบวนการของการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการมีความสำคัญสำหรับผู้จัดโครงการหรือผู้สนับสนุนงบประมาณใน การตัดสินใจปรับปรุงหรือล้มเลิกโครงการ การกำหนดขั้นตอนต่างๆ จึงมีความจำเป็นและควรให้มี ลักษณะที่เอื้ออำนวยและตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ผลการประเมิน ผู้ใช้ผลการประเมินแต่ละ ระดับมีความต้องการและความสนใจที่แตกต่างกัน เช่น ผู้บริหารระดับสูงสนใจข้อมูลเกี่ยวกับนโยบาย ระดับรองลงมาสนใจข้อมูลเกี่ยวกับการวางแผน ระดับปฏิบัติการสนใจข้อมูลในขั้นตอนการดำเนินโครงการ การดำเนินงานประเมินโครงการตามขั้นตอนต่างๆ ที่เหมาะสม จึงจะทำให้ผลการประเมินโครงการมี คุณภาพ การประเมินโครงการนั้นเป็นกระบวนการที่ต้องจัดทำอย่างเป็นระบบมีนักการศึกษาได้กล่าวถึง ขั้นตอนในกระบวนการประเมินโครงการไว้ ดังนี้

พิสนุ พงศ์ศรี (2553 : 78) กล่าวถึง กระบวนการประเมินว่าการประเมินโดยทั่วไปเห็นว่า ควรจะมีขั้นตอนที่สำคัญๆ คล้ายคลึงกันโดยอาจปรับข้ามลดเพิ่มขั้นตอนหรือปรับรายละเอียดในแต่ละ ขั้นตอนได้ตามความเหมาะสมกับขนาดของสิ่งที่ประเมิน เช่น การกำหนดค่าน้ำหนักอาจไม่มี หรือ การกำหนดเกณฑ์อาจมาหลายระดับก็ได้ เป็นต้น หรือในบางขั้นตอนมีการสลับก่อนหลัง หรือเชื่อมโยง กลับไปกลับมาบ้างโดยเฉพาะขั้นตอนการศึกษาสิ่งที่ประเมินกับการกำหนดวัตถุประสงค์หรือประเด็น การประเมิน ก็น่าจะเป็นการศึกษาสิ่งที่ประเมินหรือในที่นี้คือโครงการก่อน แต่บางท่านกลับเห็นว่า น่าจะเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์หรือประเด็นการประเมินก่อนแล้วค่อยศึกษาสิ่งที่ประเมินซึ่งผู้เขียน เห็นว่าจะกำหนดอะไรก่อนก็ได้เพราะทั้ง 2 ขั้นตอนจะต้องเชื่อมโยงพึ่งพากันอยู่แล้วซึ่งได้กำหนด ขั้นตอนประเมิน ไว้ 9 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาแนวคิดการประเมินและวิเคราะห์สิ่งที่ประเมิน
2. กำหนดวัตถุประสงค์หรือประเด็นการประเมินและตัวชี้วัด
3. กำหนดเกณฑ์ (ถ้ามี) และค่าน้ำหนัก (ถ้ามี)
4. กำหนดกรอบแนวคิด และขอบเขตการประเมิน
5. สร้างและพัฒนาเครื่องมือเก็บข้อมูล
6. การเก็บรวบรวมข้อมูล
7. การวิเคราะห์ข้อมูล
8. การเขียนรายงานการประเมิน
9. การประเมินงานประเมิน (ถ้ามี)

เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2553 : 48) ได้เสนอกระบวนการของการประเมินโครงการ ออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ก่อนทำการประเมินโครงการ ผู้ประเมินจะต้องศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เช่น โครงการที่เสนอขออนุมัติ ถ้าเป็นโครงการนำร่อง ก็ควรศึกษาเอกสารรายงานความก้าวหน้าของโครงการหรือถ้ามีรายงานผลการประเมิน โครงการฉบับสมบูรณ์ก็นำมาศึกษา จะทำให้ผู้ประเมินได้เข้าใจความเป็นมาของโครงการสภาพแวดล้อมวัตถุประสงค์ ตลอดจนกิจกรรมต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ประเมินสามารถกำหนดประเด็นการประเมินและตัวชี้วัดต่อไปได้

2. การกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน ในขั้นตอนนี้ผู้ประเมินจะต้องตอบคำถามให้ได้ว่าจะประเมินโครงการอะไร ประเมินทำไม เพื่อใคร หรือใครเป็นผู้ใช้ผลการประเมิน ข้อมูลที่จะตอบคำถามเหล่านี้ ได้มาจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการสัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบ ผู้สนับสนุนโครงการ

3. การกำหนดขอบเขตของการประเมิน เป็นขั้นตอนที่สำคัญอีกขั้นตอนหนึ่งที่จะทำให้การประเมินโครงการสามารถดำเนินการได้ และบรรลุเป้าหมายที่ต้องการโดยพิจารณาจากพื้นที่ที่จะทำการประเมิน หน่วยงานที่ต้องการติดตาม บุคคลที่ผู้ประเมินต้องสัมภาษณ์ เป็นต้น

4. การพิจารณากำหนดตัวบ่งชี้และแหล่งข้อมูล การกำหนดตัวบ่งชี้ในการประเมิน สามารถกำหนดได้จากวัตถุประสงค์ของโครงการหรือจากตัวแบบการประเมินเชิงทฤษฎี เช่น การกำหนดตัวบ่งชี้จากรูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model หรืออาจจะพิจารณาจากความคาดหวังของผู้ใช้ผลการประเมินก็ได้ ตัวบ่งชี้มีทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ในเชิงปริมาณนั้น เช่น จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละของนักศึกษาที่มีบุตร อัตราส่วนจำนวนนักเรียนต่อครู เป็นต้น ส่วนในเชิงคุณภาพ เช่น ความเหมาะสม ความสอดคล้อง ประสิทธิภาพในการทำงาน เป็นต้น

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ทำได้ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อมูล ที่ผู้ประเมินเก็บรวบรวมมา เช่น ข้อมูลจำนวนผู้เข้าร่วมอบรมใช้ค่าร้อยละ ความคิดเห็นต่อโครงการ ที่อยู่

ในรูปมาตราส่วนประมาณค่า ใช้ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องรวบรวมจากเอกสาร การสัมภาษณ์การสนทนากลุ่ม เป็นต้น ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

6. การสรุปผลการประเมิน ผู้ประเมินควรเน้นประเด็นที่สำคัญดังนี้ คือ ผลผลิตจาก โครงการ ปัญหาและข้อจำกัดของการดำเนินโครงการ ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง โครงการนอกจากนั้น ควรสรุปผลโครงการไปในด้านอื่นๆ ด้วย

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2553 : 79) ได้เสนอกระบวนการประเมินโครงการ ไว้ดังนี้

1. ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์โครงการที่จะทำการประเมิน มีความสำคัญมากเพราะ การเข้าใจถึงโครงการมากเท่าไร ก็จะทำให้การประเมินตรงกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายมากขึ้น

2. ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

3. ได้ออกแบบการประเมินโครงการ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากจะต้องสอดคล้องกับ ธรรมชาติของโครงการที่ต้องประเมิน

4. ได้ทำการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เป็นต้น

5. ได้รวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการประเมิน

6. ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการที่เหมาะสม โดยส่วนใหญ่จะใช้เป็นการคำนวณ ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและเทคนิคการวิเคราะห์ เนื้อเรื่อง (Content Analysis)

7. วางแผนเขียนสรุปการประเมินและนำเสนอผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องกับโครงการ

พิชิต ฤทธิ์จรูญ และคณะ (2555 : 47) ได้เสนอกระบวนการประเมินโครงการไว้ดังนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์สำหรับการประเมินผลในการกำหนดวัตถุประสงค์ สำหรับการ ประเมินผล มีปัจจัยที่ผู้ประเมินผลจะต้องให้ความตระหนัก คือ วัตถุประสงค์ของการประเมินผลที่ ไม่จำเป็นที่จะต้องเหมือนกับวัตถุประสงค์ของโครงการเสมอไปแต่ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม

2. การเลือกวัตถุประสงค์ของโครงการที่ต้องการจะวัด ในการเลือกวัตถุประสงค์ของโครงการ ที่ต้องการจะวัดหรือประเมินผลผู้ประเมินผลจะต้องตระหนักว่าวัตถุประสงค์ของโครงการบางวัตถุประสงค์ ยังอาจวัดไม่ได้ในช่วงเวลาทำการประเมินผล เนื่องจากเป็นวัตถุประสงค์ระยะยาว ใช้งบประมาณ การประเมินที่สูงเกินไปหรือมีความซับซ้อนของวัตถุประสงค์ เป็นต้น

3. การเลือกอุปกรณ์เครื่องมือและกระบวนการ ผู้ประเมินผลโครงการจะต้องทำการ ตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์เครื่องมือและกระบวนการในการกำหนดเนื้อหาสาระของสิ่งที่ต้องการ จะวัด เช่น แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสุ่มตัวอย่าง เป็นต้น

4. การเลือกเทคนิควิเคราะห์ในการเลือกเทคนิควิเคราะห์นี้ ผู้ประเมินผลจะทำการกำหนดสมมติฐานจากโครงการเพื่อการวัดขึ้นมาก่อน จากนั้นจึงทำการหาเทคนิค เช่น สถิติต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ที่มีความเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของข้อมูลที่มีอยู่

5. การเลือกตัวอย่าง เป็นการกำหนดตัวแทนของประชากรเป้าหมายเพื่อการสุ่ม ตัวอย่างที่ต้องการศึกษา ผู้ประเมินผลจะต้องมั่นใจว่ากลุ่มที่ใช้ควบคุมหรือเปรียบเทียบบนนั้น มีความเหมาะสมแล้ว

6. การกำหนดการวัดและตารางเวลาการสังเกต เป็นการกำหนดการวัดผล ทั้งในช่วงก่อนดำเนินโครงการเพื่อกำหนดเป็นเกณฑ์การประเมินเบื้องต้นและทำการวัดหลังจากที่ดำเนินโครงการแล้วเสร็จ เพื่อสามารถนำผลที่เกิดขึ้นมาเปรียบเทียบกับ สิ่งสำคัญที่ผู้ประเมินผลตระหนัก คือ การเลือกเวลาที่เหมาะสมในการวัดผล จำนวนครั้งในการวัดผล เป็นต้น

7. การหาข้อสรุปและเสนอแนะ ผู้ประเมินผลจะทำการสรุปและให้ข้อเสนอแนะ หลังจากการประเมินผลแล้ว ซึ่งผู้ประเมินควรสรุปและให้ข้อเสนอแนะที่ระมัดระวังเพื่อป้องกันความเข้าใจผิดที่เกิดจากการที่ผู้อื่นตีความในทางที่เป็นประโยชน์ต่อเจ้าของโครงการ และ อาจจะทำให้ข้อเสนอแนะให้มีการดำเนินโครงการที่ต้องใช้งบประมาณที่เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นการตีความที่แตกต่างออกไปจากการให้ข้อเสนอแนะของผู้ประเมิน

สรุปได้ว่า กระบวนการของการประเมินโครงการมีขั้นตอนที่เริ่มต้นจากการศึกษาทำความเข้าใจโครงการที่จะทำการประเมินอย่างละเอียดลึกซึ้ง เพื่อนำไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินได้อย่างชัดเจน รู้จักเลือกอุปกรณ์เครื่องมือและกระบวนการต่างๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลรวมทั้งการเลือกเทคนิคที่จะวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาข้อสรุปและข้อเสนอแนะต่างๆ ในการนำเสนอผู้เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้องตรงตามข้อเท็จจริง

รูปแบบของการประเมินโครงการแบบ CIPP

เชาว์ อินโย (2553 : 57) ได้ศึกษารูปแบบการประเมินโครงการไว้ ดังนี้ Stufflebeam ได้นำเสนอรูปแบบการประเมินที่เรียกว่า CPP Model โดยให้นิยามการประเมินว่า หมายถึง กระบวนการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้สารสนเทศที่มีประโยชน์ในการนำไปใช้ป็นทางเลือกประกอบการตัดสินใจมีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมข้อมูลที่เกี่ยวข้องไว้ใช้ในการตัดสินใจ ผู้ทำการประเมินจะรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้บริหาร

เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2554 : 22) ได้กล่าวถึงแนวคิด และโมเดลในการประเมินของ CIPP Model ซึ่งเป็นแนวคิดการประเมินของ Stufflebeam ที่มีการประเมินควบคู่กับการบริหารงานหรือเน้นที่กิจกรรมการดำเนินงานซึ่ง CIPP Model เป็นผลจากการแบ่งประเภทของการประเมินเป็น 4 ประเภท คือ 1) การประเมินบริบท หรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation : C) 2) การประเมินตัวป้อนเข้า (Input Evaluation : I) 3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P)

4) การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P)

การจัดประเภทของการประเมินดังกล่าว แสดงถึงการประเมินที่พยายามให้ครอบคลุม กระบวนการทำงานในทุกขั้นตอน ตามแนวคิดที่รู้จักกันในนาม "CIPP" สิ่งที่ควบคู่กับการประเมินทั้ง 4 ประเภทข้างต้น ได้แก่ การตัดสินใจเพื่อดำเนินการใดๆ สามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน เป็นการตัดสินใจที่อาศัยการประเมินสถานะแวดล้อมมีบทบาทสำคัญ คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนในการดำเนินงาน
 2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ เป็นการตัดสินใจที่ต้องอาศัยการประเมินตัวป้อน มีบทบาทสำคัญ คือ การกำหนดโครงสร้างของแผนงานและขั้นตอนการทำงานต่าง ๆ ของโครงการ
 3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ เป็นการตัดสินใจที่อาศัยการประเมินกระบวนการ มีบทบาทสำคัญ คือ ควบคุมการทำงานให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด และเพื่อปรับปรุงแก้ไขแนวทางการทำงานให้ได้ผลดีที่สุด
 4. การตัดสินใจเพื่อการทบทวนโครงการ เป็นการตัดสินใจที่อาศัยผลจากการประเมินที่เกิดขึ้น มีบทบาทหลัก คือ การตัดสินใจเกี่ยวกับการยุติ ล้มเลิก หรือขยายโครงการในระยะเวลาต่อไป
- แนวคิดและรูปแบบการประเมินของ Stufflebeam เป็นต้นแบบของการประเมินอย่างมีระบบ พิจารณาได้จากโมเดลการประเมินที่แสดงถึง การดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และมีการปรับปรุงตัดสินใจผลทุกขั้นตอน เป็นกระบวนการประเมินที่มีประสิทธิภาพ

รูปแบบการประเมิน CIPP Model นี้ ภายหลังได้มีนักประเมินผลโครงการได้ปรับปรุงยกต้นเอาการประเมินผลกระทบโครงการ (Impact Evaluation) ร่วมด้วย จึงกลายเป็นรูปแบบการประเมิน CIPPI และต่อมา Stufflebeam ได้พัฒนาการวิเคราะห์และขยายแนวคิดมาเป็นรูปแบบ CIPPIest Model ครอบคลุมการประเมินทั้งด้านบริบท ปัจจัย กระบวนการ ผลผลิต ผลกระทบ ประสิทธิภาพความยั่งยืน และการขยายผล

พัชนี สมพงษ์ (2555 : 79) ได้ศึกษาแนวคิดการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) ในปี ค.ศ. 1971 สตัฟเฟิลบีม ได้แบ่งประเด็นการประเมินผลออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การประเมินด้านบริบทหรือสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินให้ได้ข้อมูลสำคัญ เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการความเป็นไปได้ของโครงการ เป็นการตรวจสอบโครงการ วัตถุประสงค์ของโครงการชัดเจน เหมาะสมสอดคล้องกับนโยบายขององค์กรหรือนโยบายหน่วยงานหรือไม่
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยป้อน (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของโครงการ ความเหมาะสม และความพอเพียงของทรัพยากร ที่จะใช้

ในการดำเนินโครงการ เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เวลา รวมทั้งเทคโนโลยี และแผนการดำเนินงาน เป็นต้น

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินระหว่าง การดำเนินงานโครงการ เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นการตรวจสอบกิจกรรม เวลา ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการ โดยมีการบันทึกไว้เป็น หลักฐานทุกขั้นตอน การประเมินกระบวนการจะเป็นประโยชน์ต่อการค้นหาจุดเด่น หรือจุดแข็ง และ จุดด้อยของนโยบายแผนงานโครงการจะไม่สามารถศึกษาได้ภายหลังจากสิ้นสุดโครงการแล้ว

การประเมินกระบวนการจะมีบทบาทสำคัญในเรื่องการให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นระยะๆ เพื่อ การตรวจสอบการดำเนินของโครงการโดยทั่วไป การประเมินกระบวนการมีจุดมุ่งหมาย คือ 1) เพื่อการหา ข้อบกพร่องของโครงการในระหว่างที่มีการปฏิบัติการหรือการดำเนินงานตามแผนนั้น 2) เพื่อหาข้อมูล ต่างๆ ที่จะนำมาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการ 3) เพื่อการเก็บข้อมูลต่างๆ ที่ได้ จากการดำเนินงานของโครงการ

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบ ผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการหรือความต้องการเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งการ พิจารณาในประเด็นของการอุปถุคขยายหรือปรับเปลี่ยนโครงการและการประเมินผลเรื่องผลกระทบ และผลลัพธ์ของนโยบายแผนงานโครงการโดยอาศัยข้อมูลจากการประเมินสภาวะแวดล้อม ปัจจัย เบื้องต้นและกระบวนการร่วมด้วย จะเห็นได้ว่า การประเมินแบบ CIPP เป็นการประเมินที่ครอบคลุม องค์ประกอบของระบบทั้งหมด ซึ่งผู้ประเมินจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินที่ครอบคลุม ทั้ง 4 ด้าน กำหนดประเด็นของตัวแปรหรือตัวชี้วัด กำหนดแหล่งข้อมูลผู้ให้ข้อมูล กำหนดเครื่องมือการ ประเมินวิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล และเกณฑ์การประเมิน ที่ชัดเจน การประเมินผลโครงการมี 4 ระยะ ดังต่อไปนี้

4.1 การประเมินผลโครงการก่อนการดำเนินงาน (Pre-evaluation) เป็นการประเมิน ว่ามีความจำเป็นและความเป็นไปได้ในการกำหนดให้มีโครงการหรือแผนงานนั้นๆ หรือไม่บางครั้งเรียก การประเมินผลประเภทนี้ว่า การศึกษาความเป็นไปได้ (Feasibility Study) หรือการประเมินความ ต้องการที่จำเป็น (Need Assessment)

4.2 การประเมินผลโครงการขณะดำเนินงาน (On-going Evaluation) เป็นการประเมินผล โครงการเพื่อติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงาน (Monitoring) และการใช้ทรัพยากรต่างๆ

4.3 การประเมินผลโครงการเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน (Post-evaluation) เป็นการ ประเมินว่าผลของการดำเนินงานนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่วางไว้หรือไม่

4.4 การประเมินผลกระทบจากการดำเนินโครงการ (Impact Evaluation) เป็นการประเมินผลโครงการภายหลังจากการสิ้นสุดการดำเนินโครงการหรือแผนงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจจะได้รับอิทธิพลจากการมีโครงการหรือปัจจัยอื่นๆ

พิชญ์วัชร์ บุญเรืองรอด (2558 : 38) กล่าวว่า รูปแบบจำลองซิป (CIPP Model) เป็นการประเมินที่ครอบคลุมองค์ประกอบของระบบทั้งหมด ซึ่งผู้ประเมินจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินที่ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน กำหนดประเด็นของตัวแปรหรือตัวชี้วัด กำหนดแหล่งข้อมูลผู้ให้ข้อมูล กำหนดเครื่องมือการประเมิน วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล และเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน หากผู้ประเมินวางแผนและดำเนินการประเมินอย่างเป็นระบบและเหมาะสมก็จะทำให้การประเมินตามแผนและโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การประเมินรูปแบบซิป (CIPP Model) มุ่งเน้นประเมินในด้านต่างๆ 4 ด้าน คือ การประเมินสาระสำคัญแวดล้อม การประเมินผลปัจจัยนำเข้า การประเมินผลกระบวนการ และการประเมินผลผลิตเป็นหลักโดยข้อมูลที่ได้รับจากการประเมิน นอกจากจะทำให้ทราบคุณค่าของโครงการแล้วยังช่วยให้สามารถค้นหาข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นกับโครงการ รวมถึงนำไปใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาโครงการให้สามารถ ดำเนินไปตามแผนที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

รูปแบบของการประเมินโครงการแบบ CIPPIest

รูปแบบการประเมิน CIPPIest คือ ส่วนปรับขยายของรูปแบบการประเมิน CIPP โดยปรับขยายการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ออกเป็นการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) การประเมินประสิทธิผล (Effective Evaluation) การประเมินความยั่งยืน (Sustainability Evaluation) และการประเมินการถ่ายทอดส่งต่อ (Transport Evaluation) ของสิ่งที่ได้รับการประเมินซึ่งมักได้แก่โครงการ แผนงานหรือสิ่งแทรกแซงต่างๆ โดยส่วนขยายของมิติการประเมินที่เพิ่มขึ้นนี้มีความหมายครอบคลุมรวมถึงการประเมินผลผลิตเดิมและการประเมินผลลัพธ์นั่นเอง ทั้งนี้ความหมายของมิติการประเมินที่เพิ่มขึ้น พิจารณาได้จากการตั้งคำถามการประเมิน (Evaluation Questions) แต่ละมิติ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2553 : 31-32) ดังนี้

1. I (Impact) การประเมินผลกระทบ เป็นการประเมินโดยตั้งคำถามว่า สิ่งที่ได้รับผลประโยชน์ (จากโครงการหรือสิ่งแทรกแซง) ได้รับเกินกว่าเป้าหมายความต้องการ ที่จะได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ความจำเป็นนั้นคืออะไรบ้าง คำถามนี้ชี้ให้เห็นว่าไม่ว่า สิ่งที่ได้รับเกินไปกว่าที่กำหนดไว้่นั้นจะเป็นไปในทางบวกหรือทางลบก็ล้วนแต่เป็นผลกระทบทั้งสิ้น

2. E (Effectiveness) การประเมินประสิทธิผลที่เกิดขึ้นเป็นการตั้งคำถามว่า โครงการหรือสิ่งแทรกแซงบรรลุตอบสนองความต้องการความจำเป็นของกลุ่มผู้ที่ได้รับ ผลประโยชน์ได้อย่างครอบคลุมหรือไม่

3. S (Sustainability) การประเมินความยั่งยืนของผลที่เกิดขึ้น เป็นการประเมินโดยตั้งคำถามว่า แนวทางการปฏิบัติอย่างเป็นระบบหรือเป็นแนวทางเกี่ยวกับการนำโครงการไปใช้ให้ประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืนคืออะไร คำถามดังกล่าวมุ่งพิจารณาประเมินความคงอยู่หรือความต่อเนื่องในการทำโครงการที่ประสบผลสำเร็จไปใช้ รวมถึงวิธีการในการรักษาไว้ ซึ่งความสำเร็จของโครงการดังกล่าว

4. T (Transportation) การประเมินผลที่สามารถถ่ายทอดขยายผลต่อเนื่องได้เป็นการประเมินโดยตั้งคำถามว่า มีการนำโครงการหรือสิ่งแทรกแซงที่ประสบผลไปประยุกต์หรือปรับปรุงใช้ในที่อื่นๆ หรือไม่ จะเห็นว่ามิติการประเมินที่เพิ่มขึ้นทั้ง 4 ด้าน จากการขยายการประเมินผลผลิตตามรูปแบบการประเมิน CIPP เดิม นั้น แท้ที่จริงก็คือ การประเมินในส่วนที่ สตีฟเฟิลบีม เรียกว่า “ผลลัพธ์” (Outcomes) ของโครงการนั่นเอง เพียงแต่เป็นการจำแนกและตั้งคำถามการประเมิน ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนั้นวิธีการนำรูปแบบการประเมิน CIPPIest ไปใช้จึงยังคงมีลักษณะเช่นเดียวกับการใช้รูปแบบการประเมิน CIPP เนื่องจากรูปแบบการประเมินแบบ CIPPIest Model เป็นรูปแบบการประเมินที่ครอบคลุมองค์ประกอบทุกด้านรวมทั้งยังมีเหตุผลและเป็นระบบ ไม่เน้นการวิเคราะห์จุดใดจุดหนึ่งแต่เป็นรูปแบบการประเมินที่มีความต่อเนื่องทำให้ได้ข้อมูลครบถ้วน ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจ

ประภัสสร วงษ์ดี และคณะ (2554 : 84-90) กล่าวว่า กระบวนการดำเนินงานของ CIPPIest Model มีรายละเอียดดังนี้

1. การเริ่มต้นออกแบบการประเมิน คณะผู้ประเมินโครงการ ต้องศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับโครงการจนรู้และเข้าใจโครงการรวมทั้งสมาชิกในโครงการและสภาพแวดล้อมของโครงการเป็นอย่างดี ก่อนที่จะทำการออกแบบการประเมินโครงการ และก่อนที่จะตกลงทำสัญญาประเมินโครงการในการวางแผนดังกล่าวนี้ยังทำให้ผู้ประเมินผู้ว่าจ้างทำการประเมินและบุคคลที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจตรงกัน มีความสามัคคีกันและมีความเห็นพ้องต้องกันในงานที่จะทำการประเมิน แต่อย่างไรก็ตามแผนในการประเมินอาจมีการปรับเปลี่ยนในระยะหลังได้ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเหมาะสม

2. วัตถุประสงค์ของการประเมิน วัตถุประสงค์ของการประเมินในรูปแบบ CIPPIest Model สามารถแบ่งเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 เพื่อจัดหาข้อมูลสารสนเทศเพื่อช่วยให้สมาชิกของโครงการทำการตรวจสอบหรือเพื่อประเมินวัตถุประสงค์หรือสิ่งที่มีอยู่และปรับปรุงให้เหมาะสมเพื่อใช้ดำเนินโครงการต่อไป

ส่วนที่ 2 เพื่อให้คณะกรรมการบริหารโครงการช่วยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อให้คณะกรรมการบริหารโครงการได้นำเอาผลการประเมินการดำเนินงานไปปรับแผนการดำเนินงานต่อไป

ส่วนที่ 3 เพื่อศึกษาข้อมูลที่จะนำไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน กระบวนการและผลลัพธ์ของโครงการ เพื่อที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจในทิศทางที่ต้องการ

ส่วนที่ 4 การประเมินเป็นกุญแจหลักที่จะให้ข้อมูลข่าวสารกับคณะกรรมการบริหารโครงการเพื่อแจ้งให้กับนักพัฒนาและกลุ่มบุคคลอื่นๆ ของโครงการในด้านพันธกิจวัตถุประสงค์โครงสร้างกระบวนการดำเนินงานและผลลัพธ์ซึ่งจะช่วยให้กลุ่มบุคคลดังกล่าว ได้พิจารณาถึงความเป็นไปได้เกี่ยวกับรูปแบบของโครงการเพื่อปรับปรุงให้เกิดประโยชน์ทั้งกับองค์กรอื่นด้วยดังนั้นวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการคือ เพื่อปรับปรุงแก้ไขเพื่อการพร้อมรับการตรวจสอบเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและเพื่อการเผยแพร่โครงการ

3. การออกแบบและคำถามการประเมินโครงการ การประเมินแบบ CIPPIest Model มีการออกแบบที่ต่อยอดจากการประเมิน แบบ CIPP Model ในการประเมินแบบ CIPP Model เริ่มจากการประเมินบริบทก่อนที่จะเริ่มดำเนินโครงการ ทั้งนี้เพื่อใช้ในการประเมินเป้าหมาย เมื่อประเมินแล้วตัดสินใจว่าไม่เปลี่ยนแปลงโครงการก็สามารถดำเนินโครงการต่อไปได้แต่หากต้องมีการเปลี่ยนแปลงโครงการ เพราะพบปัญหาอุปสรรคใด ก็ต้องมีการชี้แจงให้เห็นปัญหาและแนวทางแก้ไขในขั้นต่อไปที่ต้องพิจารณาคือการประเมินปัจจัยหรือทรัพยากรเป้าหมายหลักเพื่อประเมินแผนว่ามีความสอดคล้องและเหมาะสมเพียงพอต่อการดำเนินโครงการต่อไปเพียงใดถ้าปรับปรุงแก้ไขได้ควรแก้ไขก่อนที่จะเริ่มดำเนินโครงการ ในขั้นถัดไปคือประเมินกระบวนการเพื่อประเมินการกระทำหรือปฏิบัติและตามด้วยการประเมินผลผลิตเพื่อประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นว่ามีประสิทธิภาพเพียงใด อาจกล่าวได้ว่าการประเมินแบบ CIPP Model มีจุดเน้นเพื่อการปรับปรุง มิได้มีจุดเน้นเพื่อการพิสูจน์หน้าที่ที่สำคัญในการประเมินเพื่อผลระยะยาวคือการกระตุ้น ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กิจกรรมที่ทำความเข้มแข็ง ได้รับการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ถ้าผลการประเมินพบว่าโครงการไม่มีประสิทธิภาพ ควรมีการตรวจสอบซ้ำหรือยุติโครงการ สำหรับ CIPPIest นั้นเป็นการประเมินโครงการที่ต่อยอดจากการประเมินแบบ CIPP Model คือ ในส่วนที่เป็นการประเมินผลลัพธ์นั้น มีการประเมินแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย ผลกระทบ ประสิทธิภาพ ความยั่งยืน และการถ่ายโอนโครงการ ปรากฏดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 คำถามสำคัญของการประเมินแบบ CIPPIest Model มีรายละเอียดดังนี้

มิติการประเมิน	คำถามการประเมิน
1. บริบท (Context)	โครงการได้กำหนดเป้าหมายที่มีความสำคัญต่อสังคมมากน้อยเพียงใด และสนองความต้องการในการใช้ประโยชน์แก่สังคมมากน้อยเพียงใด
2. ปัจจัยเบื้องต้น (Input)	โครงสร้างกฎระเบียบ และแผนการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่มีความสามารถของทรัพยากรบุคคลศิลปะในการวางตำแหน่งงาน มีความเป็นไปได้และความมีเพียงพอต่อการที่จะบรรลุเป้าหมายที่ต้องการไว้มากน้อยเพียงใด

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

มิติการประเมิน	คำถามการประเมิน
3. กระบวนการ (Process)	การดำเนินโครงการประกอบด้วย ดำเนินตามแผนการได้ดำเนินงานตามความรับผิดชอบ และประสิทธิผลเป็นประโยชน์ตามที่ต้องการมาก น้อยเพียงใด
4. ผลกระทบ (Impact)	กิจกรรมหรือผลการปฏิบัติได้ถึงผู้ที่ควรได้รับประโยชน์มากน้อยเพียงใด
5. ประสิทธิภาพ (Effectiveness)	โครงการได้เกิดประโยชน์ตามที่กลุ่มเป้าหมายต้องการมากน้อยเพียงใด
6. ความยั่งยืน (Sustainability)	ประโยชน์ที่เกิดจากการบริหารจัดการโครงการมีความยั่งยืนมากน้อยเพียงใด
7. การถ่ายโอน (Transportability)	โครงการที่ประสบความสำเร็จสามารถนำไปปรับหรือประยุกต์ไปใช้ให้เกิดประสิทธิผลในที่อื่นได้มากน้อยเพียงใด

4. หลักเกณฑ์ในการตัดสินโครงการถ้าการประเมินผลนี้ได้คำตอบในเชิงบวกจากทุกคำถามข้างต้น แสดงว่าโครงการที่ประเมินมีคุณค่าและเป็นโครงการที่ดีอย่างมีนัยสำคัญ ถ้าได้คำตอบเชิงลบอาจเป็นจุดที่ชี้ให้เห็นว่ามีข้อบกพร่องที่ทำให้คุณภาพของการดำเนินโครงการลดน้อยลงไปหรือไม่ สามารถเชื่อถือได้ คำถามการประเมินข้างต้นนี้เป็นการแสดงเกณฑ์การประเมินคุณภาพของการดำเนินโครงการถ้าโครงการไม่ประสบความสำเร็จในเกณฑ์เหล่านี้ นั้นแสดงว่าโครงการไม่ประสบผลสำเร็จนั่นเอง

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการประเมินผลแบบ CIPPIest Model นั้นควรมีหลากหลายมุมมอง ที่ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการประเมินแต่ละด้านนั้นสามารถเลือกใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลได้หลายรูปแบบ ควรใช้วิธีการที่แตกต่างกันสำหรับการประเมินในแต่ละด้านไม่ต่ำกว่า 3 วิธี ปรากฏดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 การเลือกใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการศึกษา	บริบท	ปัจจัย นำเข้า	กระบวนการ	ผลผลิต			
				ผลกระทบ	ประสิทธิผล	ยั่งยืน	การ ถ่ายโอน
การวิเคราะห์ สถานะ แวดล้อม	√		√				
การศึกษา ลักษณะของ โครงการ		√				√	
การสังเกต				√	√	√	√
กรณีศึกษา			√		√	√	
การสัมภาษณ์	√			√	√	√	√
การประเมิน แบบอิสระ จาก วัตถุประสงค์			√		√		√
การประชุม ปฏิบัติการ เสนอผลการ ดำเนินงาน	√	√	√	√	√	√	√
การ สังเคราะห์/ การเสนอ รายงานฉบับ สมบูรณ์	√	√	√	√	√	√	√

5.1 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละวิธีมีรายละเอียด ดังนี้

การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวกับบริบทที่เกี่ยวข้องโดยบันทึกข้อมูลรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับสภาพเศรษฐกิจคุณลักษณะของประชากรข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการและการบริการรวมถึงความต้องการและปัญหาของประชากรเป้าหมาย ข้อมูลดังกล่าวล้วนเกี่ยวข้องกับการสัมภาษณ์บุคคลหลายๆ กลุ่ม หลายบทบาทที่เกี่ยวกับโครงการและการบริการในแต่ละส่วน การสัมภาษณ์รายบุคคลทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นแง่มุมต่างๆ ของการประเมินผล ซึ่งรวมไปถึงสถานที่ โรงเรียน ครู ผู้บริหารโรงเรียน เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักศึกษา เจ้าหน้าที่ฝ่ายบุคคลของโครงการและคนงานในโครงการ เป็นต้น

การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม จะได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการจัดตั้งโครงการถึงความสำคัญ และความเป็นประโยชน์ในเบื้องต้นที่มีต่อการนำข้อมูลไปพัฒนา ปรับปรุงโครงการ เช่น เพื่อพิสูจน์ว่าเป็นความต้องการของประชากรเป้าหมายแต่เมื่อพิจารณาในบริบทด้านการเงินอาจพบว่ามีปัญหาอาจต้องปรับเปลี่ยนโครงการที่สามารถดำเนินการที่สอดคล้องกับสถานะทางการเงิน เป็นต้น

5.1.1 การศึกษาลักษณะของโครงการ ลักษณะของโครงการ ประกอบด้วย พันธกิจ เป้าหมายแผนการดำเนินโครงการ กฎ ข้อบังคับ ตารางการดำเนินงาน ทรัพยากร จำนวนช่วงเวลา/วันที่ดำเนินการความสำเร็จที่เกิดขึ้นแล้วและการได้รับการรับรองคุณลักษณะของโครงการมีประโยชน์ต่อโครงการที่มีวัตถุประสงค์เดียวกัน ลักษณะโครงการที่มีสารสนเทศที่ครอบคลุมมากกว่าเป็นพื้นฐานนำไปสู่การทำให้เข้าใจสารสนเทศได้ดี เช่น การเสนอภาพที่ชัดเจนหรือเน้นในส่วนของโครงการที่เป็นคุณลักษณะโครงการที่เริ่มกำหนดตั้งแต่เริ่มโครงการและไม่มีมีการปรับเปลี่ยนใดๆ ส่วนของโครงการที่มีการปรับหรือเปลี่ยนแปลงและส่วนของโครงการที่มีการนำเข้ามาเพิ่มเติมในภายหลัง เป็นต้นซึ่งโครงการที่มีวัตถุประสงค์คล้ายกันสามารถนำไปศึกษาเข้าใจได้ง่าย

5.1.2 การสังเกต ผู้สังเกตการณ์ได้ทำการออกแบบและปฏิบัติตามกระบวนการอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายเพื่อคอยเป็นพี่เลี้ยงและกำกับดูแลและประเมินทั้งประโยชน์ที่ได้จากโครงการและผลที่เกิดขึ้นตลอดช่วงเวลาดำเนินการ ผู้ลงไปเยี่ยมสังเกตการณ์ควรพักอาศัยอยู่ในพื้นที่ไม่ใช่ไปพักในเขตไกลๆ พื้นที่โครงการ หรือลงไปเป็นเพียงบางช่วงผู้สังเกตการณ์ต้องดำเนินการตามที่กำหนดอย่างเคร่งครัดทั้งในด้านวิธีการเหมือนในการสืบเสาะแสวงหาความรู้ที่เป็นไปตามธรรมชาติที่ผู้สังเกตการณ์ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเอง

ตลอดเวลาที่ผู้สังเกตการณ์ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการประเมินโครงการ อาจมีการสัมภาษณ์ในข้อมูลเฉพาะบุคคล สัมภาษณ์เรื่องต่างๆ ไป โดยทำการสัมภาษณ์กับผู้ที่มีส่วนร่วมในโครงการ เพื่อรวบรวมข้อมูลและการลงไปเยี่ยมโครงการ ยังทำให้สามารถรวบรวมข้อมูลและทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการซึ่งจะสามารถช่วยพิสูจน์ และประเมินประสิทธิภาพของโครงการที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกๆ กลุ่ม โดยสามารถทำการสัมภาษณ์ในลักษณะทำกรณีศึกษาที่เป็นกรณี

เกี่ยวข้องกับโครงการโดยตรงได้ด้วยแล้วนำเสนอสรุปย่อผลการสัมภาษณ์เพื่อที่จะช่วยให้ได้ประเด็นที่ทันต่อเหตุการณ์ในโครงการ

5.1.3 กรณีศึกษา ผู้ประเมินทำการสัมภาษณ์ซ้ำกับกลุ่มผู้มีส่วนร่วมในโครงการตลอดเวลาตามด้วยการสังเคราะห์ที่ในแง่มุมต่างๆของโครงการการทำกรณีศึกษามุ่งติดตามประสบการณ์ที่เป็นส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มเฉพาะตลอดเวลาแต่การทำกรณีศึกษาไม่นิยมให้เปิดเผยชื่อครอบครัวและชื่อกรณีศึกษาจึงไม่สามารถรับรองข้อมูลได้ในกรณีที่เป็นสังคมขนาดเล็ก ดังนั้นอาจปรับเปลี่ยนจากการทำกรณีศึกษากับบางครอบครัวมาเป็นการเลือกศึกษาเกี่ยวกับมุมมองที่มีต่อโครงการและผลกระทบข้างเคียงที่เกิดขึ้นของครอบครัวที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างตัวอย่างคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เช่น คำถามที่มุ่งหาคำตอบเกี่ยวกับผลกระทบข้างเคียงที่มีต่อคุณภาพชีวิตของครอบครัว (หน่วยในการศึกษาเป็นครอบครัวในชุมชนแห่งหนึ่ง) รวมทั้งศึกษาสัมพันธภาพ ความต้องการของเด็กและรวมไปถึงศึกษาว่าผลประโยชน์ที่ได้รับมีอิทธิพลต่อการช่วยให้บุคคลอื่นๆ เกิดปัญหาหรือไม่ข้อมูลจากการทำสัญญาในโครงการสามารถนำมาเป็นแนวทางกำหนดคำถามในการสัมภาษณ์ได้กับกรณีศึกษาได้ผู้สัมภาษณ์ต้องสังเกตการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลาที่ทำกรสัมภาษณ์อย่างเคารพ ผู้ถูกสัมภาษณ์ที่กล่าวถึงคุณภาพและความสำเร็จของโครงการโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสัมภาษณ์เกี่ยวกับประเด็นที่ได้รับการแก้ปัญหาเป็นอย่างดีแล้ว

5.1.4 การสัมภาษณ์ ในการสัมภาษณ์นี้จะทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับมุมมองของผู้ก่อตั้งโครงการ กระบวนการที่เป็นประสบการณ์ที่ได้จากการก่อตั้งโครงการธรรมชาติและคุณภาพของโครงการและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น รวมทั้งผลกระทบข้างเคียงในชีวิตของผู้ที่เกี่ยวข้องและสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนและการพัฒนาองค์กรหรือชุมชน การสัมภาษณ์ได้รับการชี้แนะจากสัญญาการดำเนินโครงการซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงปีต่อปี (หากเป็นโครงการต่อเนื่อง) ผลการสัมภาษณ์ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับวิวัฒนาการของโครงการ และการประเมินความสำเร็จของโครงการที่สัมพันธ์กับความต้องการของกลุ่มตัวอย่างและสัมพันธ์กับวิสัยทัศน์ของโครงการ

5.1.5 การประเมินแบบอิสระจากวัตถุประสงค์ การประเมินแบบอิสระจากวัตถุประสงค์นี้ ผู้ประเมินต้องมีศักยภาพในการประเมินโครงการสูงและผู้ประเมินต้องไม่มีความรู้เกี่ยวกับโครงการที่กำลังประเมินมาก่อน เทคนิควิธีการนี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง โดยเฉพาะเพื่อพิสูจน์และประเมินผลลัพธ์ที่จะเกิดตามมา โดยที่ไม่ได้คาดหวังไว้ผู้ประเมินแบบอิสระจากวัตถุประสงค์จะได้รับข้อมูลที่เป็นเพียงข้อมูลพื้นฐานของโครงการโดยไม่ได้รับข้อมูลที่เป็นเป้าหมายของโครงการ ผู้ประเมินแบบอิสระจากวัตถุประสงค์จะทำการกำหนดแนวทางการดำเนินงานประเมินที่สามารถเข้าถึงพื้นที่ของโครงการและบริเวณรอบๆ ของโครงการ และมุ่งหาคำตอบว่าความเป็นจริงของโครงการ คืออะไร และมีสัมฤทธิ์ผลอะไรเกิดขึ้นบ้าง คำถามการประเมินมีทั้งถามถึงผลกระทบทางบวกและผลกระทบทางลบที่เกิดขึ้นจากโครงการมีเกณฑ์ตัดสินความดีงามอย่างไร เช่น ประเมินจากคุณภาพของโครงการ

ความร่วมมือของสมาชิกในโครงการผลลัพธ์ของโครงการ เมื่อเปรียบเทียบกับระหว่างความต้องการของสมาชิกที่เกี่ยวข้องกับโครงการโดยตรงกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มอื่นมีนัยสำคัญหรือไม่ อย่างไรก็ตาม เทคนิคนี้ไม่เพียงแต่ว่าโครงการบรรลุผลตามที่กำหนดไว้หรือไม่แต่ยังทำการศึกษาว่าได้เกิดสิ่งใดขึ้นจริงบ้างในโครงการและบรรลุผลใดบ้างสิ่งที่เกิดสำคัญหรือไม่ อย่างไรก็ตาม โดยไม่จำเป็นที่จะต้องใส่ใจว่าสิ่งที่บรรลุผลนั้นเป็นสิ่งที่โครงการมุ่งให้เกิดขึ้นหรือไม่

5.1.6 ประชุมปฏิบัติการเสนอผลการดำเนินงาน คณะผู้ประเมินต้องจัดประชุมปฏิบัติการเพื่อนำเสนอรายงานผลการดำเนินงานให้กับสมาชิกของโครงการทราบทั้งนี้เพื่อให้เกิดการตรวจสอบรายงาน ผู้ที่เข้าร่วมประชุมปฏิบัติการประกอบด้วย คณะทำงานประเมิน หัวหน้าโครงการและสมาชิกโครงการที่ถูกประเมิน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่คณะกรรมการบริหารโครงการเชิญเข้าร่วมประชุม การประชุมปฏิบัติการนี้มีลักษณะเป็นการอภิปรายและแสดงความคิดเห็นต่อผลการประเมินพิสูจน์ และแสดงความกระจำนงในประเด็นที่เป็นที่สงสัยในรายงานแต่ละฉบับการประชุมปฏิบัติการ อาจทำให้ต้องปรับแผนการประเมินใหม่ เพื่อทำให้เกิดความแกร่งในการประเมินมากขึ้น และนำไปสู่การจัดทำรายงานผลฉบับสมบูรณ์ต่อไปสำหรับการจัดประชุมปฏิบัติการควรมีการประเมินผลการจัดประชุมด้วย

5.1.7 การสังเคราะห์/การเสนอรายงานฉบับสมบูรณ์ เป็นการรวมรายงานทุกปี ที่ดำเนินการต่อเนื่องมา ซึ่งอาจเป็นการทบทวนรายงานในแต่ละปี รวมทั้งทำการตรวจสอบเอกสารการก่อตั้งโครงการ การรวบรวมสารสนเทศเพิ่มเติมจากสมาชิกที่ก่อตั้งโครงการ และการสะท้อนข้อมูลประสบการณ์ให้กับโครงการหลังจากได้ส่งรายงานให้กับผู้ก่อตั้งโครงการ และสมาชิกโครงการและได้รับข้อมูลสะท้อนกลับแล้ว ผู้ประเมินได้นำเสนอข้อค้นพบและข้อสรุปให้กับคณะกรรมการบริหารโครงการแล้วจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ต่อไป

สรุปได้ว่า ในการประเมินโครงการทุกครั้งผู้ประเมินควรทำความเข้าใจให้ชัดเจนในโครงการที่จะประเมินแล้ว จึงเลือกรูปแบบการประเมินที่เหมาะสมสามารถตอบคำถามที่มุ่งประเมินได้ โดยผู้ประเมินต้องเข้าใจในรูปแบบที่เลือกมาประเมินโครงการเป็นอย่างดี รวมทั้งมีความสามารถในด้านการประเมิน ตั้งแต่การวางแผนการประเมินให้ถูกต้องตามหลักการประเมินในรูปแบบที่เลือกนั้น เพราะการวางแผนการประเมิน เป็นกระบวนการกำหนดกรอบแนวคิดของขั้นตอนการประเมินตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดการประเมินและจะส่งผลให้ได้ผลการประเมินที่ถูกต้องเชื่อถือได้สามารถนำไปเป็นข้อมูลสารสนเทศในการตัดสินใจคุณค่าโครงการได้อย่างสมเหตุสมผล สำหรับรูปแบบการประเมินโครงการแบบ CIPP Model หรือ CIPPIest Model นี้เป้าหมายเพื่อให้ได้สารสนเทศจากการประเมินเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจว่าโครงการควรจะดำเนินต่อไป ควรปรับปรุงแก้ไขบางสิ่งในโครงการ หรือควรยุติโครงการนั้น หากไม่สามารถปรับแก้ไขได้โดยผลจากการประเมินสามารถได้สารสนเทศ เพื่อการปรับปรุงแก้ไขทุกด้านของการดำเนินโครงการ ตั้งแต่การปรับสถานะแวดล้อม ปรับปัจจัยนำเข้า ปรับกระบวนการ

เพื่อให้สอดคล้องกับผลลัพธ์ที่เปรียบเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ แล้วมีการประเมินโครงการที่มีการปรับแก้ปัจจัยด้านต่างๆ เพื่อให้ได้สารสนเทศในการปรับแก้ต่อเนื่องไปเรื่อยๆ จนกระทั่งผลลัพธ์เป็นไปตามที่ตั้งเป้าหมายไว้จะเห็นได้ว่าเป้าหมายของการประเมินตามรูปแบบนี้มุ่งให้ประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) ก่อน อาจทำหลายครั้งแล้วจึงทำการประเมินสรุปรวม (Summative Evaluation) เมื่อคิดว่าจะไม่ปรับเปลี่ยนสิ่งใดแล้ว หรือเมื่อคิดว่าไม่สามารถปรับเปลี่ยนสิ่งใดได้อีกแล้ว แล้วนำผลการประเมินมาเป็นข้อมูลในสรุปผลการดำเนินโครงการต่อไป

รัตน์ บัวสนธ์ (2556 : 10) กล่าวถึง รูปแบบการประเมินแบบ CIPPIest ไว้ว่าเป็นส่วนปรับขยายของรูปแบบการประเมิน CIPP โดยปรับขยายการประเมินผลผลิตออกเป็นการประเมินผลกระทบ การประเมินประสิทธิผล การประเมินความยั่งยืน และการประเมินการถ่ายทอดส่งต่อ ของสิ่งที่ได้รับการประเมิน ได้แก่ โครงการ แผนงาน หรือสิ่งแทรกแซงต่างๆ โดยที่ส่วนขยายของมิติการประเมินที่เพิ่มขึ้นมีความหมายครอบคลุม รวมถึงการประเมินผลผลิตเดิม และการประเมินผลลัพธ์นั่นเอง ทั้งนี้ความหมายของมิติการประเมินที่เพิ่มขึ้นพิจารณาจากการตั้งคำถามการประเมินแต่ละมิติดังนี้ (Stufflebeam, Gulickson and Wingate. 2002 : 66 ; Stufflebeam and Shinkfield. 2007 : 327)

1. การประเมินผลกระทบ เป็นการประเมินโดยตั้งคำถามว่า สิ่งที่ได้รับประโยชน์ (จากโครงการหรือสิ่งแทรกแซง) ได้รับเกินไปกว่าเป้าหมายความต้องการจำเป็นนั้นคือ อะไรบ้าง คำถามนี้ชี้ให้เห็นว่าสิ่งที่ได้รับเกินกว่าที่กำหนดไว้นั้น จะเป็นไปในทางบวกหรือทางลบก็ล้วนแต่เป็นผลกระทบทั้งสิ้น

2. การประเมินประสิทธิผล เป็นการประเมินโดยตั้งคำถามว่าโครงการหรือสิ่งแทรกแซงบรรลุตอบสนองความต้องการจำเป็นของกลุ่มผู้รับประโยชน์ได้อย่างครอบคลุมหรือไม่

3. การประเมินความยั่งยืน เป็นการประเมินโดยตั้งคำถามว่า แนวทางปฏิบัติอย่าง เป็นระบบ หรือเป็นทางการเกี่ยวกับการนำโครงการไปใช้ให้ประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืน คืออะไร คำถามดังกล่าวมุ่งพิจารณาประเมินความคงอยู่หรือความต่อเนื่อง ในการทำโครงการที่ประสบผลสำเร็จไปใช้รวมถึงวิธีการในการรักษาไว้ซึ่งวิธีการดังกล่าว

4. การประเมินการถ่ายทอดส่งต่อ เป็นการประเมินโดยตั้งคำถามว่า มีการนำโครงการหรือสิ่งแทรกแซงที่ประสบผลสำเร็จไปประยุกต์หรือปรับปรุงใช้ในอื่นๆ หรือไม่

จะเห็นว่ามิติการประเมินที่เพิ่มขึ้นทั้ง 4 ด้าน จากการขยายการประเมินผลผลิตตามรูปแบบการประเมิน CIPP เดิม นั่นแท้ที่จริงก็คือ การประเมินในสิ่งที่สตีฟเฟิลบีม เรียกว่า ผลลัพธ์ ของโครงการนั่นเอง เพียงแต่เป็นการจำแนกและตั้งคำถามให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนั้นวิธีการนำรูปแบบการประเมิน CIPPIEST ไปใช้จึงยังมีลักษณะเช่นเดียวกับการใช้รูปแบบการประเมิน CIPP ที่กล่าวมาไม่ว่าจะเป็นเรื่องของคุณค่าของรูปแบบประเมิน ทั้งที่เป็นการประเมินเป็นระยะๆ และการประเมินสรุปรวมเหล่านี้ เป็นต้น

สรุปได้ว่า รูปแบบและแนวทางการประเมินนั้น สามารถดำเนินการได้ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังจากสิ้นสุดโครงการแล้วซึ่งรูปแบบและแนวทางการประเมินในแต่ละช่วงจะช่วยให้ได้สารสนเทศ สำหรับใช้ในการพัฒนา และปรับปรุงโครงการให้มีประสิทธิภาพต่อไป

เกณฑ์และตัวชี้วัดความสำเร็จการประเมินโครงการแบบ CIPPIest

สำนักแผนและประกันคุณภาพ มหาวิทยาลัยฟาอีสเทอร์น (2553 : 41) กล่าวว่า ตัวชี้วัด เป็นสิ่งที่ถูกกำหนดขึ้นเพื่อใช้วัดว่าผลการดำเนินงานของแต่ละโครงการบรรลุเป้าหมายหรือไม่ตัวชี้วัด แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

1. ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ สามารถแยกออกเป็น 2 ประเภท คือ ตัวชี้วัดเชิงปริมาณเป็น รูปธรรมและตัวชี้วัดเชิงปริมาณที่ใช้วัดสิ่งที่เป็นนามธรรม

1.1 ตัวชี้วัดเชิงปริมาณเป็นรูปธรรม คือ ตัวชี้วัดที่ถูกกำหนดขึ้นเพื่อวัดสิ่งที่นับได้หรือ สิ่งที่มีลักษณะเชิงกายภาพโดยมีหน่วยการวัด เช่น จำนวนร้อยละระยะเวลา เป็นต้น ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ จะเหมาะสำหรับการวัดในสิ่งที่จับต้องได้เป็นรูปธรรมและมีความชัดเจน

1.2 ตัวชี้วัดเชิงปริมาณที่ใช้วัดสิ่งที่เป็นนามธรรม การวัดในหลายกรณีจะเกี่ยวข้องกับ สิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น ความพึงพอใจระดับความเข้าใจของผู้เข้ารับการอบรมสิ่งเหล่านี้แม้จะไม่มี ลักษณะเชิงกายภาพที่สามารถนับเป็นจำนวนได้อย่างชัดเจนแต่สามารถวัดเป็นเชิงปริมาณได้ โดยการ สร้างเครื่องมือวัดสิ่งที่เป็นนามธรรมเหล่านี้ขึ้น เช่น การวัดความพึงพอใจเครื่องมือวัด ได้แก่ แบบสอบถาม ความพึงพอใจเพื่อให้ผู้รับบริการเป็นผู้ประเมินทั้งนี้คะแนนที่ได้รับมาจากผู้รับบริการแต่ละรายเมื่อนำมา ประมวลผลร่วมกันจะได้คะแนนเฉลี่ยที่แสดงถึงระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการโดยรวม

2. ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ คือ ตัวชี้วัดที่ใช้วัดสิ่งที่ไม่เป็นค่าเชิงปริมาณหรือเป็นหน่วยวัดใดๆ แต่จะเป็นการวัดที่อิงกับค่าเป้าหมายที่มีลักษณะพรรณนาหรือเป็นคำอธิบายถึงผลสำเร็จจากค่าเป้าหมาย ซึ่งการกำหนดตัวชี้วัดเชิงคุณภาพควรพิจารณาถึงค่าเป้าหมายควบคู่ไปพร้อมกัน

พนิต เข้มทอง (2554 : 3) กล่าวถึงตัวชี้วัดความสำเร็จการประเมินโครงการข้อมูลที่จะบ่ง บอกรูปแบบลักษณะของโครงการหรือแผนงานในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง และมีความชัดเจนเพียงพอที่จะ ใช้เปรียบเทียบหรือสามารถบ่งบอกการเปลี่ยนแปลงได้

1. สามารถวัดผลได้
2. มีความคงเส้นคงวา
3. มีความชัดเจนเฉพาะเจาะจงไม่คลุมเครือ
4. เปรียบเทียบกับองค์กรอื่นที่มีลักษณะงานเหมือนกันได้
5. สามารถหาข้อมูลได้

ฉัตรมงคล แน่นหนา (2556 : 21) กล่าวถึง การประเมินผลโครงการนั้นต้องมีเกณฑ์และตัวชี้วัดระดับความสำเร็จของโครงการซึ่งโดยทั่วไปแล้วเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผลโครงการมีรายละเอียดดังนี้

1. เกณฑ์ประสิทธิภาพ (Efficiency) มีตัวชี้วัด เช่น สัดส่วนของผลผลิตต่อค่าใช้จ่าย ผลผลิตต่อหน่วยเวลา ผลผลิตต่อกำลังคน ระยะเวลาในการให้บริการต่อผู้บริการ
2. เกณฑ์ประสิทธิผล (Effectiveness) มีตัวชี้วัด เช่น ระดับการบรรลุเป้าหมาย ระดับการบรรลุตามเกณฑ์มาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม ระดับความเสี่ยงของโครงการ
3. เกณฑ์ความพอเพียง (Adequacy) มีตัวชี้วัด เช่น ความสามารถในการดำเนินการ ให้บรรลุเป้าหมายภายใต้เงื่อนไขทรัพยากรที่มีอยู่ ระดับความพอเพียงของทรัพยากร การขาดแคลน ปัจจัยการผลิต
4. เกณฑ์ความพึงพอใจ (Satisfaction) ตัวชี้วัด ระดับความพึงพอใจของโครงการและระดับความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีต่อโครงการ
5. เกณฑ์ความเป็นธรรม (Equity) ตัวชี้วัด คือ การให้โอกาสกับผู้ด้อยโอกาส ความเป็นธรรมระหว่างเพศ ระหว่างกลุ่มอาชีพ การกระจายตัวของผลการดำเนินการตามทางเลือก
6. เกณฑ์ความก้าวหน้า (Progress) ตัวชี้วัด ผลผลิตเปรียบเทียบกับเป้าหมายรวมกิจกรรมที่ทำแล้วเสร็จทรัพยากรและเวลาที่ใช้ไปมีความเหมาะสมเพียงใด
7. เกณฑ์ความยั่งยืน (Sustainability) ตัวชี้วัด ความอยู่รอดของโครงการ ด้านเศรษฐกิจ สมรรถนะ ด้านสถาบัน ความเป็นไปได้ในด้านการขยายผลของโครงการ
8. เกณฑ์ความเสียหายของโครงการ (Externalities) ตัวชี้วัดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละมิติของการประเมิน เช่น แบบสอบถามซึ่งข้อมูลที่ได้และเมื่อนำไปวิเคราะห์จะเป็นข้อมูลเชิงปริมาณรายข้อคำถามรายด้าน และภาพรวมทุกด้านของมิติการประเมินหรืออาจเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มาจากการเก็บรวบรวม โดยการสังเกตสัมภาษณ์บุคคลต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการแผนงานหรือหลักสูตรที่ได้รับการประเมินซึ่งมักเรียกกลุ่มบุคคลเหล่านี้ว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) หรืออาจเป็นข้อมูลจำนวนคนงบประมาณหรือวัสดุอุปกรณ์ที่เก็บรวบรวมได้จากเอกสารต่างๆ เป็นต้นทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกรอบการประเมินในแต่ละมิติเพื่อการนำเสนอสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจตัดสินใจ

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินโครงการ สรุปว่า เลือกใช้แนวคิดและทฤษฎี CIPPI Model ของ Stufflebeam เป็นการประเมินที่ครอบคลุมตั้งแต่เริ่มต้นโครงการจนถึงสิ้นสุดโครงการ โดยประเมินควบคู่กันไปกับการดำเนินโครงการ ผู้ประเมินจึงเลือกใช้ทฤษฎีและแนวคิดของ

CIPPIest มาใช้ในการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน เพื่อมุ่งหวังที่จะนำผลที่ได้จากการประเมินไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปรับปรุงโครงการในการดำเนินงาน ครั้งต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ได้มีนักการศึกษาและนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

กรมสุขภาพจิต (2556 : 11) ได้ให้ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบที่มีขั้นตอนชัดเจน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งทางภายในและภายนอกสถานศึกษา มีวิธีการ และเครื่องมือที่ได้มาตรฐานคุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงเป็นการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความสามารถมีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังโดยผ่านกระบวนการศึกษาและมีกิจกรรมที่สำคัญ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งต่อ

คมกฤช ทองนพคุณ (2557 : 21) ได้ให้ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีระบบ มีขั้นตอนการดำเนินงาน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน โดยมีบุคคลที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยมุ่งหวังเพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะพึงประสงค์ มีทักษะในการดำรงชีวิต และปลอดภัยจากวิกฤตทั้งปวง

ปภัสร่า โพธิ์อ่อน (2557 : 19) ได้ให้ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างมีระบบ มีขั้นตอน เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง คุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิต และรอดพ้นจากวิกฤตทั้งปวง โดยมีครูที่ปรึกษา เป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน

สงกรานต์ ศิริชู (2557 : 27) ได้ให้ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการส่งเสริมป้องกันและช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียน

อย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ มีการประสานงาน ประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ด้วยวิธีการและเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ มีขั้นตอนชัดเจน มีคุณภาพ มีมาตรฐานและมีหลักฐานการดำเนินงานสามารถตรวจสอบได้

จตุภรณ์ นิสสัย (2558 : 11) ได้ให้ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีองค์ประกอบ มีการประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อการดำเนินงานพัฒนาและการแก้ไขปัญหานักเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2559 : 14) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนคือ การส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและการแก้ไขปัญหาให้แก่ นักเรียนเพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิตและรอดพ้นวิกฤติทั้งปวง

นันทวรรณ สุขพิพัฒนะ (2559 : 16) ได้ให้ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการ และเครื่องมือประกอบการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูประจำชั้นเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน ประสานความร่วมมือระหว่างบุคคลภายในและภายนอกสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริม การป้องกันและการแก้ไขปัญหา

ปรมาภรณ์ สอนิ (2560 : 18) ได้ให้ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นระบบแบบแผนมีขั้นตอนในการดำเนินงาน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักร่วมกับนักเรียนและให้นักเรียนมีคุณภาพชีวิตที่ดีอยู่ในสังคมได้อย่างเข้มแข็งและปลอดภัย

ศุภร์เกษม ประมูล (2560 : 39) กล่าวว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการส่งเสริมป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของนักเรียนอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ มีการประสานงานประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาด้วยวิธีการและเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ มีขั้นตอนชัดเจน มีคุณภาพ มาตรฐานและหลักฐานและขั้นตอนการดำเนินงานที่เชื่อถือได้

กรรณสพร ผ่องมาส (2561 : 14) กล่าวว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานดังกล่าวและมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากสถานศึกษา

รักศักดิ์ คุ้มชนม์ (2561 : 20) กล่าวว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับการเรียนและพฤติกรรมที่แสดงออก ประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกัน

และแก้ไข และการส่งต่อ ด้วยกระบวนการที่มีครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานอย่างมีขั้นตอน มีวิธีการและเครื่องมือ โดยประสานความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้มีพัฒนาการและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

สรุปได้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีระบบ มีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน ตรวจสอบได้ โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการดังกล่าว มีบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาร่วมกันเข้าไปแก้ไขปัญหาของผู้เรียนให้สอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีการพัฒนาตนเองแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ได้มีนักการศึกษาและนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

กรมสุขภาพจิต (2556 : 1) ได้กำหนดความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ว่าเป็นการพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นคนที่มีคุณภาพ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามสังคมมุ่งหวัง ดังนั้นการป้องกันและการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนานักเรียนเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการต่างๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความรัก และความเมตตาที่มีต่อศิษย์และภาคภูมิใจในบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เติบโต งดงาม เป็นบุคคลที่มีคุณค่าต่อสังคม

ลัดดาวัลย์ เพชรจันทร์ (2559 : 16) ได้กำหนดความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญและความจำเป็นดังนี้ ในการศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้โรงเรียนได้มีแนวทางในการบริหารจัดการและสามารถดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญที่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้ร่วมมือกันช่วยเหลือดูแลนักเรียนให้มีพัฒนาการก้าวหน้าในทุกด้าน สามารถปรับตัว แก้ปัญหา พัฒนาตนเองให้ประสบความสำเร็จและอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

เพลินศรี สิงห์คำ (2560 : 18) กล่าวว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาชาติในอนาคต

สรุปได้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้นมีความสำคัญ โดยทุกฝ่ายต้องให้ความร่วมมือในการพัฒนาและดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา

วัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

วัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีทิศทางเดียวกัน ซึ่งมีผู้กำหนดไว้หลายท่าน ดังนี้

สุพิศ ศรีบัว (2555 : 33) ได้กล่าวว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อให้สถานศึกษามีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีระบบ และมีประสิทธิภาพ สามารถตรวจสอบได้
2. เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งในสถานศึกษา นอกสถานศึกษา หน่วยงานต่างๆ มีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นบุคคลที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556 : 5) กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ดังนี้

1. เพื่อให้การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้โรงเรียน กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง มีการทำงานร่วมกันโดยผ่านกระบวนการทำงานที่ชัดเจน มีร่องรอยหลักฐานการปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบและประเมินผลได้

เนตรนภา คำหนองหว่า (2560 : 17) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ มีร่องรอยหลักฐานการปฏิบัติงานและสามารถ ตรวจสอบได้

ปิยะนุช เสถา (2560 : 19) กล่าวว่า ในการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน จะต้องดำเนินการให้เป็นระบบ มีวิธีการและเครื่องมือที่มีคุณภาพ สามารถตรวจสอบได้ นอกจากนี้ ทาง โรงเรียนจะต้องดูแลช่วยเหลือและส่งเสริมนักเรียนให้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

กรรณสพร ผ่องมาส (2561 : 18) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้น เพื่อให้กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อช่วยเหลือนักเรียน สถานศึกษา กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปอย่างมีระบบและมี ประสิทธิภาพ ตลอดจนส่งเสริมพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพ เป็นคนที่สมบูรณ์ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

วุฒิพงษ์ พันทิวา (2563 : 31) กล่าวว่า กระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ในการทำงานตามขั้นตอนการดำเนินงาน และมีการบันทึกหลักฐานที่สามารถตรวจสอบและประเมินได้

สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์นั้น เพื่อให้โรงเรียนมีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีระบบและประสิทธิภาพ โดยมีวิธีการและกระบวนการ และเครื่องมือที่มีคุณภาพและมีมาตรฐาน สามารถตรวจสอบได้ส่งเสริมให้ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรภายนอกที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยผ่านกระบวนการทำงานที่ชัดเจน มีร่องรอยหลักฐานการปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบและประเมินผลได้ทำให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือ และส่งเสริมพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

ประโยชน์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทำให้เกิดผลดีกับนักเรียนคือ ได้รับการช่วยเหลือตรงกับสภาพปัญหาของนักเรียนอย่างทั่วถึง ซึ่งมีผู้กล่าวไว้ ดังนี้

สุพิศ ศรีบัว (2555 : 33) กล่าวว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประโยชน์ดังนี้

1. นักเรียนได้รับความช่วยเหลือทุกด้านอย่างทั่วถึง
2. นักเรียนได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพรอบด้านทั้งด้านสติปัญญา ความสามารถ ด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ มีสุขภาพจิตที่ดี สามารถดูแลช่วยเหลือตนเองและพึ่งตนเองได้

กรมสุขภาพจิต (2556 : 3) กล่าวว่า ประโยชน์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีดังนี้

1. นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึง และตรงตามสภาพปัญหา
2. สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดี และอบอุ่น
3. นักเรียนรู้จักตนเอง และควบคุมตนเองได้
4. นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข และได้รับการส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพอย่างรอบด้าน
5. ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างเข้มแข็ง จริงจังด้วยความเสียสละเอาใจใส่

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556 : 8) กล่าวว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนก่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. นักเรียน
 - 1.1 ได้รับการดูแลช่วยเหลือและพัฒนาด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิตและสภาพแวดล้อมทางสังคมอย่างทั่วถึง

พิเศษ

- 1.2 ได้รับการส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน แก้ไขปัญหาทั้งด้านการเรียนรู้และความสามารถ
- 1.3 ได้รู้จักตนเอง สามารถปรับตัว และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
- 1.4 มีทักษะชีวิตและมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนครูและผู้ปกครอง
2. ครู
 - 2.1 ตระหนักและเห็นความสำคัญในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.2 มีเจตคติที่ดีต่อนักเรียน
 - 2.3 มีผลงานสอดคล้องกับมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา
 - 2.4 มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพ
3. ผู้บริหารสถานศึกษา
 - 3.1 รู้ศักยภาพของครูในการขับเคลื่อนให้เกิดการปฏิรูปการเรียนรู้
 - 3.2 ได้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน เพื่อใช้ในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน หลักสูตรและคุณภาพการจัดการศึกษา
 - 3.3 มีรูปแบบกระบวนการพัฒนาและการพัฒนาเชิงระบบ และการมีส่วนร่วม
4. ผู้ปกครอง ชุมชน
 - 4.1 ตระหนักในการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน
 - 4.2 เข้าใจถึงวิธีอบรมสั่งสอนบุตรหลาน
 - 4.3 เป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุตรหลาน
 - 4.4 มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุตรหลาน เป็นครอบครัวที่เข้มแข็ง
5. สถานศึกษา
 - 5.1 มีผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา
 - 5.2 ได้รับการยอมรับ การสนับสนุนและความร่วมมือจากบุคลากรจากชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง
 - 5.3 มีการพัฒนาสังคมและการเรียนรู้และเอื้ออาทร
6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 - 6.1 พัฒนานวัตกรรมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
 - 6.2 พัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำงาน การนิเทศติดตามผล/ประเมินผล และการวิจัยที่เกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 6.3 มีระบบข้อมูลสารสนเทศ ทั้งข้อมูลระดับบุคคลและระดับสถานศึกษา เพื่อพัฒนาต่อไป
7. ประเทศชาติ

- 7.1 นักเรียนมีคุณภาพดี มีปัญญาและมีความสุข
- 7.2 มีการเชื่อมโยงข้อมูลของเยาวชนทุกระดับ
- 7.3 ลดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน และลดค่าใช้จ่ายของหน่วยงานต่างๆ
- 7.4 ประชาชนมีคุณภาพ และเป็นกำลังอันสำคัญในการพัฒนาประเทศ

วรมน วิตะเสวีระ (2557 : 28) กล่าวว่า ประโยชน์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนคือ ผู้เรียนได้รับการดูแลทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา ทำให้เกิดพัฒนาการที่ดีทั้งทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และเรียนรู้อย่างมีความสุข โดยมีครูคอยดูแลช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด

จตุติกรณ์ นิสสัย (2558 : 21) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไว้ว่า

1. นักเรียนมีการส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่องได้รับการป้องกัน และแก้ไขปัญหาอย่างทั่วถึง
2. ครูรับรู้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนโดยนำข้อมูลนั้นมากำหนดเป็นแนวทางเพื่อการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน
3. ผู้ปกครองและครูมีการร่วมมือกันในการส่งเสริม และพัฒนานักเรียน ปกป้องและร่วมกันหาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน
4. ผู้บริหารสามารถใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาหลักสูตร

พระครูวินัยธรบุญยกร ไกยะฝ่าย (2560 : 10) กล่าวว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประโยชน์ในหลายระดับ ได้แก่ ต่อตัวนักเรียนทุกคนในสถานศึกษา ต่อผู้ปกครอง ต่อชุมชน ต่อครู ต่อผู้บริหาร ต่อโรงเรียน ต่อหน่วยงานต้นสังกัด และที่สำคัญคือ ประโยชน์ต่อประเทศชาติที่จะมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพตามความต้องการของสังคมอันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศให้ เจริญก้าวหน้า

ศุภกรเกษม ประุงผล (2560 : 41) กล่าวว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญที่พัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะที่สังคมพึงประสงค์ และให้นักเรียนมีความปลอดภัยจากอันตรายต่างๆ ซึ่งสถานศึกษา ครูอาจารย์ ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องต้องมีความรับผิดชอบ สนับสนุน ส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ปัญหาร่วมกันและในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรมีแนวทางการดำเนินงานอย่างมีขั้นตอนมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดและร่วมมือกันทำงานเป็นทีม

กรรณสพร ผ่องมาส (2561 : 17) กล่าวว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประโยชน์ต่อการส่งเสริมและพัฒนาอย่างการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนเพื่อส่งต่อและพัฒนานักเรียน ช่วยเหลือนักเรียนอย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา ตลอดจนสร้างสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนให้เป็นไปด้วยดีและอบอุ่นให้นักเรียนรู้จักตนเองควบคุมตนเองได้อย่างมีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ และได้เรียนรู้อย่างมีความสุขและได้รับการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพ โดยรอบด้าน

รักศักดิ์ คุ่มชนม์ (2561 : 26) กล่าวว่า ประโยชน์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนช่วยให้เกิดการพัฒนาคูณภาพชีวิตของนักเรียนโดยใช้กระบวนการที่เป็นระบบมีรูปแบบที่ชัดเจน การดำเนินงานหลักต้องอาศัยครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นเก็บข้อมูลที่แท้จริงของนักเรียนทุกด้าน ด้วยการใช้การสัมภาษณ์ แบบประเมินพฤติกรรม และการเยี่ยมบ้านนักเรียน เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนแล้ว ต้องนำข้อมูลทั้งหมดมาบูรณาการเพื่อการรู้จักและเข้าใจนักเรียนแต่ละบุคคลอย่างละเอียดรอบด้าน จากนั้นจึงคัดกรองและจัดกลุ่มนักเรียนทำให้นักเรียนได้รับความสมบูรณ์พร้อมทั้งร่างกาย สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม และมีทักษะในการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

สรุปได้ว่า ประโยชน์ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความสำคัญต่อการพัฒนาคูณภาพชีวิตของนักเรียนทุกคนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข โดยมีกระบวนการและวิธีการที่มีคุณภาพ บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรภายนอกที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพ เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา แต่ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้นั้น เป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากครูและผู้เกี่ยวข้อง มีการทำงานเป็นทีม ร่วมคิด ร่วมวางแผน เพื่อสร้างสรรค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีระบบและคุณภาพ

ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

มีนักการศึกษา ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือไว้ดังนี้ กรมสุขภาพจิต (2556 : 3) กล่าวถึง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนทั้งผู้ช่วยผู้บริหารทุกฝ่าย ตระหนักถึงความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และให้การสนับสนุนการดำเนินงานหรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ
2. ครูทุกคนและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องมีความตระหนักในความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน และมีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน
3. คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคนต้องมีการประสานงานอย่างใกล้ชิดและมีการประชุมในแต่ละคณะอย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด
4. ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักสำหรับดำเนินงานโดยต้องได้รับความร่วมมือจากครูทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งการสนับสนุนในเรื่องต่างๆ จากโรงเรียน
5. การอบรมให้ความรู้และทักษะรวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูลความรู้แก่ครูที่ปรึกษาหรือผู้เกี่ยวข้องในเรื่องที่เอื้อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นสิ่งจำเป็นโดยเฉพาะเรื่องทักษะการปรึกษาเบื้องต้นและแนวทางการแก้ปัญหาต่างๆ ของนักเรียนซึ่งโรงเรียนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559 : 15-16) กล่าวถึง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่

1. ทีมนำและทีมประสาน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา รวมทั้งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้างานต่างๆ ตระหนักถึงความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และให้การสนับสนุนการดำเนินงานหรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ

2. ครูผู้สอนทุกคนและผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความตระหนักในความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนและมีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน

3. คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคณะต้องมีการประสานงานอย่างใกล้ชิดและมีการประชุมในแต่ละคณะอย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด

4. ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักสำคัญในการดำเนินงานโดยต้องได้รับความร่วมมือจากครูทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งการสนับสนุนในเรื่องต่างๆ จากโรงเรียน

5. การอบรมให้ความรู้และทักษะรวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูลความรู้แก่ครูที่ปรึกษาหรือผู้เกี่ยวข้องในเรื่องที่เอื้อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นสิ่งจำเป็นโดยเฉพาะเรื่องทักษะการปรึกษาเบื้องต้นและแนวทางการแก้ไขของนักเรียน ซึ่งสถานศึกษาควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

6. ผู้ปกครองและเครือข่ายร่วมพัฒนาในทุกส่วนของสังคม มีความมุ่งมั่นในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและเยาวชนในเชิงบูรณาการอย่างเข้มแข็งจริงจัง

สรุปได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้างานต่างๆ เป็นผู้ให้การสนับสนุนการดำเนินงานร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องต้องตระหนักในความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน พร้อมพัฒนานักเรียนในทุกด้าน คณะกรรมการหรือคณะทำงานต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด ประชุมในแต่ละคณะตามที่กำหนด ส่วนครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน และครูทุกคนให้ความร่วมมือสนับสนุนในเรื่องต่างๆ จากโรงเรียน รวมทั้งการอบรมให้ความรู้ทักษะการเผยแพร่ข้อมูลแก่ครูที่ปรึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ปกครอง เครือข่ายร่วมพัฒนาในทุกส่วนของสังคม

กระบวนการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552 : 17-20) ได้กำหนดขอบข่ายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มี 5 ด้าน ดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนา 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554 : 2) ได้กำหนดกระบวนการ ดำเนินงานไว้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการที่สำคัญ โรงเรียนทุกแห่งต้องดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีขั้นตอนสำคัญ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรองนักเรียน
3. การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน
5. การส่งต่อ

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรองนักเรียน
3. การส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา
5. การส่งต่อให้นักเรียน

กรมสุขภาพจิต (2556 : 4) ได้สรุปกระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือ ดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ

จากแนวคิดเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้ประเมินได้ศึกษาจากแนวคิดกระบวนการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาจากแนวคิดและหลักการของ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552 : 17-20) ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554 : 2) และกรมสุขภาพจิต (2556 : 4) ได้สาระสำคัญที่นำมาใช้ได้แก่ กระบวนการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน 4) การป้องกันและการแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อให้นักเรียน รายละเอียดตามตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 กระบวนการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กระบวนการดำเนินการของระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	ชื่อเจ้าของ แนวคิดและหลักการ			ความถี่
	สำนักวิชาการและมาตรฐาน การศึกษา (2552 : 17-20)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (2554 : 2)	กรมสุขภาพจิต (2556 : 4)	
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	√	√	√	3
2. การคัดกรองนักเรียน	√	√	√	3
3. การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน	√	√	√	3
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา	√	√	√	3
5. การส่งต่อ	√	√	√	3

จากตารางที่ 2.3 พบว่า กระบวนการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนา
นักเรียน 4) การป้องกันและการแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อนักเรียน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2556 : 13) กำหนดไว้ว่า แต่ละองค์ประกอบของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนดังกล่าวมีความสำคัญ วิธีการ และเครื่องมือที่แตกต่างกันไป แต่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน ซึ่งเอื้อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ
ดังนี้

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 17) ได้กำหนดการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลไว้ว่า นักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตไม่เหมือนกัน หล่อหลอม ให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้น การรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน เป็นประโยชน์ในการพัฒนา ส่งเสริมพัฒนาการป้องกัน แก้ไขและช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มิใช่การใช้ความรู้สึก หรือการคาดเดา

โดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหานักเรียน ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียนหรือเกิดได้น้อยที่สุด

ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน ที่ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาควรมีข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน ดังนี้

1. ด้านความสามารถ
 - 1.1 การเรียน
 - 1.2 ความสามารถอื่นๆ
2. ด้านสุขภาพ
 - 2.1 ร่างกาย/ความพิการ
 - 2.2 จิตใจ
3. ด้านพฤติกรรม
4. ด้านครอบครัว
 - 4.1 เศรษฐกิจ
 - 4.2 การคุ้มครองนักเรียน
 - 4.3 ด้านการเลี้ยงดู
5. ด้านสังคม
6. ด้านอื่นๆ ที่ครูพบเพิ่มเติม ซึ่งมีความสำคัญหรือเกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือ

นักเรียน

วิธีการและเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษาควรใช้วิธีการ และเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนที่ครอบคลุมทั้งด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัวที่สำคัญ คือ

1. ระเบียบสะสม เป็นเครื่องมือในรูปแบบของเอกสารเพื่อการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนโดยนักเรียนเป็นผู้กรอกข้อมูลและครูที่ปรึกษานำข้อมูลเหล่านั้นมาศึกษาพิจารณาทำความเข้าใจกับนักเรียนเบื้องต้น หากข้อมูลไม่เพียงพอหรือมีข้อสังเกตบางประการ ก็ควรรหาข้อมูลเพิ่มเติมด้วยวิธีต่างๆ เช่น การสอบถามจากนักเรียนโดยตรง การสอบถามจากครูหรือเพื่อนๆ ของนักเรียน รวมทั้งการใช้เครื่องมือทดสอบต่างๆ หากครูที่ปรึกษาดำเนินการได้รูปแบบและรายละเอียดในระเบียบสะสมของแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกันได้ขึ้นอยู่กับความต้องการของแต่ละโรงเรียน แต่อย่างน้อยควรครอบคลุมข้อมูลทั้งด้านการเรียน ด้านสุขภาพและด้านครอบครัว ระเบียบสะสมเป็นข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน จึงต้องเป็นความลับและเก็บไว้เป็นอย่างดี มิให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องหรือเด็กอื่นๆ มารื้อค้นได้ หากเป็นไปได้ควรเก็บไว้กับครูที่ปรึกษา/ ครูประจำชั้นและมีผู้เก็บระเบียบสะสมให้เรียบร้อย ระเบียบสะสม ควรเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อย 3 ปีการศึกษา หรือ 6 ปีการศึกษา

และส่งต่อระเบียบสะสมไปยังครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้นคนใหม่ในปีการศึกษาต่อไป หรืออาจจัดครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น ตามคู่มือนักเรียนอย่างต่อเนื่องจนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2. แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) โรงเรียนอาจน่าเครื่องมืออื่นมาใช้แทนก็ได้ แบบประเมินพฤติกรรม ไม่ได้เป็นแบบวัดหรือแบบทดสอบ แต่เป็นเครื่องมือสำหรับการคัดกรองนักเรียนด้านพฤติกรรม การปรับตัว ที่มีผลเกี่ยวข้องกับสภาพจิต ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนที่ปรึกษาที่มีแนวทางการพิจารณานักเรียนด้านสุขภาพจิตมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือที่กรมสุขภาพจิตเป็นผู้จัดทำขึ้น โดยพัฒนาจาก The Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) ประเทศเยอรมนี ซึ่งใช้กันแพร่หลายในประเทศแถบยุโรป เพราะมีความเที่ยงและความตรง จำนวนข้อไม่มากนัก คณะผู้จัดทำของกรมสุขภาพจิตโดย แพทย์หญิงพรรณพิมล หล่อตระกูล เป็นหัวหน้าคณะได้ทำการวิจัยเพื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยงและความตรงของแบบประเมิน และหาเกณฑ์มาตรฐาน (Norm) ของเด็กไทย ซึ่งแบบประเมินพฤติกรรมเด็กมี 3 ชุด ประกอบด้วย

2.1 ชุดที่ครูเป็นผู้ประเมินเด็ก

2.2 ชุดที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นผู้ประเมินเด็ก

2.3 ชุดที่เด็กประเมินตนเอง

3. แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient : EQ) แบบประเมินนี้เป็นประโยชน์ที่มีข้อความเกี่ยวข้องกับอารมณ์และความรู้สึกที่แสดงออกในลักษณะต่างๆ แม้ว่าบางประโยคอาจจะไม่ตรงกับที่ผู้ตอบแบบเป็นอยู่ก็ตาม ขอให้เลือกคำตอบที่ตรงกับตัวท่านให้มากที่สุด และคำถามต่อไปนี้ไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด ดีหรือไม่ดี และผู้ตอบคำถามจะต้องตามความเป็นจริงและตอบทุกข้อ เพื่อผู้ตอบแบบสอบถามจะได้รู้จักตนเองและวางแผนพัฒนาตนเองต่อไป

4. วิธีการและเครื่องมืออื่นๆ เช่น การสัมภาษณ์นักเรียน การศึกษาจากแฟ้มผลงาน การเยี่ยมบ้าน การศึกษาข้อมูลจากแบบบันทึกการตรวจสุขภาพด้วยตนเองซึ่งจัดทำโดยกรมอนามัย เป็นต้น

กรมสุขภาพจิต (2554 : 131) ได้กำหนดการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลไว้ว่า ความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคนซึ่งมีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกันหล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้นการรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน เป็นประโยชน์ในการส่งเสริม การป้องกันและการแก้ไขปัญหาให้นักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดา โดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหาให้นักเรียน ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียนหรือเกิดได้น้อยที่สุด

พิชามญช์ ม่วงแก้ว (2559 : 20) กล่าวว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเป็นการกำหนดความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคนที่มีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกัน โดย

พิจารณาข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว และด้านอื่นๆ ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล

ปรมาภรณ์ สนธิ (2560 : 25) ได้กำหนดการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลไว้ว่า เป็นการรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคล ประวัติส่วนตัว ประวัติการศึกษา ข้อมูลด้านสุขภาพ ความสามารถ พิเศษ ด้วยวิธีการต่างๆ โดยมีการบันทึกและจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปใช้กับนักเรียน แต่แต่ละคนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

เพลินพิศ สิงห์คำ (2560 : 2) กล่าวว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเป็นการสังเกตศึกษา พฤติกรรมนักเรียนเป็นรายบุคคลทางด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านพฤติกรรม ด้านครอบครัว และด้านสังคม โดยใช้เครื่องมือระเบียบวิธีแบบประเมินพฤติกรรมเพื่อคัดกรองนักเรียนต่อไป ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรมีข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนอย่างน้อย คือ 1) ด้านความสามารถ แยกเป็นด้านการเรียน ด้านความสามารถอื่นๆ 2) ด้านสุขภาพแยกเป็นด้านร่างกาย ด้านจิตใจ-พฤติกรรม 3) ด้านครอบครัว แยกเป็นด้านเศรษฐกิจ ด้านการคุ้มครอง นักเรียน และ 4) ด้านอื่นๆ ที่ครูพบเพิ่มเติมซึ่งมีความสำคัญหรือเกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กรรณสพร ผ่องมาศ (2561 : 20) ได้กำหนดการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลไว้ว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คือการดำเนินงานที่เกี่ยวกับตัวนักเรียนที่มีปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลายโดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนและมีการปรับปรุงข้อมูลนักเรียนรายบุคคลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ มีการวิเคราะห์ สรุปผล และนำข้อมูลไปใช้พัฒนาส่งเสริมนักเรียนให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

สรุปได้ว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเป็นการกำหนดความแตกต่างของนักเรียน แต่ละคนที่มีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกันโดยพิจารณาข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัวและด้านอื่นๆ ใช้วิธีการและเครื่องมือต่างๆ ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลเป็นรายบุคคล โดยนำข้อมูลนักเรียนที่ได้ไปส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา

การคัดกรองนักเรียน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552 : 19) ได้กำหนดการคัดกรองนักเรียน ไว้ว่า การคัดกรองนักเรียนเป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนมีประโยชน์อย่างยิ่งในการหาวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นด้วยความรวดเร็วและถูกต้องแม่นยำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อาจจัดกลุ่มนักเรียนตามผลการคัดกรองเป็น 2, 3 หรือ 4 กลุ่มก็ได้ ตามขอบข่ายและเกณฑ์การคัดกรองที่โรงเรียนกำหนด เช่น ในกรณีที่แบ่งนักเรียนเป็น 4 กลุ่ม อาจนิยามกลุ่มได้ดังนี้

1. กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ ซึ่งควรได้รับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันและการส่งเสริมพัฒนา

2. กลุ่มเสียง คือ นักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสียงตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การป้องกันและแก้ไขตามกรณี

3. กลุ่มมีปัญหา คือ นักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มมีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องช่วยเหลือและแก้ปัญหาโดยเร่งด่วน

4. กลุ่มพิเศษ คือ นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษมีความเป็นอัจฉริยะแสดงออกซึ่งความสามารถอันโดดเด่นด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านอย่างเป็นที่ประจักษ์เมื่อเทียบกับผู้มีอายุในระดับเดียวกันภายใต้สภาพแวดล้อมเดียวกัน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถพิเศษนั้นจนถึงขั้นสูงสุด

การจัดกลุ่มนักเรียน มีประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องในการหาวิธีการเพื่อส่งเสริมพัฒนาและหาวิธีการเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง แก้ปัญหาได้ตรงกับปัญหาของนักเรียนยิ่งขึ้น และมีความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหาเพราะมีข้อมูลของนักเรียนในด้านต่างๆ ซึ่งถ้าหากครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ได้คัดกรองนักเรียน เพื่อการจัดกลุ่มแล้วหาความชัดเจนในเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาของนักเรียนจะไม่ชัดเจน จะมีความล่าช้าในการช่วยเหลือ เพราะบางกรณีจำเป็นต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน

ผลการคัดกรองนักเรียน ครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องระมัดระวังอย่างยิ่งที่จะไม่ทำให้นักเรียนรับรู้ได้ว่าตนถูกจัดกลุ่มอยู่ในกลุ่มเสียงหรือกลุ่มปัญหา ซึ่งมีความแตกต่างจากกลุ่มปกติ แม้ว่านักเรียนจะรู้ว่าขณะนี้ตนมีพฤติกรรมอย่างไรหรือประสบกับปัญหาใดก็ตามและเพื่อเป็นการป้องกันการล้อเลียนในหมู่เพื่อนอีกด้วย ดังนั้นครูที่ปรึกษาต้องเก็บผลการคัดกรองเป็นความลับ นอกจากนี้หากครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องมีการประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อช่วยเหลือนักเรียนควรระมัดระวังการสื่อสารที่ทำให้ผู้ปกครองเกิดความรู้สึกว่าบุตรหลานของตนถูกจัดอยู่ในกลุ่มที่มีปัญหา แตกต่างจากเพื่อนนักเรียนอื่นๆ ซึ่งอาจมีผลเสียต่อนักเรียนในภายหลังได้ การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียนนั้น ให้อยู่ในดุลยพินิจของครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น ผู้ที่เกี่ยวข้อง และยึดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนเป็นหลักด้วย

กรมสุขภาพจิต (2554 : 131) ได้กำหนดการคัดกรองนักเรียนไว้ว่า การคัดกรองนักเรียนเป็นการพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน เพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของสถานศึกษาแล้วอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ

2. กลุ่มเสียง/มีปัญหา คือ นักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสียงมีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของสถานศึกษาซึ่งสถานศึกษาต้องให้การช่วยเหลือป้องกันหรือแก้ไขปัญหาตามแต่กรณี

ศุภรเกษม ปรงผล (2560 : 53) ได้กำหนดการคัดกรองนักเรียนไว้ว่า การคัดกรองนักเรียนต้องพิจารณาข้อมูลนักเรียนด้านต่างๆ เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดหรือตามดุลยพินิจ

ของครูที่ปรึกษา ซึ่งครูต้องเก็บเป็นความลับในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา ครูที่ปรึกษามีการติดตาม และการประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียน เพื่อการช่วยเหลือนักเรียน ส่งเสริม และพัฒนานักเรียน ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

กรณีพร ผ่องมาส (2561 : 21) ได้กำหนดการคัดกรองนักเรียนไว้ว่า การคัดกรองนักเรียนเป็นการจัดกลุ่มนักเรียนตามตัวชี้วัดของเกณฑ์โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อคัดกรองนักเรียนและพิจารณาข้อมูลนักเรียนจากบุคลากรหลายฝ่าย รวมถึงแจ้งผู้ให้ผู้ปกครองรับทราบตัวชี้วัดของเกณฑ์จากสถานศึกษาและมีการรายงานผลการคัดกรองนักเรียนไปยังฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งนี้จะมีการเก็บผลการคัดกรองของนักเรียนเป็นความลับ

สรุปได้ว่า การคัดกรองนักเรียนเป็นการพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อจัดกลุ่มนักเรียน คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษ เพื่อให้ครูที่มีหน้าที่รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องทุกส่วนได้หาวิธีการช่วยเหลือ ส่งเสริม พัฒนา ดูแลนักเรียนโดยมีเกณฑ์การพิจารณาคัดกรองนักเรียน เก็บข้อมูลนักเรียนบางกลุ่มเป็นความลับ แล้วนำผลวิเคราะห์หาแนวทางปรับปรุง ส่งเสริม ช่วยเหลือนักเรียนตามศักยภาพของผู้เรียนต่อไป

การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552 : 21) ได้กำหนดการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนไว้ว่า การส่งเสริมพัฒนานักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติกลุ่มหรือกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา กลุ่มความสามารถพิเศษให้มีคุณภาพมากขึ้น ได้พัฒนาเต็มศักยภาพ มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติ และกลุ่มพิเศษกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา กลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและมีคุณภาพตามมาตรฐานที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป

การส่งเสริมพัฒนานักเรียนมีหลายวิธีที่โรงเรียนสามารถพิจารณาดำเนินการได้ แต่มีกิจกรรมหลักสำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการ คือ

1. การจัดกิจกรรมโฮมรูม
2. การเยี่ยมบ้าน
3. การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน

4. การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การส่งเสริม และพัฒนานักเรียนเป็นหนึ่งในกระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นความรับผิดชอบของครูที่ปรึกษาตลอดกระบวนการ โดยมีการประสานงานหรือรับการสนับสนุนจากผู้บริหาร ครูที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้ปกครอง

ข้อควรตระหนักในการดำเนินกิจกรรม

1. การจัดกิจกรรม (จัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน) ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาควรระมัดระวังคำพูดที่ก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบ หรือการต่อต้านจากผู้ปกครอง เช่น การตำหนินักเรียน หรือผู้ปกครอง การแจ้งข้อบกพร่องของนักเรียนในที่ประชุม
2. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ควรใช้คำพูดที่แสดงถึงความเข้าใจในตัวนักเรียน แสดงถึงความห่วงใย เอาใจใส่ของครูที่มีต่อนักเรียนทุกคน
3. ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ควรนำกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้ปกครองตระหนักในความรับผิดชอบและต้องการปรับปรุง แก้ไขในส่วนที่บกพร่องของนักเรียนร่วมกับสถานศึกษา
4. การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาศักยภาพนักเรียน ควรเป็นกิจกรรมหลากหลายตามความสนใจของนักเรียน เช่น ดนตรี กีฬา ศิลปะ เป็นต้น

กรมสุขภาพจิต (2554 : 131) ได้กำหนดการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนไว้ว่า การส่งเสริมและพัฒนานักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่มีได้อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษาไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยงมีปัญหาให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจ ในตนเองในแต่ละด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง มีปัญหาเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีปัญหากลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและมีคุณภาพตามที่สถานศึกษาหรือชุมชนคาดหวังต่อไป

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552 : 34) ได้กำหนดการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนไว้ว่า การส่งเสริมและพัฒนานักเรียนไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยงมีปัญหาให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเองในแต่ละด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา

ปรมาภรณ์ สนธิ (2560 : 29) ได้กำหนดการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนไว้ว่า การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน คือ การจัดกิจกรรมโดยครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาให้มีความสอดคล้องกับพฤติกรรมของนักเรียนและนโยบายของสถานศึกษาด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย มีความต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรม เพื่อสนับสนุนให้นักเรียนได้รับการพัฒนาให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

กรรณสพร ผ่องมาส (2561 : 22) ได้กำหนดการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนไว้ว่า การส่งเสริมนักเรียนเป็นการจัดกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา เพื่อให้มีความภาคภูมิใจตนเอง โดยมีการยกย่อง ชมเชย ใ้รางวัลนักเรียนที่สร้างชื่อเสียงให้กับสถานศึกษาและมีการประชุมผู้ปกครองนักเรียนทุกภาคเรียน

สรุปได้ว่า การส่งเสริมนักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ช่วยป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหากลับมาเป็นกลุ่มปกติ

และส่งเสริมให้เป็นกลุ่มพิเศษ ครูที่ปรึกษาจึงควรมีการวางแผนการจัดกิจกรรมการดำเนินกิจกรรม และทำการประเมินผลการจัดกิจกรรมด้วย ซึ่งกิจกรรมโฮมรูม การประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน และการจัดกิจกรรมส่งเสริมในรูปแบบอื่นๆ ที่หลากหลาย ถือเป็นกิจกรรมการส่งเสริมนักเรียนในระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่สำคัญมาก

4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552 : 20) ได้กำหนดการป้องกันและแก้ไข ปัญหาไว้ว่า ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา นั้น จำเป็นอย่างมากที่ต้องให้ความสนใจดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และหาวิธีการช่วยเหลือทั้งการป้องกัน และแก้ไข ปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็น ปัญหาสังคม การสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องกันและแก้ไข ปัญหาของนักเรียน จึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่ และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป การป้องกัน และแก้ไข ปัญหาให้กับนักเรียนนั้นมีหลายเทคนิควิธีการ แต่สิ่งที่ครูปรึกษา จำเป็นต้องดำเนินการมี อย่างน้อย 2 ประการ คือ

1. การให้คำปรึกษาเบื้องต้น

2. การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไข ปัญหา การป้องกันและแก้ไข ปัญหาเป็นหนึ่งใน กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นความรับผิดชอบของครูที่ปรึกษา ตลอดกระบวนการ โดยมีการประสานงาน หรือรับการสนับสนุนจากผู้บริหาร ครูที่เกี่ยวข้องรวมทั้ง ผู้ปกครอง

ข้อพึงตระหนักในการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

1. การรักษาความลับ

1.1 เรื่องราวข้อมูลของนักเรียนที่ต้องช่วยเหลือแก้ไข ไม่ควรนำไปเปิดเผย ยกเว้นเพื่อ ขอความร่วมมือในการช่วยเหลือนักเรียนกับบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยไม่ระบุชื่อ-สกุลจริงของนักเรียนและ การเปิดเผยควรเป็นไปในลักษณะที่ไม่เกียรตินักเรียน

1.2 บันทึกข้อมูลการช่วยเหลือนักเรียนควรเก็บไว้ในที่ที่เหมาะสมสะดวกในการเรียกใช้

1.3 การรายงานการช่วยเหลือนักเรียน ควรรายงานในส่วนที่เปิดเผยได้โดยให้เกียรติ และคำนึงถึงประโยชน์ของนักเรียนเป็นสำคัญ

2. การแก้ปัญหา

2.1 การช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียนแต่ละคนต้องพิจารณาสาเหตุปัญหาให้ครบถ้วน และหาวิธีการช่วยเหลือให้เหมาะสมกับสาเหตุนั้นๆ เพราะปัญหาไม่ได้เกิดจากสาเหตุเพียงสาเหตุเดียว แต่อาจจะเกิดจากหลายสาเหตุที่เกี่ยวข้องเนื่องกันสัมพันธ์กัน

2.2 ปัญหาที่เหมือนกันของนักเรียนแต่ละคนไม่จำเป็นต้องเกิดจากสาเหตุที่เหมือนกัน และวิธีการช่วยเหลือที่ประสบความสำเร็จกับนักเรียนคนหนึ่งก็อาจไม่เหมาะกับนักเรียนอีกคนหนึ่ง เนื่องจากความแตกต่างของบุคคล ดังนั้นการช่วยเหลือนักเรียนโดยเฉพาะการให้คำแนะนำ ปรึกษา จึงไม่มีสูตรการช่วยเหลือสำเร็จตายตัวเพียงแต่มีแนวทางกระบวนการหรือทักษะการช่วยเหลือที่ครู แต่ละคนสามารถเรียนรู้ ผึกฝนเพื่อนำไปใช้ให้เหมาะสมกับปัญหาของนักเรียนแต่ละคน

กรมสุขภาพจิต (2554 : 131) ได้กำหนดการป้องกันและแก้ไขปัญหาวัวว่า เป็นการเอาใจใส่ กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีปัญหาอย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือทั้งการป้องกันและการแก้ไข โดยไม่ ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาสังคม การป้องกันและแก้ไขปัญหของนักเรียนจึงเป็น ภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของ ชุมชนสังคมและประเทศชาติต่อไป

ปรมาภรณ์ สนิธิ (2560 : 32) ได้กำหนดการป้องกันและแก้ไขปัญหาวัวว่า การป้องกันและ แก้ไขปัญหา หมายถึง การดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาอย่างใกล้ชิด โดยครู ประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษามีความเข้าใจปัญหาของนักเรียนอย่างแท้จริง ตระหนักและเห็นคุณค่าใน การป้องกันและแก้ไขปัญหาด่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนด้วยวิธีการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับ ลักษณะของสภาพปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคล

กรรณสพร ผ่องมาส (2561 : 24) ได้กำหนดการป้องกันและแก้ไขปัญหาวัวว่า การป้องกัน และแก้ไขปัญหเป็นการติดตามดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างใกล้ชิดต่อเนื่องอย่างเท่าเทียม และมีการติดตาม ชี้แนะนักเรียนให้ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องหรือพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ โดยมิ การประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียนในการแก้ปัญหของนักเรียนในด้านต่างๆ โดยเก็บรักษาข้อมูล ของนักเรียนที่ได้รับความช่วยเหลือแก้ไขเป็นความลับ

สรุปได้ว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหของนักเรียนต้องพิจารณาสาเหตุของปัญหาให้ครบถ้วน และหาวิธีการช่วยเหลือให้เหมาะสมกับสาเหตุนั้นๆ ครูที่ปรึกษาควรจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เนื่องจากความแตกต่างของบุคคล ดังนั้นการช่วยเหลือนักเรียน โดยเฉพาะการให้คำแนะนำปรึกษา จึงไม่มีสูตรการช่วยเหลือสำเร็จตายตัว เพียงแต่มีแนวทางกระบวนการหรือทักษะการช่วยเหลือที่ครู แต่ละคนสามารถเรียนรู้ ผึกฝน เพื่อนำไปใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละปัญหาในนักเรียนแต่ละคน

การส่งต่อ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552 : 21-22) ได้กำหนดการส่งต่อวัวว่า ในการ ป้องกันและแก้ไขปัญหของนักเรียนโดยครูที่ปรึกษา อาจมีกรณีที่ปัญหามีความยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกทางและรวดเร็วขึ้น หากปล่อยให้เกิเป็นบทบาท หน้าที่ของครูที่ปรึกษาหรือครูคนใดคนหนึ่งเพียงลำพัง ความยุ่งยากของปัญหอาจมีมากขึ้นหรือ

ลูกกลายมาเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไข ซึ่งครูที่ปรึกษาสามารถดำเนินการได้ตั้งแต่กระบวนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หรือการคัดกรองนักเรียนก็ได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหาของนักเรียนในแต่ละกรณี

การส่งต่อแบ่งเป็น 2 แบบ คือ

1. การส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหา เช่น ส่งต่อครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชา หรือฝ่ายปกครอง

2. การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก หากพิจารณาเห็นว่าป็นกรณีปัญหาที่มีความยากเกินกว่าศักยภาพของโรงเรียน จะดูแลช่วยเหลือได้ การส่งต่อเป็นหนึ่งในกระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นความรับผิดชอบของครูที่ปรึกษาตลอดกระบวนการ โดยมีการประสานงานหรือรับการสนับสนุน จากผู้บริหาร ครูที่เกี่ยวข้องรวมทั้งผู้ปกครอง

แนวทางการพิจารณาในการส่งต่อโดยครูประจำชั้นการส่งต่อนักเรียนเพื่อให้การช่วยเหลือต่อไปนั้น มีแนวทางการพิจารณาในการส่งต่อสำหรับครูประจำชั้น ดังนี้

1. นักเรียนมีพฤติกรรมคงเดิมหรือไม่ดีขึ้นหรือแย่ลง แม้ว่าครูประจำชั้น จะดำเนินการช่วยเหลือด้วยวิธีการใดๆ

2. นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการดูแลช่วยเหลือของครูประจำชั้น เช่น ให้ทำกิจกรรมเพื่อการช่วยเหลือก็ไม่ยินดีร่วมกิจกรรมใดๆ เป็นต้น

3. ปัญหาของนักเรียนที่เป็นเรื่องเฉพาะด้าน เช่น เกี่ยวข้องกับความรู้สึก ความซับซ้อนของสภาพจิตใจที่จำเป็นต้องให้การช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดและได้รับการบำบัดทางจิตวิทยา ควรพิจารณาส่งต่อให้ผู้มีความรู้เฉพาะทางเพื่อดำเนินการให้ความช่วยเหลือต่อไป

แนวทางการดำเนินการส่งต่อนักเรียน

1. ครูประจำชั้นประสานงานกับครูที่จะช่วยเหลือนักเรียนต่อเพื่อให้ทราบล่วงหน้า

2. สรุปรายชื่อข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือและวิธีการช่วยเหลือที่ผ่านมา รวมทั้งผลที่เกิดขึ้นจากการช่วยเหลือนั้นให้ผู้รับการช่วยเหลือนักเรียนทราบ โดยมีแบบบันทึกการส่งต่อ หรือแบบประสานงานขอความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง

3. ครูที่ปรึกษาควรชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อ โดยใช้คำพูดที่สร้างสรรค์ ระมัดระวังมิให้นักเรียนเกิดความรู้สึกผิด กังวลหรือโกรธ เป็นต้น แต่ให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีจากการส่งต่อและยินดีไปพบครูที่จะช่วยเหลือตามแต่กรณีที่ครูประจำชั้นพิจารณาว่าเหมาะสม

4. ครูประจำชั้นนัดแนะวัน เวลา สถานที่นัดพบที่ครูรับช่วยเหลือนักเรียน และส่งต่อให้เรียบร้อย

กรมสุขภาพจิต (2554 : 131) ได้กำหนดการส่งต่อไว้ว่า

1. ครูที่ปรึกษาประสานงานกับครูที่จะช่วยเหลือนักเรียนต่อเพื่อให้ทราบล่วงหน้า
2. สรุปรายชื่อข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือและวิธีการช่วยเหลือที่ผ่านรวมทั้งผลที่เกิดขึ้นจากการช่วยเหลือให้ผู้รับช่วงการช่วยเหลือนักเรียนทราบ
3. ครูที่ปรึกษาชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อโดยใช้คำพูดที่สร้างสรรค์
4. ครูที่ปรึกษานัดวันเวลาสถานที่นัดพบกับครูที่ช่วยเหลือนักเรียนและส่งต่อให้เรียบร้อย
5. ติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

ปรมาภรณ์ สนธิ (2560 : 34) ได้กำหนดการส่งต่อไว้ว่า การส่งต่อนักเรียน คือ การดำเนินการส่งต่อที่มีปัญหาบางประการที่ครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา หรือโรงเรียนไม่สามารถแก้ไข หรือให้ความช่วยเหลือที่ถูกต้องและรวดเร็ว โดยมีการบันทึกผลการช่วยเหลือ การส่งต่อนักเรียน ภายในและภายนอกโรงเรียน การติดตามผลการส่งต่อนักเรียนและสรุปผลการส่งต่อนักเรียนไว้เป็นหลักฐานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กรรณสพร ผ่องมาส (2561 : 25) ได้กำหนดการส่งต่อไว้ว่า การส่งต่อนักเรียน เป็นขั้นตอนการดำเนินการกับกลุ่มนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหารุนแรงที่ครูไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้โดยลำพัง โดยการประสานงานกับผู้ปกครองและมีการประสานงานทั้งหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา อย่างต่อเนื่องซึ่งจำเป็นจะต้องได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสามารถช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การส่งต่อเป็นกระบวนการช่วยเหลือที่พฤติกรรมคงเดิมและไม่ดีขึ้น โดยครูที่ปรึกษาต้องประสานกับครูที่จะช่วยเหลือสรุปรายชื่อนักเรียน ชี้แจงเหตุผลในการส่งต่อเพื่อให้นักเรียนมีความรู้สึกดี และติดตามผลการช่วยเหลือ ซึ่งการส่งต่อมี 2 แบบ คือ ส่งต่อภายในและส่งต่อภายนอกไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตใหม่

ความหมายของวิถีชีวิตใหม่

พัชรภรณ์ ดวงชื่น (2563 : 785) วิถีใหม่หรือวิถีชีวิตใหม่ หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตวิถีชีวิตใหม่ที่แตกต่างจากอดีต อันเนื่องมาจากมีบางสิ่งมากระทบจนแบบแผนและแนวทางการปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีชีวิตใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไมคุ้นเคย รูปแบบวิถีชีวิตใหม่นี้ ประกอบด้วยวิถีคิด วิถีเรียนรู้ วิถีสื่อสาร วิถีปฏิบัติ และการจัดการ การใช้ชีวิตแบบใหม่เกิดขึ้นหลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่

หลวงและรุนแรงอย่างใดอย่างหนึ่ง ทำให้มนุษย์ต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ปัจจุบันมากกว่า จะดำรงรักษาวิถีดั้งเดิมหรือวนหาถึงอดีต

สุรพล อิศรไกรศีล (2563 : 1) วิถีชีวิตใหม่ หมายถึง สถานการณ์หรือปรากฏการณ์ที่ แต่เดิมเป็นสิ่งที่ไม่ปกติ ผู้คนไม่คุ้นเคย ไม่ใช่มาตรฐาน ต่อมาเมื่อเหตุหรือเกิดวิกฤตบางอย่าง จึงมีการเปลี่ยนแปลงทำให้สถานการณ์หรือปรากฏการณ์นั้น กลายเป็นสิ่งที่ปกติและเป็นมาตรฐาน

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2563 : 1) วิถีชีวิตใหม่ หมายถึงวิถีชีวิตใหม่ที่ผู้เรียนมีช่องทางและ พื้นที่ของการเรียนรู้ที่หลากหลายมากขึ้น ใช้ศักยภาพในการเรียนรู้ของตนเองได้มากขึ้นภายใต้การมี วินัยในตนเอง ทำให้ผู้สอนต้องเรียนรู้และปรับตัวให้สอดคล้องกับความเป็น นวัตกรรมในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างจริงจัง เพื่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างยั่งยืน

Wikipedia (2020 : 1) นิยามวิถีชีวิตใหม่ ว่าเป็นสภาวะทางเศรษฐกิจ สังคม และอื่นๆ ที่จัดใหม่ที่แตกต่างกันไปหลังจากเผชิญวิกฤตและผลกระทบจากการระบาดของไวรัสโคโรนา 19

สรุปได้ว่า วิถีชีวิตใหม่ หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต ที่ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีชีวิตใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคยอันเนื่องมาจากมีบางสิ่งมา กระทบจนแบบแผนและแนวปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ โดยไม่เหมือนเดิมอีกต่อไป

ความหมายของวิกฤตโควิด 19

กรมควบคุมโรค (2563 : ม.ป.ป.) ให้ความหมายว่า วิกฤตโควิด 19 หมายถึง วิกฤตการณ์ ของเชื้อไวรัสที่ถูกพบครั้งแรกในปี 1960 แต่ยังไม่ทราบแหล่งที่มาอย่างชัดเจนว่ามาจากที่ใด ซึ่งเป็น ไวรัสที่จัดอยู่ในวงศ์ใหญ่ที่สุดในบรรดาไวรัสที่พบในทั้งสัตว์และคน ไวรัสโคโรนายังเป็นสาเหตุทำให้เกิด ความเจ็บป่วยต่างๆ ตั้งแต่โรคหวัดธรรมดาจนถึง โรคที่ทำให้เกิดความเจ็บป่วยอย่างรุนแรง เช่น โรค ทางเดินหายใจตะวันออกกลาง (MERS) และโรค ระบบทางเดินหายใจเฉียบพลันร้ายแรง (SARS) ผู้ที่ ติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 นี้จะมีอาการเช่นเดียวกับผู้ป่วยที่มีการติดเชื้อในระบบทางเดิน หายใจ โดยจะแสดงอาการตั้งแต่ระดับความ รุนแรงน้อย ได้แก่ คัดจมูก เจ็บคอ ไอ และมีไข้ โดยในบาง รายที่มีอาการรุนแรงจะมีอาการบวม หรือหายใจลำบากร่วมด้วย บางรายเสียชีวิตได้แต่พบไม่บ่อยนัก แต่หากผู้สูงอายุและผู้ที่มีโรค ประจำตัว เช่น เบาหวาน และโรคหัวใจ จะเป็นกลุ่มที่เสี่ยงต่อการเจ็บป่วย รุนแรงหากได้รับเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ที่กำลังแพร่ระบาดหนักทั่วโลกตอนนี้ และเมื่อปลายปี 2562 จนถึง ณ ปัจจุบัน สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ได้กระจายไปทั่วโลก โดยอัตราการ แพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 นั้น ส่งผลกระทบในการดำรงชีวิตของประชาชนคนไทยเป็นอย่างมาก

ประยุทธ์ จันทร์โอชา (2563 : ม.ป.ป.) ให้ความหมายว่า วิกฤตโควิด 19 หมายถึง สถานการณ์ฉุกเฉินในทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักร จากการระบาดโรคติดเชื้อโคโรนา 2019 หรือโรค

โควิด 19 ที่ติดต่อได้ง่ายและเป็นอันตรายอย่างมากของชีวิตผู้ได้รับเชื้อ ในขณะที่ยังไม่มีวัคซีนป้องกันโรค ทั้งยังไม่มียารักษาโดยตรง จึงต้องใช้มาตรการเข้มงวดและเร่งด่วนเพื่อควบคุมมิให้โรคแพร่ระบาดแพร่ระบาดออกไปในวงกว้าง เพื่อรักษาไว้ซึ่งความปลอดภัยของประชาชน และการดำรงชีวิตโดยปกติสุขของประชาชน

พัชราภรณ์ ดวงชื่น (2563 : 784) ให้ความหมายว่า วิกฤตโควิด 19 หมายถึง การระบาดของไวรัสโคโรนา พ.ศ. 2562-2563 เป็นการระบาดทั่วโลก โดยมีสาเหตุมาจากไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่โดยพบครั้งแรกในนครอู่ฮั่น เมืองหลวงของมณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน ที่ก่อให้เกิดผลกระทบไปทั่วโลก ทุกคนจึงตระหนักเพิ่มขึ้นว่าวิกฤตที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องใกล้ตัวที่ทำให้ชีวิตไม่เหมือนเดิม สังคมจึงต้องเตรียมพร้อมหลายเรื่องกับการเผชิญกับความเปลี่ยนแปลง

Lisa Bender (2020 : 7) ให้ความหมายว่า วิกฤตโควิด 19 หมายถึง ภัยที่เกิดจากเชื้อเชื้อไวรัสโควิด 19 ถ่ายทอดผ่านการสัมผัสโดยตรงกับฝอยละอองจากลมหายใจของผู้ติดเชื้อ ที่เกิดจากการไอหรือจาม และจากการสัมผัสพื้นผิวที่มีเชื้อไวรัสบนแป้นแล้วไปสัมผัสบริเวณใบหน้าของตน เช่น ตา จมูก ปาก ไวรัสโควิด 19 อาจอยู่รอดบนพื้นผิวเป็นเวลาหลายชั่วโมง แต่ก็ถูกทำลายได้ด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อทั่วไป

สรุปได้ว่า วิกฤตโควิด 19 หมายถึง วิกฤตการณ์ไวรัสที่จัดอยู่ในวงใหญ่ที่สุดในบรรดาไวรัสที่ พบในทั้งสัตว์และคน ไวรัสโคโรนายังเป็นสาเหตุทำให้เกิดความเจ็บป่วยต่างๆ ตั้งแต่โรคหวัดธรรมดา จนถึงโรคที่ทำให้เกิดความเจ็บป่วยอย่างรุนแรง เช่น โรคทางเดินหายใจตะวันออกกลาง (MERS) และ โรคระบบทางเดินหายใจเฉียบพลันร้ายแรง (SARS) ผู้ที่ติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 นี้จะมี อาการเช่นเดียวกับผู้ป่วยที่มีการติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจ โดยจะแสดงอาการตั้งแต่ระดับความ รุนแรงน้อย ได้แก่คัดจมูก เจ็บคอ ไอ และมีไข้โดยในบางรายที่มีอาการรุนแรงจะมีอาการปอดบวมหรือหายใจลำบากร่วมด้วย บางรายเสียชีวิตได้แต่พบไม่บ่อยนัก แต่หากผู้สูงอายุและผู้ที่มีโรคประจำตัว เช่น เบาหวาน และโรคหัวใจ จะเป็นกลุ่มที่เสี่ยงต่อการเจ็บป่วยรุนแรงหากได้รับเชื้อไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ใหม่

นโยบายและมาตรการที่เกี่ยวกับการป้องกันวิกฤตโควิด 19

1. ประกาศนโยบายและมาตรการที่เกี่ยวกับการป้องกันวิกฤตโควิด 19

ประกาศศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) (ลงวันที่ 30 มิถุนายน 2563) กล่าวถึง แนวปฏิบัติตามข้อกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 และคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ 5/2563 เรื่องการจัดตั้งหน่วยงานพิเศษเพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้หัวหน้าผู้รับผิดชอบในการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินและพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับการเปิดเรียนและรูปแบบการเรียนการสอนในโรงเรียน สถาบันการศึกษาหรือมหาวิทยาลัยต่างๆ โดยผู้มีหน้าที่

รับผิดชอบต้องจัดให้มีความพร้อมและปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคตามที่ทางราชการกำหนด รวมทั้งจัดระเบียบและระบบต่างๆ ให้เป็นไปตามคำแนะนำของทางราชการอย่างเคร่งครัดโดยคำนึงถึง ความเสี่ยงต่อการติดโรค การแพร่กระจายเชื้อ และความปลอดภัยของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ประกาศกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (ลงวันที่ 11 มีนาคม 2563) กล่าวถึง หลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรการป้องกันความเสี่ยงจากโรคติดเชื้อโคโรนา 2019 สำหรับสถานที่ ราชการ สถานที่ทำงานเอกชนและสถานประกอบการ โดยหัวหน้าส่วนราชการ เจ้าของหรือผู้ ครอบครองอาคารหรือผู้ประกอบการ ควรพึงปฏิบัติ ดังนี้ 1) การควบคุมเกี่ยวกับสุขลักษณะอาคาร และอุปกรณ์เครื่องใช้ที่มีอยู่ในอาคาร 2) การจัดอุปกรณ์ทำความสะอาดเพื่อป้องกันการแพร่กระจาย เชื้อโรค 3) การป้องกันสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน 4) การให้ความรู้คำแนะนำ และสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ เพื่อประโยชน์ในการป้องกัน ลดความเสี่ยงจากการแพร่กระจายของเชื้อ ลดโอกาสการ รับสัมผัสเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และให้ผู้มีหน้าที่สามารถดำเนินการอย่างถูกสุขลักษณะ มีประสิทธิภาพและเหมาะสม รวมทั้งเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในการใช้อาคารและการประกอบ กิจการด้วย

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ (ลงวันที่ 20 มีนาคม 2563) กล่าวถึง มาตรการ ป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้ทุกหน่วยงานในสังกัดถือปฏิบัติดังนี้ 1) ให้บุคลากรทุกคนติดป้ายแสดงตนตลอดเวลาปฏิบัติงาน 2) ให้ข้าราชการครูหรือเจ้าหน้าที่ ที่เข้ารับ การอบรมในสถานที่เสี่ยงการติดเชื้อ หยุดปฏิบัติราชการและเฝ้าระวังตนเอง เป็นเวลา 14 วัน และ รายงานผู้บังคับบัญชาชั้นต้นทราบ 3) มอบหมายงานให้บุคลากรในสังกัดปฏิบัติงานที่บ้านตามความ เหมาะสมและส่งเสริมให้ใช้ระบบอินเทอร์เน็ต เช่นประชุมทางไกล เป็นต้น 4) ให้ทุกหน่วยงานจัดตั้ง จุดคัดกรอง และเจ้าหน้าที่ตรวจวัดอุณหภูมิทางร่างกาย ในทุกทางเข้า-ออก ของอาคาร 5) ให้ทุก หน่วยงาน ฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อที่มีคุณภาพ และทำความสะอาดพื้นทั้งภายในและภายนอกอาคารทุก 30 วัน 6) จัดให้มีแอลกอฮอล์เจล ทุกจุดเข้า-ออก อาคาร ห้องประชุม สำนักงาน สถานที่ปฏิบัติงาน หน้าลิฟต์ 7) การจัดประชุม อบรม สัมมนา ให้ใส่หน้ากากอนามัย และจัดที่นั่งให้ห่างกันไม่น้อยกว่า 1 เมตร

ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ลงวันที่ 20 มีนาคม 2563) กล่าวถึง มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้ทุกหน่วยงาน ในสังกัดถือปฏิบัติดังนี้ 1) ให้บุคลากรทุกคนติดป้ายแสดงตนตลอดเวลาปฏิบัติงาน 2) จัดตั้งจุดคัด กรอง เตรียมเจลล้างมือ และเจ้าหน้าที่ตรวจวัดอุณหภูมิทางร่างกายในทุกทางเข้า-ออกของอาคาร 3) ฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อที่มีคุณภาพ และทำความสะอาดพื้นทั้งภายในและภายนอกอาคารทุก 30 วัน 4) จัดเจ้าหน้าที่เฝ้าระวัง/ติดตามสถานการณ์ร่วมกับหน่วยงานสาธารณสุขเพื่อควบคุมพื้นที่ 5) การจัด ประชุม อบรม สัมมนา ให้ใส่หน้ากากอนามัย และจัดที่นั่งให้ห่างกันไม่น้อยกว่า 1 เมตร 6) จัด

บุคลากรปฏิบัติงานกลุ่มละ 3 คน ปฏิบัติงานที่สำนักงาน ส่วนที่เหลือทำงานผ่านระบบออนไลน์ที่บ้าน ยกเว้นผู้บริหารระดับสูง ระดับต้น หัวหน้ากลุ่มงาน นักการภารโรง แม่บ้าน พนักงานรักษาความปลอดภัยให้มาปฏิบัติงานตามปกติ 7) เหลื่อมเวลาการปฏิบัติงานและพักรับประทานอาหารกลางวัน 8) จัดทีมจิตอาสาเฝ้าระวังประสานการดูแลและเฝ้าระวังป้องกัน

2. มาตรการร่วมของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ และองค์การอนามัยโลกประจำประเทศไทยเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาเพื่อป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19

2.1 คัดกรอง (Screening) ผู้ที่เข้ามาในสถานศึกษาทุกคน ต้องได้รับการคัดกรองวัดอุณหภูมิร่างกาย พร้อมทำสัญลักษณ์ที่ผ่านการคัดกรอง เช่น ติดสติ๊กเกอร์ ตราปั้ม หรืออื่นๆ ตามความเหมาะสม หากพบว่ามึนเด็กป่วย หรือมีไข้ ไอ จาม มีน้ำมูก หายใจเหนื่อย หอบ ให้ผู้ปกครองพาไปพบแพทย์

2.2 สวมหน้ากาก (Mask) ทุกคนต้องสวมหน้ากากผ้า หรือหน้ากากอนามัยตลอดเวลาที่อยู่ในสถานศึกษา

2.3 ล้างมือ (Hand Washing) ล้างมือบ่อยๆ ด้วยสบู่และน้ำ นานอย่างน้อย 20 วินาที หรือใช้เจลแอลกอฮอล์ หลีกเลี่ยงการสัมผัสบริเวณจุดเสี่ยง รวมทั้งไม่ใช้มือสัมผัส ใบหน้า ตา ปาก จมูก โดยไม่จำเป็น

2.4 เว้นระยะห่าง (Social Distancing) เว้นระยะห่างระหว่างบุคคลอย่างน้อย 1 - 2 เมตร รวมถึงการจัดเว้นระยะห่างของสถานที่

2.5 ทำความสะอาด (Cleaning) เปิดประตู หน้าต่าง ให้อากาศถ่ายเท ทำความสะอาดห้องเรียน และบริเวณต่างๆ โดยเช็ดทำความสะอาดพื้นผิวสัมผัสของโต๊ะ เก้าอี้ และวัสดุอุปกรณ์ก่อนเข้าเรียน ช่างพักเที่ยง และหลังเลิกเรียนทุกวัน รวมถึงจัดให้มีถังขยะมูลฝอยแบบมีฝาปิด และรวบรวมขยะออกจากห้องเรียน เพื่อนำไปกำจัดทุกวัน

2.6 ลดแออัด (Reducing) ลดระยะเวลาการทำกิจกรรมให้สั้นลงเท่าที่จำเป็น หรือเหลื่อมเวลาทำกิจกรรมและหลีกเลี่ยง การทำกิจกรรมรวมตัวกันเป็นกลุ่มเพื่อลดการแออัด

บริบทโรงเรียนบ้านคำโพน

ข้อมูลทั่วไป

โรงเรียนโรงเรียนบ้านคำโพน ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ.2462 โดย ขุนสุวรรณประศาสน์ ปลัดอำเภอประจำกิ่งอำเภอชานุมานอาศัยศาลาวัตบ้านคำโพนเป็นสถานที่เรียน โดยมี

นายคำ บัวภา เป็นครูใหญ่คนแรก เป็นโรงเรียนที่ตั้งขึ้นก่อนโรงเรียนใดๆ ในตำบลหนองข่าจึงได้ชื่อว่าโรงเรียนประชาบาลตำบลหนองข่า (วัดบ้านคำโพน) ปี พ.ศ.2501 นายแสน ไชยะโอชะ ครูใหญ่ พร้อมด้วยชาวบ้านคำโพนได้ย้ายโรงเรียนมาตั้งอยู่ที่สถานที่ปัจจุบัน และเปลี่ยนชื่อโรงเรียนใหม่เป็น “โรงเรียนบ้านคำโพน” ปี พ.ศ. 2540 โรงเรียนบ้านคำโพน ได้เข้าร่วมโครงการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และได้เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ.2540 ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา

ปัจจุบันโรงเรียนบ้านคำโพนขึ้นตรงต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ โดยเปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 2 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีจำนวนนักเรียน ทั้งหมด 109 คน เป็นนักเรียนชาย 55 คน นักเรียนหญิง 54 คน มีข้าราชการครู 9 คน ครูอัตราจ้าง 2 คน ครูช่วยสอน 1 คน และพี่เลี้ยงเด็กพิการ 1 คน มีนางวาสนา ต่อชาติ ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา คนปัจจุบัน

ขนาดและที่ตั้ง โรงเรียนบ้านคำโพน ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลคำโพน อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ รหัสไปรษณีย์ 37110 โทรศัพท์ 089-9457382 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีเขตพื้นที่บริการ 2 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านคำโพนหมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 9 มีเนื้อที่ 33 ไร่ 2 งาน 46.1 ตารางวา

โครงสร้างการบริหาร โรงเรียนจัดโครงสร้างการบริหาร ออกเป็น 4 ฝ่าย ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป กระจายอำนาจการบริหารและความรับผิดชอบให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ผ่านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา

สภาพชุมชน มีลักษณะเป็นหมู่บ้านในชนบทห่างไกล คือ บ้านคำโพน หมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 9 ตำบลคำโพน อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ เป็นชุมชนเผ่าภูไท มีภาษาของตัวเอง และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม

วิสัยทัศน์ของโรงเรียนบ้านคำโพน

ภายในปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านคำโพน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนอ่านคล่อง เขียนคล่อง คิดเลขเก่ง คิดวิเคราะห์ได้ เน้นกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อเตรียมคนเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ดำรงชีวิตอย่างมีความสุขด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พันธกิจของโรงเรียนบ้านคำโพน

1. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนอ่านและเขียนภาษาไทยได้อย่างคล่องแคล่วปลอดภัยผู้ไม่รู้หนังสือ 100 %
2. จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ให้ผู้เรียนคิดเลขเป็นและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
3. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ห้อย่างมีระบบโดยผ่านการทำโครงการงาน

4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษอย่างเต็มศักยภาพ สามารถติดต่อสื่อสารได้ในระดับอาเซียนได้

5. ส่งเสริมการเรียนรู้อาเซียนศึกษา

6. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันได้

7. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

เป้าหมายของโรงเรียนบ้านคำโพน

1. ผู้เรียนมีความรู้และทักษะจำเป็นตามหลักสูตร

2. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ อย่างมีระบบและแก้ปัญหาได้

3. ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาไทย ได้อย่างคล่องแคล่ว

4. ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้ ทั้งทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน

5. ผู้เรียนสามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

6. ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนเป็นอย่างดี

7. ครูจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

8. สถานศึกษาจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนอย่างหลากหลาย

9. นักเรียนมีโอกาสได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายนอก

กลยุทธ์ของโรงเรียนบ้านคำโพน

1. กลยุทธ์: พัฒนาคุณภาพผู้เรียน

2. กลยุทธ์: พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

3. กลยุทธ์: สร้างเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้

4. กลยุทธ์: ส่งเสริมอัตลักษณ์ของสถานศึกษาให้โดดเด่น

5. กลยุทธ์: ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา (โรงเรียนบ้านคำโพน. 2563 : 1-14)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

รัชนี้ ลำน้อย (2557 : 79-80) ได้ประเมินโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านนาวงศ์ อำเภอบัว จังหวัดน่าน ผลการประเมินพบว่า ในภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยด้านปัจจัยมีผลการประเมินอยู่ระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต มีผลการประเมินในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านปัจจัย พบว่าความต้องการจำเป็นในการดำเนินโครงการความพร้อมของบุคลากรความเพียงพอของบุคลากรในการเยี่ยมบ้านนักเรียน และความเพียงพอของงบประมาณในการดำเนินโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด

ส่วนความพร้อมและเพียงพอของวัสดุอุปกรณ์และสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับมาก 2) ด้านกระบวนการ พบว่า การวางแผนการดำเนินการและการดำเนินการตามแผน มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือการพัฒนาโครงการมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากและการนิเทศติดตามผลการเยี่ยมบ้าน มีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง 3) ด้านผลผลิต พบว่า พฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียน และพฤติกรรมการแสดงออกของผู้ปกครองอยู่ในระดับมาก 4) ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า ครูและผู้บริหาร ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนโดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

โชคดี อีววังโส (2559 : 105-108) ได้ประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมเทศบาลวัดท่าแพ เทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า 1) ผลการประเมินด้านบริบทโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดโดยวัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ความต้องการจำเป็นของโครงการ คือ นักเรียนพฤติกรรมเลียนแบบสิ่งไม่ดี และความเป็นไปได้ของโครงการ คือ โรงเรียนกำกับและติดตามผลการดำเนินงานได้ มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูงสุด 2) ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยครูเพียงพอในการจัดการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการจัดระเบียบสภาวะแวดล้อมในโรงเรียนให้มีความปลอดภัยและเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียน 3) ผลการประเมินด้านกระบวนการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยช่วงเวลาดำเนินงานตามโครงการ กิจกรรมการดำเนินงานมีครูที่ปรึกษาให้เวลากับนักเรียนเพื่อปรึกษาปัญหาต่างๆ และรายงานผลการดำเนินงานโครงการตาม ระยะเวลาที่กำหนด และ 4) ผลการประเมินด้านผลผลิต พบว่า นักเรียนมีมารยาทที่ดีงามและมีสุขภาพกายที่ดี เห็นว่านักเรียนและผู้ปกครองพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

วชิระ อัจเอี่ยม (2559 : 116-118) ได้ประเมินโครงการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนปีการศึกษา 2559 โรงเรียนสกลวิสุทธิ พบว่า 1) ผลการประเมินด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการความต้องการและความจำเป็น ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์โครงการ ความสอดคล้องกับนโยบาย และความเป็นไปได้ของโครงการ ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน 2) ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ บุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์และสถานที่การบริหารจัดการ และหน่วยงานที่สนับสนุน ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน 3) ผลการประเมินด้านกระบวนการของโครงการ การวางแผน (P) การดำเนินการ (D) การติดตามและประเมินผล (C) และการนำผลการประเมินมาปรับปรุง/พัฒนา (A) ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน 4) ผลการประเมินด้านผลผลิต พบว่า 4.1) คุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน 4.2) ผลการประเมินมาตรฐานที่ 1 คุณภาพนักเรียน ประเด็น คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน อยู่ในระดับดี ผ่านเกณฑ์การประเมิน 4.3) ผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติ

ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2559 ค่าเฉลี่ยระดับโรงเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ย ในปีการศึกษา 2558 ทุกรายวิชาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมิน 4.4) ผลการประเมินด้านความพึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีต่อการดำเนินโครงการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ใน ระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน

สุพิชฌาย์ หัวดอน (2559 : 98-99) ได้ประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 35 สังกัดสำนักงานการศึกษา สำนักงานเขตลาดกระบังกรุงเทพมหานคร ผลการประเมินพบว่าโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 35 สังกัดส่วนสำนักงานการศึกษา สำนักงานเขตลาดกระบัง ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีผลการประเมินดังนี้ 1) ด้านบริบท ผลการประเมินผ่านเกณฑ์ประเมินในระดับดี 2) ด้านปัจจัยเบื้องต้น ผลการประเมินผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับพอใช้ 3) ด้านกระบวนการผลการประเมิน ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับดี และ 4) ด้านผลผลิต ผลการประเมินผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับ ดี

รำไพ แสงนิกุล (2559 : 93-94) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินโครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย ประเทศไทย : กรณีศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPPIEST Model ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการประเมินด้านบริบทโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 3) ผลการประเมินด้านกระบวนการโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 4) ผลการประเมินด้านผลผลิตโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 5) ผลการประเมินด้านผลกระทบโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 6) ผลการประเมินด้านประสิทธิผลโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 7) ผลการประเมินด้านความยั่งยืน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 8) ผลการประเมินด้านการถ่ายทอดส่งต่อโดยภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ปรมาภรณ์ สนธิ (2560 : 98-99) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการส่งต่อนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการคัดกรองนักเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และ 2) แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่าสถานศึกษามีการรวบรวมข้อมูลด้านความสามารถพิเศษของนักเรียนอย่างเป็นระบบด้านการคัดกรองนักเรียนพบว่า สถานศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบ

ด้านการส่งเสริมและพัฒนาักเรียน พบว่า มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาักเรียนให้สอดคล้อง
 ต่อนโยบายสถานศึกษา ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา พบว่า สถานศึกษามีการช่วยเหลือดูแลักเรียน
 กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาอย่างใกล้ชิดและด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่า ักเรียนที่ส่งต่อได้รับการ
 ช่วยเหลือที่ถูกต้องและรวดเร็ว

ศุภกรเกษม ประมูล (2560 : 92) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษา
 กับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือักเรียน สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
 พบว่า ระดับของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือักเรียนในสถานศึกษา 5 รายการ คือ 1) การ
 รู้จักักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองักเรียน 3) การส่งเสริมักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไข
 ปัญหา และ 5) การส่งต่อ อยู่ในระดับมาก ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน โดย รายการที่มีค่าเฉลี่ยมาก
 ที่สุด คือ การรู้จักักเรียนเป็นรายบุคคล ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การส่งต่อ

กรรณสพร ผ่องมาศ (2561 : 106-107) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารระบบดูแล
 ช่วยเหลือักเรียนของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดตราด จันทบุรี และ
 ระยอง ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือักเรียนของสถานศึกษา สังกัดองค์กร
 ปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดตราด จันทบุรี และระยอง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือักเรียนของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วน
 ท้องถิ่น ในจังหวัดตราด จันทบุรี และระยอง จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีตำแหน่งต่างกันย่อมมีการกิจ
 การปฏิบัติหน้าที่ต่างกัน ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในฐานะผู้นำ ส่วนครูผู้สอนเป็นผู้ปฏิบัติจึงทำ
 ให้การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือักเรียนแตกต่างกัน และ 3) ผลการเปรียบเทียบการบริหารระบบ
 ดูแลช่วยเหลือักเรียนของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดตราด จันทบุรี และ
 ระยอง จำแนกตาม ขนาดของสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 เพราะสถานศึกษาแต่ละแห่งมีการบริหารจัดการศึกษาตามบริบทขนาดและความพร้อมของสถานศึกษา
 สถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่ย่อมมีบุคลากรและความพร้อมในการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ
 ักเรียนอย่างเป็นกระบวนการได้ดีกว่าสถานศึกษาขนาดเล็กจึงทำให้การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ
 ักเรียนแตกต่างกัน

เฉลิมพงษ์ สุขสมพนารักษ์ (2561 : 63) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือักเรียน
 โรงเรียนบ้านช่างหม้อ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยพบว่า 1) โรงเรียนบ้านช่างหม้อ
 อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ดำเนินการตามขั้นตอนของระบบดูแลช่วยเหลือักเรียนแต่ยัง
 มีบางประการที่ยังต้องปรับปรุงได้แก่การไม่เข้าไปแก้ไขปัญหาในครอบครัวของักเรียนอย่างทันท่วงที
 และการขาดการประสานงานกับผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง 2) ผู้วิจัยได้จัดทำระบบดูแลช่วยเหลือักเรียน

ของโรงเรียนบ้านช่างหม้อ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนขึ้น โดยใช้กระบวนการ PDCA และ

3) กลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับดี

สุภัทสร สุริยะ (2562 : 62) ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและนักเรียน 4) การป้องกัน และช่วยเหลือนักเรียน และ 5) การส่งต่อนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุดโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน โดยด้านที่มีระดับค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดมี ค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน

รัฐธิฎญา ไสยราช และฉลอง ชาตรุประชีวิน (2562 : 83-85) ได้วิจัยเรื่อง ศึกษาปัญหาและ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษาพิเศษโลก เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการดำเนินงานตามระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษาพิเศษโลก เขต 1 ใน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีปัญหาในระดับปานกลางทุกด้าน 2) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประกอบด้วย รายการพัฒนา จำนวน 77 รายการ ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 15 แนวทาง ด้านการคัดกรอง นักเรียน 19 แนวทาง ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 16 แนวทาง ด้านการป้องกันช่วยเหลือและ แก้ไขปัญหา 12 แนวทาง และด้านการส่งต่อนักเรียน 15 แนวทาง

ศิริรัตน์ นิลมาก (2562 : 76) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินโครงการการบริหารโดยใช้โรงเรียน เป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นของโรงเรียน ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิจิตร ผลการ ประเมิน พบว่า 1) ด้านบริบทโดยภาพรวมมีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด 2) ด้านปัจจัยนำเข้าโดย ภาพรวมมีความเหมาะสม/เพียงพอในระดับมากที่สุด 3) ด้านกระบวนการโดยภาพรวมมีประสิทธิภาพ ในระดับมากที่สุด 4) ผลการประเมินด้านผลผลิตมีประสิทธิผลในระดับมากที่สุด

ฤทธิชัย ภู่อ่าง (2563 : 132-136) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน จำแนกตามกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีระดับความต้องการสูงสุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็น รายบุคคลและด้านที่มีระดับความต้องการต่ำสุด คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน และ 2) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนแยกตามด้านดังนี้ ด้านที่ 1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ควรจัดทำเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนในแต่ละส่วนได้ ครอบคลุมและเรียกดูข้อมูลได้ ด้านที่ 2 การคัดกรองนักเรียนมีวิธีการ ในการคัดวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งกลุ่ม

นักเรียนออกเป็นกลุ่ม เพื่อพิจารณาผลการคัดกรองนักเรียน และหาแนวทางทางแก้ไขปัญหา ด้านที่ 3 การส่งเสริมนักเรียน ควรกำหนดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน เพื่อเป็นการพัฒนานักเรียนให้ตรงกับกรฝึกอบรมแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างถูกต้อง ด้านที่ 4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรได้รับการฝึกอบรมแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างถูกต้องและด้านที่ 5 การส่งต่อนักเรียน สถานศึกษา ควรประสานงานสร้างความเข้าใจร่วมกัน มีการบันทึกข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาในการส่งต่อนักเรียน ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

งานวิจัยต่างประเทศ

Goodman, and al. (2003 : 205) ได้วิจัยเรื่อง การใช้แบบคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล (SDQ) เพื่อคัดกรองนักเรียนที่มีความผิดปกติทางจิตใจ เยาวชนในชุมชนที่รวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากผู้ปกครอง ครู เพื่อนเยาวชน ผลการวิจัย พบว่า ทุกกลุ่มให้ความเห็นว่าเป็นความผิดปกติทางจิตใจที่เกิดขึ้นเฉพาะบุคคล และเป็นความแปรปรวนทางอารมณ์ของบุคคลโดยมีพฤติกรรม ส่วนบุคคล พฤติกรรมอยู่ไม่สุข หรืออยู่ไม่นิ่ง พวกซึมเศร้าและพวกที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อื่นๆ ความกลัวสิ่งของหรือสัตว์เฉพาะบุคคล ถูกทอดทิ้งในวัยเด็ก และพฤติกรรมการกินไม่เหมาะสม ทำให้การคัดกรองเยาวชนที่ผิดปกติทางจิตใจมีความแม่นยำและแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมกว่าการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูและเพื่อนเยาวชนเพียงอย่างเดียว

Williams (2008 : 102) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนการศึกษา การบริหารจัดการองค์การและการรับรู้ด้านทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างส่วนเชื่อมต่อกับเรื่องสุขภาพของเยาวชน ผลการวิจัยพบว่าความแตกต่างมีความเด่นชัดที่สุดในการบริหารกระบวนการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนและการติดตามประเมินผลการดำเนินงานที่มีผลกระทบต่อนักเรียนที่รับบริการจากระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอีกด้วย

Biddle (2014 : 197) ได้วิจัยเรื่อง ผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงฆ่าตัวตาย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ชอบและเข้าร่วมในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นผลเนื่องมาจากการมีความคิดฆ่าตัวตาย การแสดงท่าทาง หรือพยายามที่จะละเมียดนโยบายด้านการใช้ยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์ลดลง รวมทั้งระดับการสั่งพักการเรียนอย่างไรก็ตามจากการรายงานของนักเรียนที่ชอบและเข้าร่วมในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาการคิดฆ่าตัวตาย และปัญหาอื่นๆ ทำให้สามารถทำนายรูปแบบการละเมียดนโยบาย ด้านการใช้ยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์อย่างต่อเนื่อง เช่น พบว่าบางครั้งนักเรียนเหล่านี้ก็อาจจะใช้ยาเสพติด และสารประเภทแอลกอฮอล์ เพื่อการรักษาตนก็ได้ และพบว่ารูปแบบการบริการ ที่มีค่านัยสำคัญทางด้านสถิติสูงสุด ในการทำนายผลลดระดับการละเมียดนโยบายด้านการใช้ยาเสพติด สารประเภทแอลกอฮอล์รวมทั้งการลดระดับการสั่งพักการเรียน สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงคิดฆ่าตัวตาย คือส่วนที่ได้รับการ

ประเมิน โดยหน่วยงานที่ได้รับอนุญาตให้ทำการจัดหายาเสพติด และสารประเภทแอลกอฮอล์ไว้ใช้ได้ อย่างถูกต้องตามกฎหมาย นอกจากนี้ยังพบว่า การวางระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนไว้ในโรงเรียนอื่นๆ เช่น โรงเรียนสำหรับเยาวชนที่มีปัญหาด้านการผิดวินัย และการบริการ สำหรับเด็กเยาวชนที่จัดขึ้น โดยหน่วยงานของชุมชน มีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับการลดระดับ การประเมินนโยบายด้านการใช้ ยาเสพติด และสารประเภทแอลกอฮอล์ในโรงเรียน และพบว่า การรักษาผู้ป่วยนอกที่มีอาการติดยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์คือ ตัวทำนายผลด้านการสนับสนุนระดับการเลื่อนชั้นเรียน หรือ การจบการศึกษาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสำหรับนักเรียนเหล่านั้น

Shek and al. (2016 : 12-15) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการนำไปดำเนินการและการ ประเมินระบบป้องกันอบายมุขหลายรูปแบบ (ระบบ B.E.S.T Teen) สำหรับนักเรียนประถมศึกษาใน ฮองกงโดยทำการศึกษานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 382 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 จำนวน 297 คน ในฮ่องกง ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการพัฒนานักเรียนเชิงบวก ควรถูกใช้ ในการป้องกันอบายมุข 2) ระบบป้องกันอบายมุขควรเริ่มต้นใช้ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมุ่ง เป้าไปยังเยาวชนวัยเด็ก 3) นักเรียนสามารถเรียนรู้ผ่านกระบวนการปลูกฝังแบบมีปฏิสัมพันธ์ เช่น การ แสดงบทบาทสมมติ การใช้สื่อวิดีโอ การฝึกสะท้อนความคิด การวาดภาพได้ดี และมีประโยชน์ต่อการ ป้องกันอบายมุข

Chitiyo and May (2017 : 99-100) ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยพยากรณ์ความยั่งยืนของระบบ ยื่นมือช่วยเหลือส่งเสริมพฤติกรรมเชิงบวก โดยทำการศึกษากับบุคลากรใน 111 โรงเรียน จาก 24 เขต พื้นที่การศึกษา ที่ดำเนินการใช้ระบบส่งเสริมพฤติกรรมเชิงบวกเขตตอนใต้ของมลรัฐอลิโนยส์ พบว่า ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ความยั่งยืนของระบบช่วยเหลือส่งเสริมพฤติกรรมเชิงบวกได้ มี 5 ปัจจัย ได้แก่ การได้ประโยชน์มากกว่าเดิม (Relative Advantage) การสอดคล้องกับวัฒนธรรมที่สังคม ยอมรับ (Compatibility) ความซับซ้อน (Complexity) ความสามารถในการแบ่งทดลองครั้งละ เล็กน้อยได้ (Triability) ความสามารถในการเข้าใจได้ง่าย (Observability) ซึ่งงานวิจัยยังได้อภิปราย ผลด้วยว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เรียนรู้เกี่ยวกับระบบส่งเสริมพฤติกรรมเชิงบวก ขณะฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูของมหาวิทยาลัย แต่กลับมีเพียงร้อยละ 16 เท่านั้นที่ได้เรียนเนื้อหาของระบบส่งเสริมพฤติกรรม เชิงบวกขณะเรียนอยู่ในมหาวิทยาลัย

Jackson (2018 : 14) ได้ศึกษาผลกระทบของการจัดกลุ่มที่ปรึกษาปัญหา พฤติกรรมด้าน เยาวชนปัญญา โดยเน้นเทคนิคการควบคุมตนเอง ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมในชั้นเรียนและประสิทธิภาพใน ตนเองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมนี้มีผลกระทบในด้าน บวกที่มีผลต่อพฤติกรรมในชั้นเรียนและประสิทธิภาพในตนเองโดยมีข้อเสนอแนะ ควรปฏิบัติงาน กับนักเรียนที่มีพฤติกรรมในชั้นเรียนแบบแปลกแยกได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้วิธีการปฏิบัติอย่าง จริงจังกับนักเรียนเหล่านี้ ผู้แนะนำจะต้องมีความสามารถในการป้องกันไม่ให้เกิด ปัญหาพฤติกรรมมากขึ้น

จากผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่าการดำเนินการโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และนักเรียน ในสถานศึกษา มีกระบวนการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อ ซึ่งเป็นการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนต้องให้ความสำคัญและผู้ปกครองต้องมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ ส่งเสริม ป้องกัน แก้ไขปัญหา และพัฒนานักเรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถดูแลตัวเองได้โดยมีการวางแผนในการดำเนินงาน มีกระบวนการนิเทศ ติดตามและประเมินผล มีสารสนเทศใช้ในการเป็นข้อมูลในการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการดำเนินงานตามโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน ในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิผล ด้านความยั่งยืน ด้านการถ่ายทอดความรู้ และแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินรูปแบบ CIPPiest Model มีวิธีดำเนินการประเมินโครงการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การประเมินเชิงปริมาณ

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 1 การประเมินเชิงปริมาณ

ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลหลัก

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน ปีการศึกษา 2564 จำนวนทั้งหมด 131 คน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

1. ครูโรงเรียนบ้านคำโพน จำนวน 12 คน
2. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน (ไม่รวมผู้แทนข้าราชการครูและเลขานุการ)

3. ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 56 คน

4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 56 คน

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน ปีการศึกษา 2564 จำนวนทั้งหมด 8 คน กำหนดเกณฑ์ในการเลือกเป็นผู้อยู่ในพื้นที่ 6 เดือน ถึง 1 ปี เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการนี้ เป็นผู้ที่มีความร่วมมือในการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนบ้านคำโพน และเป็นผู้ที่มีความรู้และให้ข้อเสนอแนะได้อย่างดี มีรายละเอียดดังนี้

1. ครูโรงเรียนบ้านคำโพน คุณวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท มีความสนใจที่จะเข้าร่วมพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและเป็นผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง จำนวน 2 คน

2. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คุณวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี มีความสนใจที่จะเข้าร่วมพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและเป็นผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง จำนวน 2 คน

3. ผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนบ้านคำโพน คุณวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี มีความสนใจที่จะเข้าร่วมพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและเป็นผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง จำนวน 2 คน

4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นผู้มีความสนใจการเรียน และ การทำกิจกรรมกับโรงเรียนมาอย่างต่อเนื่อง จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน ประกอบด้วยแบบสอบถาม 3 ฉบับ มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามครู/คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้าน กระบวนการ ด้านผลผลิต ด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิผล ด้านความยั่งยืน และด้านการถ่ายโยง ความรู้ ของโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน ลักษณะของ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการ ดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามผู้ปกครองนักเรียน แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการประเมินด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ ของโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน ลักษณะของเครื่องมือที่ ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการดำเนินการ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการประเมินด้านผลผลิต ด้านความพึงพอใจของโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือในการประเมิน

1. วิธีการสร้างเครื่องมือในการประเมิน

1.1 ศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารต่างๆ ที่เป็นแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

1.2 นำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เนื้อหา เพื่อกำหนดเป็นโครงสร้างของเครื่องมือและขอบเขตของเนื้อหา

1.3 สร้างแบบสอบถามตามขอบเขตของเนื้อหา ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการตามรายละเอียดของนิยามศัพท์เฉพาะตัวแปร

2. การหาคุณภาพเครื่องมือในการประเมิน

2.1 ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับ (KR 20)

2.3 นำแบบสอบถามที่ผู้ประเมินโครงการสร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความครอบคลุมครบถ้วนของเนื้อหา

2.4 นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เสนอผู้เชี่ยวชาญอีกครั้งเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา IOC ของแบบสอบถาม โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) แล้วนำแบบสอบถามที่สอบถามผู้เชี่ยวชาญ มาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องแล้วเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60 - 1.00

2.5 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูโรงเรียนบ้านหินกอง (นามน) ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น

2.6 นำแบบสอบถามปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม ผู้ประเมินดำเนินการดังนี้

1. ผู้ประเมินโครงการทำหนังสือจากโรงเรียนบ้านคำโพน ถึงผู้ร่วมประเมินพร้อม นัด วัน เวลา สถานที่ในการประเมินในโรงเรียนบ้านคำโพน โดยนำส่งเอกสารด้วยตนเอง
2. ผู้ประเมินดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายตามที่กำหนดไว้กับโรงเรียนบ้านคำโพน โดยผู้ประเมินโครงการเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง
3. นำแบบสอบถามทั้งหมดมาจัดระเบียบข้อมูลแล้ววิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน ครั้งนี้ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือตามวิธีการของพิสนุ พงศ์ศรี (2555 : 309) ได้แก่ การหาค่าความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถาม หรือรายการของแบบสอบถาม

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา
	$\sum R$	แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2. วิเคราะห์ผลการพิจารณาประเด็นการประเมิน ใช้สถิติการหาค่าเฉลี่ย (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นมาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผู้ประเมินโครงการใช้เกณฑ์การแปลผลของ Best (1998 : 1812) ดังนี้

- 4.50 - 5.00 หมายถึง คะแนนความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.50 - 4.49 หมายถึง คะแนนความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
- 2.50 - 3.49 หมายถึง คะแนนความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
- 1.50 - 2.49 หมายถึง คะแนนความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
- 1.00 - 1.49 หมายถึง คะแนนความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาเชิงคุณภาพ

การศึกษาเชิงคุณภาพเป็นการศึกษาการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินโครงการด้วยการสนทนากลุ่ม ผู้ประเมินโครงการดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

การสนทนากลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ผู้ให้ข้อมูลหลักในการประเมินโครงการครั้งนี้ เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) กำหนดเกณฑ์ในการเลือกเป็นผู้อยู่ในพื้นที่ 6 เดือนถึง 1 ปี เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการนี้ เป็นผู้ที่มีความร่วมมือในการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนบ้านคำโพน และเป็นผู้ที่มีความรู้และให้ข้อเสนอแนะได้อย่างดี มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ครูโรงเรียนบ้านคำโพน คุณวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท มีความสนใจที่จะเข้าร่วมพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและเป็นผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง จำนวน 2 คน

1.2 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คุณวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี มีความสนใจที่จะเข้าร่วมพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและเป็นผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง จำนวน 2 คน

1.3 ผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนบ้านคำโพน คุณวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี มีความสนใจที่จะเข้าร่วมพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและเป็นผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง จำนวน 2 คน

1.4 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นผู้มีความสนใจการเรียนและการทำกิจกรรมกับโรงเรียนมาอย่างต่อเนื่อง จำนวน 2 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

ผู้ประเมินใช้เครื่องบันทึกเสียง อุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการจดบันทึก และแนวคำถามการจัดกลุ่มสนทนา ประกอบด้วย

2.1 ภาพรวมและปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนบ้านคำโพนเป็นอย่างไร

2.2 แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนบ้านคำโพน เป็นอย่างไร

2.3 ปัญหา / อุปสรรคใดบ้างในการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน

2.4 มีข้อเสนอแนะอย่างไรในการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน

3. วิธีการสร้างเครื่องมือในการประเมิน

3.1 ศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารต่างๆ ที่เป็นแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่

3.2 นำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เนื้อหาเพื่อให้ได้กรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่

3.3 สร้างแนวคำถามการจัดกลุ่มสนทนา จากกรอบแนวคิดที่ได้จากการสังเคราะห์เนื้อหาในเอกสาร

4. การหาคุณภาพเครื่องมือในการประเมิน

4.1 นำแนวคำถามการจัดกลุ่มสนทนา ฉบับร่าง นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์การประเมินโครงการ ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา แล้วนำไปหาดัชนีความสอดคล้อง โดยการวิเคราะห์ค่า IOC (Item Objective Congruence Index) ของแนวคำถามการจัดกลุ่มสนทนา เป็นรายชื่อ แล้วพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.71-1.00 (วาโร เพ็งสวัสดิ์. 2549 : 201-203)

4.2 นำแนวคำถามการจัดกลุ่มสนทนา โดยนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูผู้สอน จำนวน 5 คน ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานขนาดเล็กที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย ดำเนินการโดยใช้แนวคำถามการจัดกลุ่มสนทนา ปรากฏผลดังนี้ ครูผู้สอน พบว่า แนวคำถามการจัดกลุ่มสนทนาทุกข้อใช้ได้

4.3 นำแนวคำถามการจัดกลุ่มสนทนา ไปเสนอผู้เชี่ยวชาญอีกครั้ง เพื่อตรวจสอบขั้นสุดท้ายและให้ความเห็นชอบ

4.4 จัดพิมพ์เป็นฉบับจริง พร้อมนำเก็บข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ประเมินใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีการบันทึกเสียงการสนทนา และจดบันทึก (Field Note) ซึ่งมีการดำเนินการดังนี้

5.1 ศึกษาหลักการแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสนทนากลุ่มแล้วนำข้อมูลมาจัดทำประเด็นการสนทนากลุ่ม เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนบ้านคำโพน

5.2 สร้างประเด็นการสนทนากลุ่มตามขอบเขตเนื้อหาที่กำหนด

5.3 นำประเด็นการสนทนากลุ่มที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำไปปรับปรุงแก้ไข

5.4 นำประเด็นการสนทนากลุ่มที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญจำนวน

5 คน แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้ววิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00

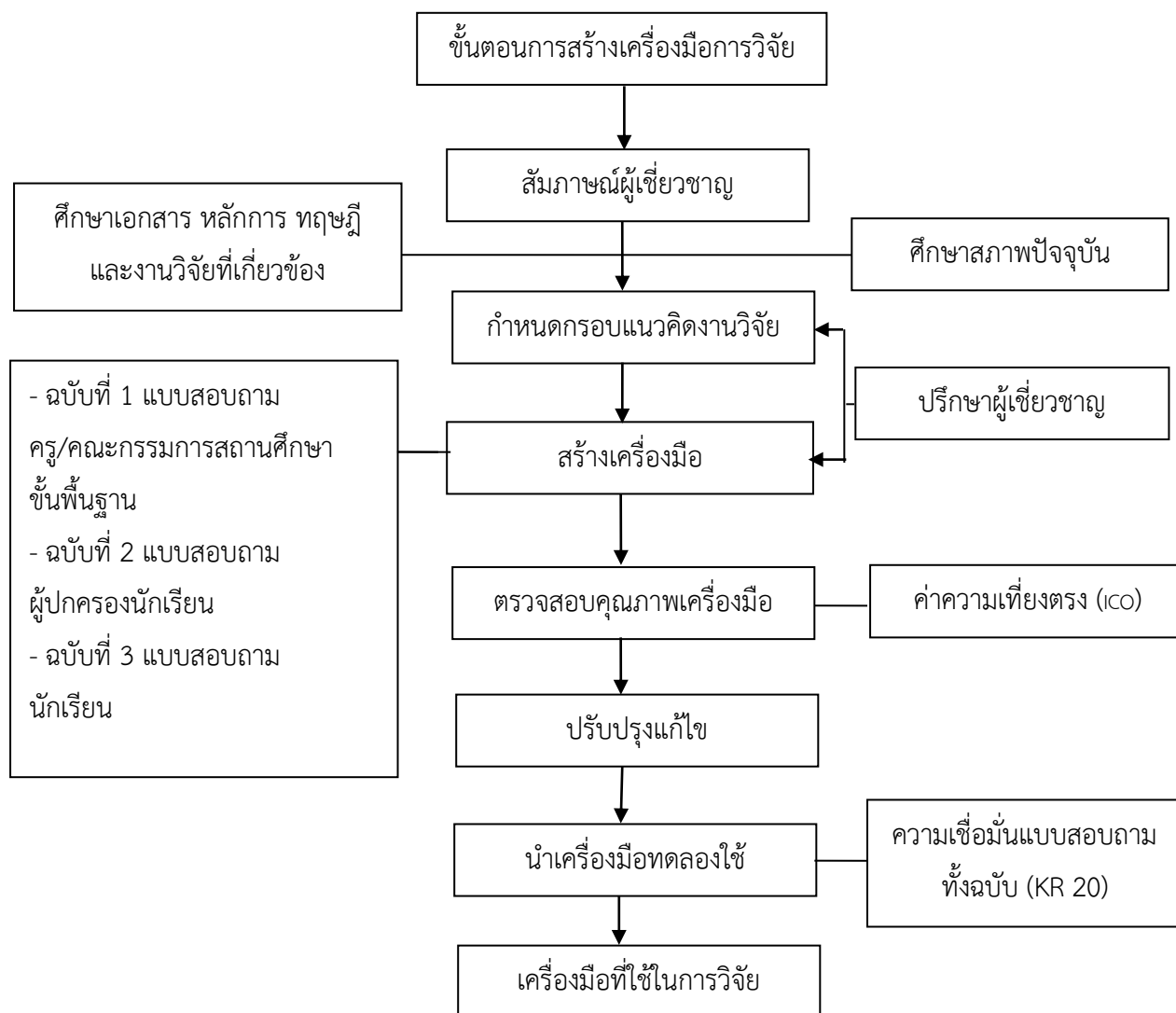
5.5 นำประเด็นการสนทนากลุ่มไปปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับข้อความให้มีความชัดเจน สามารถสื่อความได้ง่ายตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปกำหนดการสนทนากลุ่มวันที่ 17 ธันวาคม 2564 ห้องประชุมโรงเรียนบ้านคำโพน โดยผู้ประเมินโครงการเป็นผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม

5.6 ดำเนินการสนทนากลุ่ม

5.7 ถอดคำสัมภาษณ์จากเครื่องบันทึกเสียงและจัดพิมพ์เป็นเอกสาร

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ประเมินวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

แผนภูมิที่ 3.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการประเมิน

ตารางที่ 3.1 สรุปวิธีการดำเนินการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่
โรงเรียนบ้านคำโพน

สิ่งที่ประเมิน	ตัวบ่งชี้	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ/การวิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การประเมิน
ด้านบริบท (Context)	การประเมิน ความสอดคล้อง ในประเด็นนโยบาย การศึกษา หลักการ และเหตุผล วัตถุประสงค์ และ เป้าหมายโครงการ	1. ครู 2. คณะกรรมการ สถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน	- แบบสอบถาม - แบบมาตราส่วน ประมาณค่า	- ความเหมาะสม ของวัตถุประสงค์ - ความต้องการ
ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)	ประเมินความ เหมาะสมในประเด็น ด้านบุคลากร สื่อ และวัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ การบริหารจัดการ	1. ครู 2. คณะกรรมการ สถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน	- แบบสอบถาม - แบบมาตราส่วน ประมาณค่า	- ความเหมาะสม ของวัตถุประสงค์ - ความต้องการ
ด้านกระบวนการ (Process)	ประเมินการดำเนินงาน ตามกระบวนการระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ กิจกรรมการรู้จัก นักเรียนเป็นรายบุคคล กิจกรรมการคัดกรอง นักเรียน กิจกรรมการพัฒนา และส่งเสริมนักเรียน กิจกรรมการป้องกัน และแก้ไขปัญหา กิจกรรมการส่งต่อ	1. ครู 2. คณะกรรมการ สถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน	- แบบสอบถาม - แบบมาตราส่วน ประมาณค่า	- แบบประเมิน ด้านกระบวนการ - ขั้นตอนการ - ขั้นตอนการ - ด้านความสามารถ ในการจัดการเรียนรู้ - ขั้นตอนประเมินผล - ขั้นตอนสรุปและ รายงานผล

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

สิ่งที่ประเมิน	ตัวบ่งชี้	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ/การวิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การประเมิน
ด้านผลผลิต (Product)	ประเมินผลตามสภาพจริงที่เกิดขึ้นกับนักเรียนตามวัตถุประสงค์ของโครงการในประเด็นด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนด้านความสามารถในการเรียนรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขด้านการเรียนด้านเสริมสร้างทักษะชีวิตและการคุ้มครองนักเรียน และความพึงพอใจต่อโครงการ	1. ครู 2. คณะกรรมการสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน 3. ผู้ปกครอง 4. นักเรียน	- แบบสอบถาม - แบบมาตราส่วนประมาณค่า	- ด้านหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ - ด้านความพึงพอใจ
ด้านผลกระทบ (Impact)	ประเมินผลงานหรือผลที่เกิดจากโครงการ และนำไปใช้ประโยชน์หรือพัฒนา นักเรียนให้ดียิ่งขึ้น	1. ครู 2. คณะกรรมการสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน 3. ผู้ปกครองนักเรียน	- แบบสอบถาม - แบบมาตราส่วนประมาณค่า	- แบบประเมินด้านผลกระทบ

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

สิ่งที่ประเมิน	ตัวบ่งชี้	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ/การวิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การประเมิน
ด้านประสิทธิผล (Effectiveness)	ผลที่เกิดกับครู นักเรียนที่เข้าร่วม โครงการโดยตรง หลังจบโครงการ ได้แก่ ด้านการ สร้างความสัมพันธ์ การดำเนินงาน ที่คุ้มค่าด้านการ ริเริ่มสร้างสรรค์ และด้านความ สนใจใน การเรียน	1. ครู 2. คณะกรรมการ สถานศึกษาชั้น พื้นฐาน	- แบบสอบถาม - แบบมาตราส่วน ประมาณค่า	- แบบประเมิน ด้านประสิทธิผล
ด้านความยั่งยืน (Sustainability)	ประเมินความรู้ ความสามารถของ ครู นักเรียนในการ นำความรู้ที่ได้จาก โครงการไปใช้ พัฒนาความรู้ หรือเชื่อมโยง ความรู้ที่ได้ไปสู่ การเรียนในระดับ ที่สูงขึ้นหรือการ สืบค้นข้อมูลเพื่อ พัฒนาความรู้	1. ครู 2. คณะกรรมการ สถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน	- แบบสอบถาม - แบบมาตราส่วน ประมาณค่า	- แบบประเมิน ด้านความยั่งยืน
ด้านการถ่ายโยง ความรู้ (Transportability)	ประเมินผลที่เกิด กับนักเรียนที่มีต่อ โครงการในการ ถ่ายทอดความรู้ หรือขยายผล	1. ครู 2. คณะกรรมการ สถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน	- แบบสอบถาม - แบบมาตราส่วน ประมาณค่า	- แบบประเมิน ด้านการถ่ายโยง ความรู้

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

สิ่งที่ประเมิน	ตัวบ่งชี้	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ/การวิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การประเมิน
แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่	แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่	1. ครู 2. คณะกรรมการสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน 3. ผู้ปกครองนักเรียน 4. นักเรียน	- แบบสนทนากลุ่ม	- สนทนากลุ่ม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ เป็นการศึกษาการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน โดยใช้การประเมิน CIPPIest ของ Stufflebeam (2003 : 198) โดยปรับขยายรูปแบบการประเมินจาก CIPP มาเป็น CIPPIest เป็นแนวทางในการประเมินโครงการ ประกอบด้วย 1) ด้านบริบท 2) ด้านปัจจัยนำเข้า 3) ด้านกระบวนการ 4) ด้านผลผลิต 5) ด้านผลกระทบ 6) ด้านประสิทธิผล 7) ด้านความยั่งยืน 8) ด้านการถ่ายโอนความรู้ และ 9) แนวทางการดำเนินงานโครงการ ผู้ประเมินได้รวบรวมข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน จำนวน 131 คน และการสนทนากลุ่ม มีผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 8 คน ประกอบด้วย ครู จำนวน 2 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 2 คน และนักเรียน จำนวน 2 คน นำมาวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์ โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการประเมินเชิงปริมาณ

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ผลการประเมินเชิงปริมาณเพื่อประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน

- 2.1 ผลการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน ด้านบริบท

- 2.2 ผลการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน ด้านปัจจัยนำเข้า

- 2.3 ผลการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน ด้านกระบวนการ

- 2.4 ผลการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน ด้านผลผลิต

- 2.5 ผลการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน ด้านผลกระทบ

- 2.6 ผลการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน ด้านประสิทธิผล

- 2.7 ผลการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน ด้านความยั่งยืน

2.8 ผลการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่
โรงเรียนบ้านคำโพน ด้านการถ่ายโอนความรู้

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน

ตอนที่ 1 ผลการประเมินเชิงปริมาณ

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในการประเมินครั้งนี้ ผู้ประเมินได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลจำนวน 4 กลุ่ม
ประกอบด้วย ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน ซึ่งเสนอผล
การวิเคราะห์ ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวน และค่าร้อยละข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลพื้นฐานของครู

(n = 12)

ประเภท	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	7	58.33
1.2 หญิง	5	41.67
รวม	12	100
2. ระดับการศึกษา		
2.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	-
2.2 ปริญญาตรี	8	66.67
2.3 สูงกว่าปริญญาตรี โปรรระบุ.....		
2.3.1 ป. บัณฑิต	-	-
2.3.2 ปริญญาโท	4	33.33
รวม	12	100.00

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

(n = 12)

ประเภท	จำนวน	ร้อยละ
3. อายุ		
3.1 น้อยกว่า 30 ปี	2	16.67
3.2 31-40 ปี	3	25.00
3.3 41-50 ปี	5	41.66
3.4 มากกว่า 50 ปี	2	16.67
รวม	12	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลพื้นฐานของครู ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 58.33 ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 66.67 และส่วนใหญ่อายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.66

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวน และค่าร้อยละข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลพื้นฐานของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

(n = 7)

ประเภท	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	6	85.71
1.2 หญิง	1	14.29
รวม	7	100.00
2. ระดับการศึกษา		
2.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	5	71.43
2.2 ปริญญาตรี	2	28.57
2.3 สูงกว่าปริญญาตรี โปรดระบุ.....		
2.3.1 ป. บัณฑิต	-	-
2.3.2 ปริญญาโท	-	-
รวม	7	100.00

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

(n = 7)

ประเภท	จำนวน	ร้อยละ
3. อายุ		
3.1 น้อยกว่า 30 ปี	-	-
3.2 31-40 ปี	1	14.29
3.3 41-50 ปี	2	28.57
3.4 มากกว่า 50 ปี	4	57.14
รวม	7	100.00

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลพื้นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 85.71 ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 71.43 และส่วนใหญ่อายุมากกว่า 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 57.14

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวน และค่าร้อยละข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลพื้นฐานของผู้ปกครองนักเรียน

(n = 56)

ประเภท	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	18	32.14
1.2 หญิง	38	67.86
รวม	56	100.00
2. ระดับการศึกษา		
2.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	46	82.14
2.2 ปริญญาตรี	7	12.50
2.3 สูงกว่าปริญญาตรี โปรตระบุ.....		
2.3.1 ป. บัณฑิต	-	-
2.3.2 ปริญญาโท	3	5.36
รวม	56	100.00

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

(n = 56)

ประเภท	จำนวน	ร้อยละ
3. อายุ		
3.1 น้อยกว่า 30 ปี	4	7.14
3.2 31-40 ปี	15	26.79
3.3 41-50 ปี	20	35.71
3.4 มากกว่า 50 ปี	17	30.36
รวม	56	100.00

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลพื้นฐานของผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 67.86 ส่วนใหญ่ สำเร็จการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 82.14 และส่วนใหญ่อายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.71

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวน และค่าร้อยละข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน

(n = 56)

ประเภท	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	34	60.71
หญิง	22	39.29
รวม	56	100.00

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 60.71

2. ผลการประเมินเชิงปริมาณเพื่อประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน

2.1 ผลการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่
โรงเรียนบ้านคำโพน ด้านบริบท

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามความคิดเห็นของครู และคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านบริบท

(n =19)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็น			ลำดับ ที่
		μ	σ	ระดับ	
ความต้องการจำเป็นของโครงการ					
1	โครงการมีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)	4.53	0.51	มากที่สุด	2
2	โครงการมีความสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ	4.37	0.49	มาก	14
3	โครงการมีความสอดคล้องกับความต้องการของ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชน	4.42	0.50	มาก	7
4	มีการศึกษาความต้องการจำเป็นก่อนการดำเนินงาน โครงการ	4.47	0.51	มาก	5
5	ความจำเป็นในการแก้ปัญหาให้กับนักเรียนที่มี พฤติกรรมด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไม่เหมาะสม	4.58	0.50	มากที่สุด	1
6	ความจำเป็นในการแก้ปัญหาให้กับนักเรียนที่ไม่สนใจ เรียนในห้องเรียน	4.37	0.49	มาก	14
ความเป็นไปได้ของโครงการ					
7	โรงเรียนใช้รูปแบบในการจัดโครงการระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ที่เหมาะสมกับสภาพโรงเรียน	4.42	0.50	มาก	7

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

(n = 19)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็น			ลำดับ ที่
		μ	σ	ระดับ	
ความเป็นไปได้ของโครงการ					
8	ครูมีเวลาในการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่	4.47	0.51	มาก	5
9	ผู้บริหารสถานศึกษามีนโยบายชัดเจนในการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่	4.42	0.50	มาก	7
10	ครูให้ความร่วมมือในการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่	4.32	0.47	มาก	20
11	โรงเรียนสามารถบริหารจัดการโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่	4.32	0.47	มาก	20
12	ผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องมีการประสานสัมพันธ์เพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งในโรงเรียน ที่บ้าน และในชุมชน	4.42	0.50	มาก	7
13	โรงเรียนสามารถกำกับและติดตามโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ได้	4.53	0.51	มากที่สุด	2
14	ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดระเบียบสังคมรอบๆ โรงเรียนและชุมชน เพื่อให้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน	4.42	0.50	มาก	7
วัตถุประสงค์ของโครงการ					
15	วัตถุประสงค์ของโครงการมีความเป็นไปได้และชัดเจนในการนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง	4.37	0.49	มาก	14
16	วัตถุประสงค์ของโครงการสามารถวัดและประเมินผลได้	4.42	0.50	มาก	7
17	วัตถุประสงค์ของโครงการมีขอบเขตของเวลาที่แน่นอนในการปฏิบัติงาน	4.37	0.49	มาก	14
18	วัตถุประสงค์ของโครงการมีความเป็นเหตุเป็นผลในการปฏิบัติงาน	4.21	0.41	มาก	22

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

(n = 19)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็น			ลำดับ ที่
		μ	σ	ระดับ	
วัตถุประสงค์ของโครงการ					
19	วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับนโยบายของ กระทรวงศึกษาธิการ	4.53	0.51	มากที่สุด	2
20	วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับปัญหาและบริบท ของสถานศึกษา	4.42	0.50	มาก	7
21	วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับความต้องการของ ผู้ปกครองและชุมชน	4.33	0.45	มาก	19
22	วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับสภาพปัญหาของ ชุมชนและท้องถิ่น	4.37	0.49	มาก	14
รวม		4.41	0.09	มาก	

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน ด้านบริบท โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความจำเป็นในการแก้ปัญหาให้กับนักเรียนที่มีพฤติกรรมด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไม่เหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.58$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ วัตถุประสงค์ของโครงการมีความเป็นเหตุเป็นผลในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.21$)

2.2 ผลการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่
โรงเรียนบ้านคำโพน ด้านปัจจัยนำเข้า

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามความคิดเห็นของครู และคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านปัจจัยนำเข้า

(n =19)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็น			ลำดับ ที่
		μ	σ	ระดับ	
ด้านบุคลากร					
1	ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญและเป็นผู้นำในการอำนวยการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่อย่างต่อเนื่อง	4.53	0.51	มากที่สุด	2
2	ครูเพียงพอในการจัดการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่	4.37	0.49	มาก	12
3	ครูมีความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีในบทบาทหน้าที่การดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่	4.42	0.50	มาก	6
4	ผู้ปกครองนักเรียนมีเวลาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่	4.47	0.51	มาก	4
5	ผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่อย่างต่อเนื่อง	4.58	0.50	มากที่สุด	1
6	นักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมตามโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่	4.37	0.49	มาก	12
7	ผู้ปกครองร่วมมือกับโรงเรียนในการส่งเสริม ป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียน	4.42	0.50	มาก	6
ด้านงบประมาณ					
8	งบประมาณสนับสนุนโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่เพียงพอ	4.47	0.51	มาก	4
9	การเบิกจ่ายงบประมาณเพื่อใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมมีความคล่องตัว และยืดหยุ่น	4.42	0.50	มาก	6
10	การจัดสรรงบประมาณให้แต่ละกิจกรรมมีความเหมาะสมและเพียงพอ	4.32	0.47	มาก	16

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

(n =19)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็น			ลำดับ ที่
		μ	σ	ระดับ	
ด้านงบประมาณ					
11	การบริหารจัดการงบประมาณมีความชัดเจนโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้	4.32	0.47	มาก	16
12	การสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมจาก ชุมชนและองค์กรอื่น	4.42	0.50	มาก	6
ด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และสื่อการเรียนรู้					
13	มีการรวบรวม จัดหา ใช้ และพัฒนา วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือและสื่อการเรียนรู้ในการส่งเสริม ช่วยเหลือ ป้องกัน และแก้ไขปัญหา นักเรียน	4.53	0.51	มากที่สุด	2
14	วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ใน กิจกรรมของโครงการมีความเหมาะสม เพียงพอ และทันสมัย	4.42	0.50	มาก	6
15	วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพ ตรงตามวัตถุประสงค์ของการทำงานในแต่ละกิจกรรม	4.37	0.49	มาก	12
16	มีการบำรุงรักษา ดูแลวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และสื่อ การเรียนรู้ให้ใช้งานได้ดี	4.42	0.50	มาก	6
17	การเบิกจ่ายวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และสื่อการเรียนรู้ เพื่อใช้ในกิจกรรมมีความคล่องตัว และยืดหยุ่น	4.37	0.49	มาก	12
รวม		4.42	0.11	มาก	

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน ด้านปัจจัยนำเข้า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่อย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.58$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

คือ การจัดสรรงบประมาณให้แต่ละกิจกรรมมีความเหมาะสมและเพียงพอ การบริหารจัดการงบประมาณมีความชัดเจนโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.32$)

2.3 ผลการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่
โรงเรียนบ้านคำโพน ด้านกระบวนการ

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามความคิดเห็นของครู และคณะกรรมการ
สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการ

(n = 19)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็น			ลำดับ ที่
		μ	σ	ระดับ	
กิจกรรมการดำเนินงานตามโครงการ					
1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล					
1	ครูที่ปรึกษามีการทำระเบียนสะสมนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.47	0.51	มาก	5
2	ครูที่ปรึกษารวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยวิธีการที่เหมาะสมและหลากหลาย	4.26	0.45	มาก	23
3	มีการประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) โดยครูนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน	4.37	0.49	มาก	14
4	ครูที่ปรึกษามีการเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคน	4.42	0.50	มาก	10
5	ครูที่ปรึกษานำข้อมูลนักเรียนไปใช้ในการส่งเสริมพัฒนาช่วยเหลือนักเรียน	4.53	0.51	มากที่สุด	2
2) การคัดกรองนักเรียน					
6	ครูที่ปรึกษาคัดกรองนักเรียนตามแนวทางและเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด	4.32	0.47	มาก	22
7	ครูที่ปรึกษาคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคลทั้งในระดับชั้นเรียนและระดับโรงเรียน	4.26	0.45	มาก	23
8	มีการคัดกรองนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา	4.47	0.51	มาก	5

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

(n =19)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็น			ลำดับ ที่
		μ	σ	ระดับ	
9	ครูที่ปรึกษามีการสรุปผลการคัดกรองนักเรียนและช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคลและรายห้องเรียน	4.37	0.49	มาก	14
3) การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน					
10	มีการจัดกิจกรรมแนะแนว การจัดประชุมปกครองนักเรียนและผู้ปกครองเครือข่าย	4.26	0.45	มาก	23
11	มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนโดยให้นักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วม	4.26	0.45	มาก	23
12	มีรายงานผลการจัดกิจกรรมพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนจากการจัดกิจกรรมแนะแนวและการจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียน	4.53	0.51	มากที่สุด	2
13	โรงเรียนติดตามพฤติกรรมจากการช่วยเหลือ ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง	4.47	0.51	มาก	5
14	โรงเรียนมีการประเมิน สรุปผลและรายงานผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่	4.42	0.50	มาก	10
4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา					
15	ครูที่ปรึกษาให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนในด้านต่างๆ อย่างเท่าเทียมกัน	4.26	0.45	มาก	23
16	ครูที่ปรึกษามีความพร้อมในการให้คำปรึกษาช่วยเหลือนักเรียนด้วยความรู้สึกที่ดีต่อนักเรียน	4.47	0.51	มาก	5
17	มีการจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างน้อย 5 กิจกรรมหลักตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่	4.37	0.49	มาก	14
18	มีกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนทั้งกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา	4.37	0.49	มาก	14
19	มีการติดตามผลหลังดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน	4.58	0.50	มากที่สุด	1

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

(n = 19)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็น			ลำดับ ที่
		μ	σ	ระดับ	
5) การส่งต่อ					
20	โรงเรียนประสานงานกับบุคลากรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา	4.47	0.51	มาก	5
21	ครูที่ปรึกษามีการส่งต่อนักเรียนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนเพื่อการช่วยเหลือนักเรียนต่อไป	4.33	0.45	มาก	21
22	มีการส่งต่อนักเรียนในกรณีที่มีปัญหายากต่อการช่วยเหลือไปยังผู้ปกครองภายนอก	4.26	0.45	มาก	26
23	จัดเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล และมีระบบการจัดข้อมูลเอกสารที่เป็นมาตรฐานเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถนำมาใช้ร่วมกันได้	4.37	0.49	มาก	14
24	มีการรายงานผลการช่วยเหลือและรายงานการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก	4.37	0.49	มาก	14
ช่วงเวลาดำเนินงานตามโครงการ					
25	มีเวลาเพียงพอในการดำเนินงานโครงการ	4.53	0.51	มากที่สุด	2
26	นิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินงานโครงการตามระยะเวลาที่กำหนด	4.42	0.50	มาก	10
27	ประเมินผลโครงการตามระยะเวลาที่กำหนด	4.37	0.49	มาก	14
28	รายงานผลการดำเนินงานโครงการตามระยะเวลาที่กำหนด	4.42	0.50	มาก	10
รวม		4.39	0.10	มาก	

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน ด้านกระบวนการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการ

ติดตามผลหลังดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.58$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการส่งต่อนักเรียนในกรณีที่มีปัญหายากต่อการช่วยเหลือไปยังผู้ปกครอง ภายนอก อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.26$)

2.4 ผลการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่
โรงเรียนบ้านคำโพน ด้านผลผลิต

1) ผลการประเมินด้านผลผลิต ตามความคิดเห็นของครูและคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามความคิดเห็นของครู และคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านผลผลิต

(n = 19)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็น			ลำดับ ที่
		μ	σ	ระดับ	
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน					
1	นักเรียนมีพัฒนาการด้านน้ำหนักร่างกายและส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน และรู้จักดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง	4.63	0.49	มากที่สุด	1
2	นักเรียนมีสุขภาพจิตที่ดี สามารถเข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม	4.42	0.50	มาก	12
3	นักเรียนมีความมั่นคงทางอารมณ์ และมีความมั่นใจกล้าคิด กล้าแสดงออก	4.53	0.51	มากที่สุด	2
4	นักเรียนรักและเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น	4.47	0.51	มาก	9
5	นักเรียนมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น	4.53	0.51	มากที่สุด	2
6	นักเรียนมีจิตอาสาช่วยเหลือผู้อื่น	4.37	0.49	มาก	15
7	นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบ และข้อบังคับของโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม	4.26	0.45	มาก	17
8	นักเรียนปฏิบัติตามกฎ กติกา ประเพณี วัฒนธรรมของชุมชนและสังคมได้อย่างเหมาะสม	4.53	0.51	มากที่สุด	2

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

(n =19)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็น			ลำดับ ที่
		μ	σ	ระดับ	
9	นักเรียนมีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคม	4.47	0.51	มาก	9
10	นักเรียนมีความเป็นอยู่ด้านเศรษฐกิจและการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม	4.47	0.51	มาก	9
ความสามารถในการเรียนรู้					
11	นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามศักยภาพ และมีความสุขในการเรียน	4.42	0.50	มาก	12
12	นักเรียนมีความรู้ความสามารถ ความสนใจ จุดเด่น จุดด้อย พร้อมทั้งจะปรับปรุงและพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา	4.53	0.51	มากที่สุด	2
13	นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินตามหลักสูตรทุกรายวิชา	4.21	0.41	มาก	20
14	นักเรียนสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ	4.53	0.51	มากที่สุด	2
15	นักเรียนมีกระบวนการทำงานและได้ผลงานที่มีคุณภาพ	4.37	0.49	มาก	15
16	นักเรียนสนใจใฝ่หาความรู้ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.26	0.45	มาก	17
การเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตและการคุ้มครองนักเรียน					
17	นักเรียนได้รับการเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต การเรียนรู้เรื่อง เพศศึกษา การสร้างวินัยเชิงบวก การจัดกิจกรรมป้องกันปัญหาเสพติด เป็นต้น	4.53	0.51	มากที่สุด	2
18	นักเรียนสามารถหลีกเลี่ยงและป้องกันตนเองให้ห่างจากสิ่งเสพติด ความรุนแรงของโรคภัย อุบัติภัย และปัญหาทางเพศ	4.26	0.45	มาก	17
19	นักเรียนไม่เสพสิ่งเสพติด รวมทั้งไม่แสวงหาผลประโยชน์จากสิ่งเสพติด	4.42	0.50	มาก	12

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

(n = 19)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็น			ลำดับ ที่
		μ	σ	ระดับ	
20	นักเรียนสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ตามวัย ทั้งที่บ้าน และที่โรงเรียน	4.53	0.51	มากที่สุด	2
รวม		4.43	0.08	มาก	

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน ด้านผลผลิตโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนมีพัฒนาการด้านน้ำหนักร่างกายและส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน และรู้จักดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.63$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินตามหลักสูตรทุกระดับวิชาอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.21$)

2) ผลการประเมินด้านผลผลิต ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน
ด้านผลผลิต

(n = 56)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็น			ลำดับ ที่
		μ	σ	ระดับ	
1	นักเรียนมีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ในฐานะสมาชิกของครอบครัว	4.36	0.48	มาก	10
2	นักเรียนมีความกล้าคิด กล้าแสดงออกได้อย่างเหมาะสม สร้างสรรค์ และมั่นใจในตนเอง	4.38	0.48	มาก	7
3	นักเรียนมีความรู้หลากหลายเหมาะสมกับความแตกต่าง ของผู้เรียน	4.43	0.49	มาก	5

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

(n =56)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็น			ลำดับ ที่
		μ	σ	ระดับ	
4	นักเรียนมีความร่าเริง แจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และปรับตัวเข้ากับคนรอบข้างได้	4.41	0.49	มาก	6
5	นักเรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะด้านระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่	4.45	0.50	มาก	3
6	นักเรียนได้ฝึกทักษะการแก้ปัญหา ใช้หลักเหตุและผล	4.46	0.50	มาก	2
7	นักเรียนได้ฝึกทักษะในการทำกิจกรรมเดี่ยว คู่และกลุ่ม	4.45	0.50	มาก	3
8	นักเรียนร่วมมือกันและแบ่งปันกัน	4.48	0.50	มาก	1
9	นักเรียนได้นำกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดให้นำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้	4.37	0.27	มาก	8
10	นักเรียนทำกิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมเพื่อชุมชน	4.37	0.26	มาก	8
รวม		4.41	0.17		

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน ด้านผลผลิต โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนร่วมมือกันและแบ่งปันกัน ($\mu = 4.48$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักเรียนมีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ในฐานะสมาชิกของครอบครัว ($\mu = 4.36$)

3) ผลการประเมินด้านผลผลิต ตามความคิดเห็นของนักเรียน

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามความคิดเห็นของนักเรียน ด้านผลผลิต

(n =56)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็น			ลำดับ ที่
		μ	σ	ระดับ	
1	นักเรียนได้รับคำแนะนำจากครูที่ปรึกษาในด้าน การป้องกันตนเองให้พ้นภัยจากบุคคลและสังคม	4.36	0.48	มาก	5
2	นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมโฮมรูม ร่วมกับครูที่ปรึกษา	4.41	0.49	มาก	4
3	ครูที่ปรึกษาได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับปัญหาด้านการเรียน ด้านเศรษฐกิจ ด้านโทษของสารเสพติด และด้านการคบ เพื่อนต่างเพศ	4.32	0.47	มาก	7
4	นักเรียนช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรม ดูแล ช่วยเหลือให้คำปรึกษานักเรียนร่วมกับครูและบุคคล ที่เกี่ยวข้อง	4.36	0.48	มาก	5
5	นักเรียนได้รับการสนับสนุนจากครูที่ปรึกษาให้เล่นดนตรี กีฬา หรือเข้ากลุ่มที่นักเรียนถนัดหรือสนใจ	4.45	0.50	มาก	2
6	นักเรียนได้รับทราบการรายงานผลด้านการเรียนจากครู ที่ปรึกษา	4.32	0.47	มาก	7
7	นักเรียนได้รับความช่วยเหลือด้านการหารายได้ระหว่าง เรียนจากครูที่ปรึกษา	4.45	0.50	มาก	2
8	นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมโครงการส่งเสริมพัฒนาให้รู้จัก ตนเอง รักและเห็นคุณค่าในตนเอง มีทักษะในการ ดำรงชีวิต	4.54	0.50	มาก ที่สุด	1
รวม		4.39	0.18		

จากตารางที่ 4.10 พบว่า นักเรียน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ ด้านผลผลิต โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ
พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมโครงการส่งเสริมพัฒนาให้รู้จักตนเอง

รักและเห็นคุณค่าในตนเอง มีทักษะในการดำรงชีวิต อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.54$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ครูที่ปรึกษาได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับปัญหาด้านการเรียน ด้านเศรษฐกิจ ด้านโทษของสารเสพติด และด้านการคบเพื่อนต่างเพศ และนักเรียนได้รับทราบการรายงานผลด้านการเรียนจากครูที่ปรึกษา อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.32$)

4) ผลการประเมินด้านผลผลิต ความพึงพอใจของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่

(n =19)

ข้อที่	รายการ	ความพึงพอใจ			ลำดับที่
		μ	σ	ระดับ	
1	ความพึงพอใจที่มีต่อเวลาในการดำเนินงานโครงการ	4.26	0.45	มาก	6
2	ความพึงพอใจที่มีต่อการกำหนดกิจกรรมโครงการ	4.32	0.47	มาก	4
3	ความพึงพอใจที่มีต่อกระบวนการจัดกิจกรรมในการดำเนินงานโครงการทุกขั้นตอน	4.21	0.41	มาก	7
4	ความพึงพอใจต่อวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในกิจกรรมของโครงการมีความเหมาะสมเพียงพอ และทันสมัย	4.32	0.47	มาก	4
5	ความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการงบประมาณ มีความชัดเจน โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้	4.21	0.41	มาก	7
6	ความพึงพอใจที่มีต่อคู่มือ เอกสารประกอบการจัดกิจกรรมในโครงการ	4.37	0.49	มาก	2
7	ปรับเข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันและการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนที่ตนเองรับผิดชอบ	4.53	0.51	มากที่สุด	1
8	ความพึงพอใจในภาพรวมโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ มีความน่าสนใจ	4.37	0.49	มาก	2
รวม		4.32	0.19	มาก	

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ ด้านผลผลิต โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปรับเข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันและการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนที่ตนเองรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.53$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความพึงพอใจที่มีต่อกระบวนการจัดกิจกรรมในการดำเนินงานโครงการทุกขั้นตอนและความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการงบประมาณ มีความชัดเจน โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.21$)

5) ผลการประเมินด้านผลผลิต ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่

ตารางที่ 4.12 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่

(n = 56)

ข้อที่	รายการ	ความพึงพอใจ			ลำดับที่
		μ	σ	ระดับ	
1	ความพึงพอใจที่มีต่อระยะเวลาในการดำเนินงานโครงการที่ไม่ขัดต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในเวลาเรียนปกติ	4.36	0.48	มาก	8
2	ความพึงพอใจต่อสถานที่ที่มีความปลอดภัยและเพียงพอต่อการจัดกิจกรรมในโครงการ	4.41	0.49	มาก	7
3	ความพึงพอใจที่มีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโครงการ	4.46	0.50	มาก	4
4	ความพึงพอใจที่มีต่อการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของการจัดกิจกรรมในโครงการ	4.46	0.50	มาก	4
5	ความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมต่างๆ ในโครงการที่สามารถพัฒนาความประพฤติของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น	4.50	0.50	มาก	2
6	ความพึงพอใจที่มีต่อความประพฤติของนักเรียนที่เห็นการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นเมื่ออยู่ในบ้าน	4.50	0.50	มาก	2

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

(n =56)

ข้อที่	รายการ	ความพึงพอใจ			ลำดับ ที่
		μ	σ	ระดับ	
7	ความพึงพอใจภาพรวมโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ มีความน่าสนใจ	4.59	0.49	มากที่สุด	1
8	ความพึงพอใจที่มีต่อภาพรวมโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ ประสบความสำเร็จ	4.43	0.49	มาก	6
รวม		4.46	0.19		

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียน มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ ด้านผลผลิต โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความพึงพอใจภาพรวมโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ มีความน่าสนใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.59$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความพึงพอใจที่มีต่อระยะเวลาในการดำเนินงานโครงการที่ไม่ขัดต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในเวลาเรียนปกติ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.36$)

6) ผลการประเมินด้านผลผลิต ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่

ตารางที่ 4.13 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่

(n =56)

ข้อที่	รายการ	ความพึงพอใจ			ลำดับ ที่
		μ	σ	ระดับ	
1	ผลของกิจกรรมในโครงการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักตนเอง และผู้อื่นมากขึ้น	4.34	0.47	มาก	9
2	ผลของกิจกรรมในโครงการส่งเสริมให้นักเรียนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข	4.41	0.49	มาก	7

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

(n =56)

ข้อที่	รายการ	ความพึงพอใจ			ลำดับ ที่
		μ	σ	ระดับ	
3	ผลของกิจกรรมในโครงการส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง	4.43	0.49	มาก	6
4	ความพึงพอใจที่มีต่อครูที่ปรึกษาและโรงเรียนในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโครงการ	4.45	0.50	มาก	5
5	ความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมในโครงการที่เหมาะสมกับการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียน	4.46	0.50	มาก	4
6	ความพึงพอใจที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนในเรื่องคุณลักษณะอันพึงประสงค์	4.48	0.50	มาก	2
7	โครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน	4.57	0.49	มากที่สุด	1
8	ความพึงพอใจภาพรวมโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง	4.41	0.49	มาก	7
9	ความพึงพอใจภาพรวมโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ประสบความสำเร็จ	4.46	0.20	มาก	2
รวม		4.44	0.19		

จากตารางที่ 4.13 พบว่า นักเรียน มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ ด้านผลผลิต โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.57$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความพึงพอใจภาพรวมโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.41$)

2.5 ผลการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่
โรงเรียนบ้านคำโพน ด้านผลกระทบ

1) ผลการประเมินด้านผลกระทบ ตามความคิดเห็นของครูและคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

ตารางที่ 4.14 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านผลกระทบ ตามความคิดเห็นของครู
และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

(n = 19)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็น			ลำดับ ที่
		μ	σ	ระดับ	
ด้านนักเรียน					
1	นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนได้มากยิ่งขึ้น	4.53	0.51	มากที่สุด	4
2	นักเรียนปฏิบัติตามขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมไทย	4.42	0.50	มาก	11
3	นักเรียนมีทักษะการดำรงชีวิตและภูมิคุ้มสารเสพติด	4.58	0.50	มากที่สุด	2
4	นักเรียนมีการพัฒนาด้านคุณลักษณะตามหลักของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่	4.47	0.51	มาก	6
5	นักเรียนมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนระหว่างเรียนในชั้นเรียน	4.42	0.50	มาก	11
6	นักเรียนนำองค์ความรู้จากกิจกรรมในโครงการเป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิต	4.37	0.49	มาก	16
7	พฤติกรรมของนักเรียนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น	4.47	0.51	มาก	6
8	นักเรียนมีพฤติกรรมใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล	4.37	0.49	มาก	16
9	นักเรียนใฝ่เรียนรู้และพึงพอใจกับความสำเร็จในการเรียนรู้	4.42	0.50	มาก	11
10	นักเรียนมีความสุขและพึงพอใจต่อการดำเนินชีวิต	4.58	0.50	มากที่สุด	2

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

(n =19)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็น			ลำดับ ที่
		μ	σ	ระดับ	
ด้านโรงเรียน					
11	โรงเรียนมีคุณภาพทางด้านการปฏิบัติตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่	4.42	0.50	มาก	11
12	โรงเรียนได้รับรางวัลหรือการชมเชยว่าเป็นโรงเรียนที่สามารถพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่	4.47	0.51	มาก	6
13	โรงเรียนได้รับความไว้วางใจ ศรัทธาและได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษามากขึ้น	4.47	0.51	มาก	6
14	โรงเรียนได้รับความไว้วางใจจากผู้ปกครองนักเรียนในการดูแลเอาใจใส่ช่วยเหลือบุคลากรของตนเอง	4.53	0.51	มากที่สุด	4
15	โรงเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นระหว่างโรงเรียน วัด และชุมชน	4.47	0.51	มาก	6
ด้านชุมชน					
16	ชุมชนของนักเรียนให้การยอมรับ และยกย่องด้านความประพฤติของนักเรียน	4.37	0.49	มาก	16
17	โรงเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นระหว่างนักเรียน ผู้ปกครอง วัด และชุมชน	4.37	0.49	มาก	16
18	ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับชุมชนดีขึ้น	4.37	0.49	มาก	16
19	ชุมชนได้ประชากรที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตรงตามความต้องการของชุมชน	4.42	0.50	มาก	15
20	ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาให้แก่ นักเรียน	4.68	0.47	มากที่สุด	1
รวม		4.46	0.11	มาก	

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ ด้านผลกระทบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาให้แก่ นักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.68$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักเรียนนำองค์ความรู้จากกิจกรรมในโครงการเป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิต นักเรียนมีพฤติกรรมใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล ชุมชนของนักเรียนให้การยอมรับ และยกย่องด้านความประพฤติของนักเรียน โรงเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นระหว่างนักเรียน ผู้ปกครอง วัด และชุมชน และความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับชุมชนดีขึ้น อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.37$)

2) ผลการประเมินด้านผลกระทบ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน

ตารางที่ 4.15 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านผลกระทบ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน

(n =56)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็น			ลำดับที่
		μ	σ	ระดับ	
1	นักเรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	4.32	0.47	มาก	8
2	นักเรียนมีความมุ่งมั่นกระทำให้งานบรรลุเป้าหมาย	4.27	0.44	มาก	10
3	นักเรียนเคารพและรับฟังคำแนะนำของพ่อแม่ ญาติ และผู้ใหญ่	4.30	0.46	มาก	9
4	นักเรียนมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่ต้องร้องขอ	4.36	0.48	มาก	4
5	นักเรียนมีกิริยา วาจาสุภาพ ถูกต้องตามกาลเทศะ	4.38	0.48	มาก	3
6	นักเรียนมีคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ	4.36	0.48	มาก	4
7	นักเรียนเลือกกระทำในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม	4.45	0.50	มาก	1
8	นักเรียนปฏิบัติต่อบุคคลอื่นโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.41	0.49	มาก	2
9	นักเรียนแสดงพฤติกรรมยกย่อง ยินดี เมื่อบุคคลอื่นปฏิบัติสิ่งที่ดีงาม	4.37	0.24	มาก	6

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

(n =56)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็น			ลำดับ ที่
		μ	σ	ระดับ	
10	นักเรียนยอมรับผลที่ตนเองกระทำทั้งที่สำเร็จและไม่สำเร็จโดยไม่กล่าวโทษผู้อื่น	4.34	0.22	มาก	7
รวม		4.35	0.18	มาก	

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ ด้านผลกระทบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนเลิกกระทำในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม ($\mu = 4.45$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักเรียนมีความมุ่งมั่นกระทำให้งานบรรลุเป้าหมาย ($\mu = 4.27$)

2.6 ผลการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน ด้านประสิทธิผล

ตารางที่ 4.16 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านประสิทธิผล ตามความคิดเห็นของครู
และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

(n =19)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็น			ลำดับ ที่
		μ	σ	ระดับ	
1	นักเรียนสามารถเรียนรู้และดำเนินชีวิตอย่างปลอดภัยจากสภาพแวดล้อมที่เป็นอันตรายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนและมีจิตสำนึกในการดูแลผู้อื่น	4.63	0.49	มากที่สุด	1
2	นักเรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคม	4.42	0.50	มาก	9
3	นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร	4.53	0.51	มากที่สุด	2

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

(n = 19)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็น			ลำดับ ที่
		μ	σ	ระดับ	
4	นักเรียนเป็นแบบอย่างที่ดี ปฏิบัติตนตามประเพณี วัฒนธรรมของชุมชน และสังคม	4.47	0.51	มาก	6
5	นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามศักยภาพ และมีเจตคติที่ดี ต่อการเรียนรู้และการทำงาน	4.53	0.51	มากที่สุด	2
6	นักเรียนรู้จักตนเองในด้านความสนใจ ความถนัด ความสามารถ จุดเด่น และจุดด้อย และพึ่งตนเองได้	4.37	0.49	มาก	11
7	นักเรียนมีทักษะชีวิตสามารถหลีกเลี่ยงป้องกันอันตราย และพฤติกรรมไม่พึงประสงค์	4.26	0.45	มาก	12
8	นักเรียนมีเจตคติที่ดีและมีทักษะพื้นฐานในการประกอบ อาชีพ	4.53	0.51	มากที่สุด	2
9	นักเรียนมีสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสุขนิสัยที่ดี	4.47	0.51	มาก	6
10	นักเรียนสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้ อย่างเหมาะสม	4.47	0.51	มาก	6
11	นักเรียนมีความเป็นอยู่ด้านเศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม	4.42	0.50	มาก	9
12	นักเรียนมีความมั่นคงทางอารมณ์ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถปรับตัวเป็นแบบอย่างที่ดีและให้คำแนะนำ ผู้อื่นได้	4.53	0.51	มากที่สุด	2
รวม		4.46	0.13		

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ ด้านประสิทธิผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนสามารถเรียนรู้และดำเนินชีวิตอย่างปลอดภัยจากสภาพแวดล้อมที่เป็นอันตรายทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียน และมีจิตสำนึกในการดูแลผู้อื่น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.63$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ

นักเรียนมีทักษะชีวิตสามารถหลีกเลี่ยงป้องกันอันตราย และพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.26$)

2.7 ผลการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่
โรงเรียนบ้านคำโพน ด้านความยั่งยืน

ตารางที่ 4.17 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านความยั่งยืน ตามความคิดเห็นของครู
และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

(n = 19)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็น			ลำดับ ที่
		μ	σ	ระดับ	
1	ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาตนเองเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้	4.37	0.49	มาก	6
2	ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถนำความรู้ที่ได้จากโครงการไปเชื่อมโยงสู่การจัดการเรียนรู้หรือพัฒนาเป็นองค์ความรู้ใหม่ๆ	4.37	0.49	มาก	6
3	ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ในชั้นเรียนและครอบครัวอย่างต่อเนื่อง	4.42	0.50	มาก	4
4	ผู้เข้าร่วมโครงการประยุกต์องค์ความรู้ที่ได้จากโครงการไปสู่การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน	4.47	0.51	มาก	3
5	ผู้เข้าร่วมโครงการนำความรู้ที่ได้รับจากการโครงการไปแสวงหาความรู้ในแขนงอื่นๆ	4.63	0.49	มากที่สุด	1
6	ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการดำเนินงานโครงการไปใช้ในการดำเนินชีวิต	4.58	0.50	มากที่สุด	2
7	โครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่สามารถปรับใช้ได้ในทุกกิจกรรมของโรงเรียน	4.37	0.49	มาก	6
8	โครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่มีการดำเนินงานเพื่อสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืน	4.42	0.50	มาก	4
รวม		4.45	0.22	มาก	

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ ด้านความยั่งยืน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้เข้าร่วมโครงการนำความรู้ที่ได้รับจากการโครงการไปแสวงหาความรู้ในแขนงอื่นๆ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.63$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาตนเองเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถนำความรู้ที่ได้จากโครงการไปเชื่อมโยงสู่การจัดการเรียนรู้หรือพัฒนาเป็นองค์ความรู้ใหม่ๆ และโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่สามารถปรับใช้ได้ในทุกกิจกรรมของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.26$)

2.8 ผลการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพธิ์ ด้านการถ่ายโยงความรู้

ตารางที่ 4.18 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านการถ่ายโยงความรู้ ตามความคิดเห็นของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

(n = 19)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็น			ลำดับที่
		μ	σ	ระดับ	
1	นักเรียนนำความรู้ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ไปบูรณาการในการดำเนินชีวิตประจำวัน	4.37	0.49	มาก	5
2	นักเรียนนำความรู้ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ไปบูรณาการในการแสวงหาความรู้ในระดับที่สูงขึ้น	4.26	0.45	มาก	7
3	นักเรียนสามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดกับผู้ปกครองและชุมชน	4.42	0.50	มาก	3
4	โครงการสามารถเป็นแบบอย่างขยายผลให้กับโรงเรียนอื่นๆ ได้	4.37	0.49	มาก	5
5	นักเรียนมีพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม	4.42	0.50	มาก	3

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

(n = 19)

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็น			ลำดับ ที่
		μ	σ	ระดับ	
6	มีการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ชุมชนกับหน่วยงานอื่นอย่างต่อเนื่อง	4.47	0.51	มาก	2
7	โรงเรียนประชาสัมพันธ์โครงการให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย	4.53	0.51	มากที่สุด	1
รวม		4.41	0.21	มาก	

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ ด้านการถ่ายทอดความรู้โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนประชาสัมพันธ์โครงการให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบด้วยวิธีการที่หลากหลาย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.53$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักเรียนนำความรู้ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ไปบูรณาการในการแสวงหาความรู้ในระดับที่สูงขึ้น อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.26$)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน ผู้ประเมินนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 8 คน ประกอบด้วย ครูโรงเรียนบ้านคำโพน จำนวน 2 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 2 คน และนักเรียน จำนวน 2 คน

ปัญหา/อุปสรรค

1. ด้านบริบท

การประเมินด้านบริบทของโครงการ ประเมินความสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ โรงเรียนควรนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาประยุกต์ใช้ และพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

1.1 โครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ ควรสอดคล้องกับนโยบาย สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ดังที่ ครูโรงเรียนบ้านคำโพน กล่าวว่า

“โครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรเร่งดำเนินการให้เห็นเป็นรูปธรรม เพราะ เป็นนโยบายสำคัญของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่ง จัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และดำเนินการอย่างจริงจังต่อเนื่องเพื่อเกิดความยั่งยืน”

1.2 การพัฒนาคุณภาพของนักเรียนควรทำควบคู่ไปกับการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในสถานศึกษา ดังที่ ครูโรงเรียนบ้านคำโพน กล่าวว่า

“โรงเรียนบ้านคำโพน เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และเป็นโรงเรียน ขนาดเล็ก ที่ตั้งของโรงเรียนอยู่ไกลจากชุมชน ทำให้นักเรียนจำนวนมากมีปัญหาพฤติกรรมที่ไม่ พึงประสงค์ที่ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขโดยด่วน ทั้งการหนีเรียน มาสาย การแต่งกายที่ไม่ถูกต้อง โรงเรียนควรนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาประยุกต์ใช้และพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของ โรงเรียน”

1.3 แนวทางการพัฒนาการเรียน ครูควรจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดหา และพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ดังที่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน บ้านคำโพน กล่าวว่า

“เป้าหมายการจัดการเรียนรู้ต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาจากประสบการณ์ของ ตนเอง เพื่อให้เด็กนักเรียนมีประสบการณ์ตรงกับความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ และสื่อต่างๆ อย่างกว้างขวาง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับการเรียนรู้ในห้องเรียนและชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี เกิดคุณลักษณะ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง”

1.4 การพัฒนาแนวทางการพัฒนาการเรียนของนักเรียนควรเร่งส่งเสริมการดำเนิน ชีวิตตามแนวทางการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ ดังที่คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านคำโพน กล่าวว่า

“เสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนานักเรียน ควรให้นักเรียนได้เรียนรู้จาก แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับแนวการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาชาติ กล่าวถึง ควรจัดระเบียบสังคมรอบๆ โรงเรียนและชุมชน เพื่อให้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ ผู้เรียนต้องเห็น แบบอย่างที่ดี ครูรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลเตรียมการจัดการเรียนรู้และใช้สื่อที่ผสมผสานความรู้สากลกับ ภูมิปัญญาไทยจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน”

2. ด้านปัจจัยนำเข้า

การประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ เพื่อประเมินความพร้อม และความเหมาะสม ด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และสื่อการเรียนรู้ เป็นการประเมินว่ามีทรัพยากรอะไร และจะใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างไรถึงจะมีโอกาสมากที่สุดในการบรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งนี้เพราะงบประมาณ และความต้องการทางด้านการจัดการ โดยมุ่งที่ประเด็นเรื่อง ข้อดี และข้อเสียเชิงเปรียบเทียบของวิธีการต่างๆ หรือโรงเรียน ชุมชน นักเรียนจะได้ผลอะไรบ้างจากการมีโครงการ

2.1 การเตรียมความพร้อมในการดำเนินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ ควรแบ่งหน้าที่รับผิดชอบเพื่อให้ดำเนินการ เป็นไปอย่างมีระบบ ดังที่ ครูโรงเรียนบ้านคำโพน กล่าวว่า

“การดำเนินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนได้เตรียมตัวก่อนการดำเนินโครงการ โดยศึกษาดูงานกับโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จทางด้านการพัฒนาการจัดการศึกษา เพื่อให้เป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียน มีการประชุมแบ่งความรับผิดชอบโครงการต่างๆ โดยมีการประชุมสอบถามความก้าวหน้าในหน้าที่ที่รับผิดชอบของแต่ละบุคคล หากพบปัญหาจะหาทางแก้ไข การดำเนินโครงการจึงผ่านอุปสรรคไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ”

2.2 การเตรียมการดำเนินโครงการควรดำเนินกิจกรรมให้สอดคล้องกับแนวทางของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ดังที่ ครูโรงเรียนบ้านคำโพน กล่าวว่า

“การเตรียมการโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ ควรให้สอดคล้องกับนโยบายหลักของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ อีกทั้งในการดำเนินโครงการได้ประชาสัมพันธ์กับผู้ปกครองได้รับทราบ ผู้ปกครองจึงได้ให้ความร่วมมือในการดำเนินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ ของผู้เรียนเมื่ออยู่ที่บ้าน ไปพร้อมกับโรงเรียน”

2.3 การดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ ควรใช้การอบรมเพื่อพัฒนานักเรียน โดยย้ำเตือนแนวคิดอยู่บ่อยๆ ดังที่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านคำโพน กล่าวว่า

“การดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนควรทำควบคู่กันไปที่เรียกว่า "การมีส่วนร่วม" หน้าที่ของผู้ปกครองต้องปลูกฝังวิธีการเรียนรู้ทักษะชีวิตในการใช้ชีวิตประจำวัน ซึ่งพ่อแม่ ผู้ปกครองควรทำตัวให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน ในด้านโรงเรียนจะผลักดันนักเรียนให้มีความรู้จากการเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งการเรียนรู้แบบโครงการงานให้ผู้เรียนได้สะท้อนประสบการณ์การเรียนรู้และนำมาแลกเปลี่ยนกัน ผู้เรียนควรได้รับผลป้อนกลับเพื่อเกิดการพัฒนา ควรใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายและ ที่เน้นทักษะกระบวนการคิด การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน อีกทั้งด้านการสร้างทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ”

2.4 การดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ ควรกำหนดให้บุคลากรที่ไม่มีความชำนาญในประเด็นต่างๆ ได้รับการพัฒนาโดยการเชิญวิทยากรจากภายนอกเป็นวิทยากร ดังที่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านคำโพน กล่าวว่า

“โรงเรียนกำหนดให้มีการอบรมสัมมนา โดยการเชิญวิทยากรจากภายนอกเป็นวิทยากรในการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่”

3. ด้านกระบวนการ

การประเมินด้านกระบวนการของโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ เป็นการประเมินเมื่อโครงการได้ดำเนินกิจกรรมผ่านไปแล้วระยะหนึ่งการศึกษาผลตอบสนองของผู้รับผิดชอบทุกระดับ จึงต้องมีการประเมินกระบวนการเพื่อศึกษาข้อบกพร่องของกระบวนการตามที่วางแผนไว้

3.1 ด้านกระบวนการของโครงการ ควรมีการประสานงานกับผู้เข้าร่วมโครงการ และเป็นการรายงานการปฏิบัติงานทุกระยะ ดังที่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านคำโพน กล่าวว่า

“เรื่องของการประสานงานในการแจ้งข้อมูลมีการปรับเปลี่ยนมาก โดยจะแจ้งโดยใช้ช่องทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีได้แจ้งโดยตรง บางครั้งผู้เข้ารับการพัฒนาไม่ได้รับข่าวสารอย่างทันทั่วถึง”

3.2 ด้านกระบวนการของโครงการ ควรมีการรวบรวมข้อมูลสำหรับการวางแผน และเป็นการรายงานการปฏิบัติงานทุกระยะ ดังที่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านคำโพน กล่าวว่า

“ในขั้นตอนก่อนการดำเนินการ ครูที่มีหน้าที่รับผิดชอบตามงานของตนเองที่ได้รับมอบหมาย ควรกำหนดให้มีคณะกรรมการติดตามงาน กิจกรรมต่างๆ ทุกระยะเพื่อให้โครงการมีความก้าวหน้าไปอย่างมีประสิทธิภาพ”

3.3 ด้านกระบวนการ ในการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ ควรมีกิจกรรมย่อยหลายๆ กิจกรรม เพื่อให้มีการสานต่อดำเนินงานในตลอดทั้งปีการศึกษา ดังที่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านคำโพน กล่าวว่า

“การดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ ควรมีกิจกรรมย่อยหลายๆ กิจกรรม เช่น กิจกรรมกีฬา กิจกรรมคุณธรรมจริยธรรม กิจกรรมลูกเสือเนตรนารี การศึกษาแหล่งการเรียนรู้ เป็นต้น”

4. ด้านผลผลิตของโครงการ

การประเมินด้านผลผลิตของโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ เมื่อโครงการได้ดำเนินกิจกรรมต่างเสร็จสิ้นแล้ว

4.1 การประเมินด้านผลผลิตที่เกิดกับนักเรียนจากการดำเนินงานโครงการเป็นอย่างไร
 ดังที่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านคำโพน กล่าวว่า

“นักเรียนเข้ารับการอบรมตามโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่
 มีกระบวนการคิดที่รอบด้านขึ้น และมีความรับผิดชอบ พร้อมทั้งมีความกระตือรือร้น เอาใจใส่ต่อ
 การเรียน และมีความสนใจ กระตือรือร้นที่จะร่วมในทุกกิจกรรมมากขึ้น”

4.2 ในการดำเนินงานโครงการ ควรมีการอบรมและติดตาม ดังที่ ผู้ปกครองนักเรียน
 โรงเรียนบ้านคำโพน กล่าวว่า

“เมื่อผ่านการอบรมครูที่เข้ารับการพัฒนามีการแสดงออกที่แสดงถึงความเป็นผู้นำ
 ทางการศึกษา ที่มีวิสัยทัศน์และความรู้เพิ่มขึ้น สังเกตจากการอภิปรายร่วมกัน การเสนอแนวทางการ
 แก้ไขปัญหาที่พบจากการศึกษาดูงาน และนำสิ่งที่ได้รับจากการพัฒนามาบอกกล่าวว่าได้รับประโยชน์
 ต่อตนเองและโรงเรียนอย่างไรบ้าง”

4.3 การเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่
 อยากให้เพิ่มกิจกรรมเกี่ยวกับการทำจิตอาสา ดังที่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านคำโพน กล่าวว่า

“อยากให้โรงเรียนเพิ่มกิจกรรมจิตอาสา เพราะนักเรียนจะได้ช่วยเหลือคนอื่นอีกทั้ง
 การทำกิจกรรมทางศาสนาอยากให้มีการเข้าร่วมอย่างต่อเนื่อง การได้ทำบุญที่วัดช่วยให้เราได้บุญ
 ช่วยส่งเสริมนิสัยให้มีศีลธรรมมากยิ่งขึ้น”

4.4 ผลที่เกิดกับนักเรียนด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังที่ นักเรียนโรงเรียนบ้านคำโพน
 กล่าวว่า

“หนูและเพื่อนเข้าร่วมโครงการ อย่างมีความสุขกับการได้ทำความดี ได้ทำกิจกรรม
 จิตอาสา ได้ช่วยเหลือคนอื่น ๆ อีกทั้งการได้ทำบุญที่วัดช่วยให้เราได้บุญ ช่วยส่งเสริมนิสัยให้มีศีลธรรม
 มากยิ่งขึ้น”

“การจัดกิจกรรมนี้นักเรียนบางคนไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง อยากให้มี
 เกณฑ์ในการประเมินโดยใช้การวัดจากการเข้าร่วมกิจกรรมด้วยครับ”

“หนูอยากรู้ว่าการทำกิจกรรม มุ่งให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมทุกกิจกรรม อยากให้ผล
 ของการเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการสามารถนำมาใช้เรื่องคะแนนในวิชาต่าง ๆ โดยเฉพาะวิชา
 พระพุทธศาสนา”

5. ด้านผลกระทบของโครงการ

การประเมินด้านผลกระทบของโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่

5.1 หลังจากเข้าร่วมโครงการแล้วนักเรียนกลับบ้านมีการช่วยเหลืองานบ้านเพิ่มมากขึ้น
 ดังที่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านคำโพน กล่าวว่า

“หลังจากนักเรียนเข้าร่วมโครงการแล้วพบว่า การเรียนของลูกๆ เรียนดีขึ้น ความประพฤติ
 ดีขึ้น ไม่กลัวการเรียน มีเพื่อนมากขึ้น อีกทั้งนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตาม
 วิถีชีวิตใหม่ ทำให้ลดนิสัยความก้าวร้าว”

5.2 หลังจากเข้าร่วมโครงการแล้ว นักเรียนมีการความคิดสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น ดังที่
 ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านคำโพน กล่าวว่า

“ลูกผมตอนนี้ ชอบสอบถามถึงประวัติความเป็นมาของสถานที่สำคัญของชุมชนอย่างรู้
 ประวัติความเป็นมาของสถานที่ต่างๆ มากยิ่งขึ้น”

5.3 หลังจากเข้าร่วมโครงการแล้ว นักเรียนมีนิสัยรักการช่วยเหลือผู้อื่นเพิ่มขึ้น ดังที่
 ครูโรงเรียนบ้านคำโพน กล่าวว่า

“ตอนนี้ในห้องเรียนมีนักเรียนให้ความร่วมมือเพิ่มขึ้น ทั้งในการทำความสะอาด
 การเก็บของเล่น การจัดเรียงของใช้ส่วนตัว การคอยดูแลพื้นที่ส่งเสริมการอ่านในห้อง คอยช่วยเหลือครู
 ในการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง”

6. ด้านประสิทธิผล

การประเมินด้านประสิทธิผล เป็นการประเมินผลที่เกิดกับนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการระบบ
 ดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่โดยตรงหลังจบโครงการ

6.1 ในการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ ควรให้มีการ
 การจัดการอย่างต่อเนื่อง ดังที่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านคำโพน กล่าวว่า

“อยากให้จัดโครงการอย่างต่อเนื่องทำให้เป็นวงจรต่อไป อย่าให้ขาดหายไปเป็น
 การเพิ่มคุณค่าและความต่อเนื่องของโครงการจะเป็นการส่งผ่านความรู้ให้กับนักเรียนซึ่งครูได้รับการ
 เจียรไนแล้วก็อยากให้ส่องแสงต่อๆ กันไปอีกทั้งควรขยายผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมใน
 โครงการเพื่อเปรียบเทียบการดำเนินชีวิตของนักเรียนว่ามีผลสัมฤทธิ์ดีขึ้นมาน้อยแค่ไหน”

6.2 การประเมินด้านประสิทธิผล เพื่อประเมินการสร้างความสัมพันธ์ การดำเนินงาน
 ที่คุ้มค่า และด้านการริเริ่มสร้างสรรค์ ดังที่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านคำโพน กล่าวว่า

“นักเรียนได้รับการยอมรับจากชุมชนว่าเป็นผู้มีพฤติกรรมในการแสวงหา
 ความรู้ได้อย่างเหมาะสม ทั้งเรื่องคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร
 มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถปรับตัวเป็นแบบอย่างที่ดีได้”

6.3 แนวทางการวัดและประเมินผล การดำเนินงานโครงการ ควรมีเกณฑ์ในการวัดผล
 ที่เป็นมาตรฐาน ดังที่ ครูโรงเรียนบ้านคำโพน กล่าวว่า

“ผลการประเมินโครงการ ต้องชี้ให้เห็นผลการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนและความสำเร็จของผู้เรียนตามเป้าหมายของหลักสูตร เป็นสิ่งสำคัญที่ควรฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ บ่งบอกถึงความสามารถในการนำความรู้และทักษะไปใช้ในชีวิตจริง โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถที่หลากหลาย ข้อมูลที่นำมาใช้ประเมินจะต้องได้มา โดยกระบวนการเก็บรวบรวมจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายและสอดคล้องกับรูปแบบการประเมินผลตามหลักสูตร ในการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้สถานศึกษาต้องทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติของสถานศึกษาไว้เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน และเป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน”

6.4 ประสิทธิภาพของโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ ควรสามารถจับต้องได้ ดังที่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านคำโพน กล่าวว่า

“ในการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ ผลลัพธ์ที่ได้ส่งผลให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ และดำเนินชีวิตอย่างปลอดภัยจากสภาพแวดล้อมที่เป็นอันตรายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนและมีจิตสำนึกในการดูแลผู้อื่น”

7. ด้านความยั่งยืน

การประเมินด้านความยั่งยืน เป็นการประเมินความรู้ ความสามารถของครูในการนำความรู้ที่ได้จากโครงการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ของครูมุ่งสู่ผู้เรียน

7.1 การประเมินด้านความยั่งยืน เป็นการประเมินความรู้ตามการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ไปใช้พัฒนาคนหรือเชื่อมโยงความรู้ที่ได้ไปสู่การเรียนในลำดับที่สูงขึ้น ดังที่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านคำโพน กล่าวว่า

“หลังการดำเนินงานโครงการ ครูสามารถนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาลงที่นักเรียนโดยเฉพาะการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้การเรียนรู้มีการต่อยอดองค์ความรู้ไปอย่างต่อเนื่อง นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากโครงการ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันและการเรียนในระดับที่สูงขึ้นไป”

7.2 แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ ดังที่ ครูโรงเรียนบ้านคำโพน กล่าวว่า

“แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ ครูควรเป็นแบบอย่างที่ดี ในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร แก่นักเรียนทั้งในเวลา และนอกเวลาเรียน เพื่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีแก่นักเรียนเมื่อยามพบเห็น อีกทั้งควรมีการส่งเสริมกิจกรรมเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมในห้องเรียน เช่น การยกย่องนักเรียนที่ขยัน กล่าวชมเชยนักเรียนที่ประพฤติดี นักเรียนที่ทำชื่อเสียงให้กับโรงเรียน”

8. ด้านการถ่ายโยงความรู้

การประเมินด้านการถ่ายโยงความรู้ เป็นการประเมินผลที่เกิดกับนักเรียนที่มีต่อโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่

8.1 การประเมินด้านการถ่ายโยงความรู้ เกี่ยวกับการถ่ายทอดความรู้หรือขยายผล แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ดังที่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านคำโพน กล่าวว่่า

“ครูควรเป็นต้นแบบในด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กำหนดทิศทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปในแนวเดียวกัน ควรวางแผนหรือกำหนดแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ชัดเจนในแผนการจัดการเรียนรู้ มีการสอดแทรกการสอนคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร”

8.2 แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ในสถานศึกษา ดังที่ ครูโรงเรียนบ้านคำโพน กล่าวว่่า

“ครูมีการจัดหา และพัฒนาสื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร และนำสื่อมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และทำให้นักเรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น”

จากการศึกษาการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ พบว่า ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน เห็นว่าการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ควรทำควบคู่กันไประหว่าง บ้าน วัด และโรงเรียน โดยวัดควรจะสร้างหลักปฏิบัติให้กับนักเรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม วัดควรเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน ชาวบ้านรอบๆ เมื่อเข้าไปในวัดจะรู้สึกเป็นเจ้าของ หวงแหนและทำนุบำรุงวัด อีกทั้งวัดยังต้องทำการพัฒนาการสอนเชิงรุก โดยส่งพระที่มีความรู้เข้าไปสอนเรื่องคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดหลักปฏิบัติของนักเรียนอย่างง่าย ในส่วนหน้าที่ของครอบครัวต้องปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมขั้นต้นให้เกิดขึ้นกับนักเรียนคือ เรื่องวินัย ซึ่งก็คือการปฏิบัติตนตามศีล 5 โดยพ่อแม่ ผู้ปกครองควรทำตัวให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน ทั้งด้านการครองตน การครองเรือน และการครองงาน อีกทั้งเมื่อมีเวลาว่างให้พากันไปทำบุญโรงเรียนเป็นแหล่งสำคัญในการเรียนรู้ เพราะมีบทบาทหน้าที่ในการกล่อมเกลานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดีของสังคม เช่น การปฏิบัติตนตามระเบียบวินัยของโรงเรียน การปฏิบัติตนให้ตรงต่อเวลา โดยครูต้องกวาดขันอย่างจริงจัง อีกทั้งผู้ปกครองควรเอาใจใส่บุตรหลานให้อยู่ในระเบียบวินัยของสังคม

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประเมิน (Evaluation Research) และเชิงคุณภาพ ผู้ประเมินใช้รูปแบบชิปเปียสต์ (CIPPIest Model) ของสต๊าฟเฟิลบีม (stufflebeam) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน ในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิผล ด้านความยั่งยืน และด้านการถ่ายโยงความรู้ และ 2) ศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน กลุ่มเป้าหมายเป็น ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน จำนวน 131 คน และการจัดกลุ่มสนทนา มีผู้เข้าร่วมจำนวน 8 คน ประกอบด้วย ครู จำนวน 2 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 2 คน และนักเรียน จำนวน 2 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามจำนวน 3 ฉบับ รวบรวมข้อมูลที่ได้และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา สถิติที่ใช้ในการประเมิน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน เป็นการประเมินทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ มีผลการประเมินสรุปได้ ดังนี้

ผลการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน แบ่งออก 8 ด้าน ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิผล ด้านความยั่งยืน และด้านการถ่ายโยงความรู้ มีผลการประเมิน ดังนี้

1. ด้านบริบท พบว่า ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน มีผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

2. ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน มีผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

3. ด้านกระบวนการ พบว่า ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน มีผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

4. ด้านผลผลิต พบว่า ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน มีผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

ผลการประเมินด้านผลผลิต ความพึงพอใจต่อโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน สอบถามครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

5) ด้านผลกระทบ พบว่า ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน มีผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

6) ด้านประสิทธิผล พบว่า ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน มีผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

7) ด้านความยั่งยืน พบว่า ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน มีผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

8) ด้านการถ่ายโยงความรู้ พบว่า ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน มีผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน มีการกำหนดแนวทางให้ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนที่มีความสอดคล้องกับนโยบายในการพัฒนาแก้ไขปัญหานักเรียน และมีการพัฒนาให้ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษามีความรู้ ทักษะตลอดทั้งเทคนิคในการแก้ไขปัญหานักเรียนเบื้องต้นก่อนการส่งต่อมีมาตรการให้ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนก่อนการส่งต่อไปยังผู้เกี่ยวข้องฝ่ายต่างๆ

อภิปรายผลการประเมินโครงการ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีความสอดคล้อง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ตั้งแต่ก่อนการดำเนินงานโครงการ จนถึงขั้นดำเนินงานโครงการที่ได้รับความร่วมมือทั้งภาครัฐ และเอกชน

โรงเรียน ชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน จนถึงขั้นผลผลิตของโครงการ พบว่าโครงการระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพธิ์ ควรทำควบคู่กันไปทั้งระบบคือ บวร (บ้าน วัด และ โรงเรียน) โดยบ้านต้องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรให้เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ เรื่องระเบียบ วินัย ซึ่งพ่อแม่ควรทำตัวให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุตรหลาน ทั้งด้านการครองตน การครองเรือนและการ ครองงาน อีกทั้งเมื่อมีเวลาว่างให้พาบุตรหลานไปทำบุญ เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาช่วยเหลืองานทาง สังคมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง และควรฝึกให้นักเรียนได้ทำจิตสาธารณะเพื่อส่วนรวม ในส่วนหน้าที่ ของวัดควรจะสร้างหลักปฏิบัติให้กับนักเรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม ในส่วนหน้าที่ของโรงเรียนที่ เป็นแหล่งสำคัญในการเรียนรู้ เพราะมีบทบาทหน้าที่ในการกล่อมเกลานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มี ความรู้ความสามารถและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดีของสังคม เช่น การปฏิบัติตนตามระเบียบ วินัยของโรงเรียนการปฏิบัติตนให้ตรงต่อเวลาโดยครูต้องกวดขันอย่างจริงจัง อีกทั้งผู้ปกครองควรเอา ใจใส่ดูแลบุตรหลานให้อยู่ในระเบียบวินัยของสังคม

1. ด้านบริบท พบว่า ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นด้าน บริบทต่อการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพธิ์ ในภาพรวมมีผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้ เพราะโรงเรียนบ้านคำโพธิ์ มีการดำเนินงาน โครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ที่เน้นความสำคัญ ของการจัดการศึกษา การจัดการกระบวนการเรียนรู้ต้องบูรณาการกับศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ท้องถิ่น ทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพิชฌาย์ หัวดอน (2559 : 98-99) ได้ประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในกลุ่ม เครือข่ายโรงเรียนที่ 35 สังกัดสำนักการศึกษา สำนักงานเขตลาดกระบังกรุงเทพมหานคร ผลการ ประเมินพบว่าโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 35 สังกัดส่วน สำนักการศึกษา สำนักงานเขตลาดกระบัง ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบริบท ผลการประเมินผ่านเกณฑ์ประเมินในระดับดี ส่วนการดำเนินงานตามระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนโดยองค์รวมที่บูรณาการทั้งนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อำนาจเจริญ โรงเรียน ชุมชน วัดและผู้ปกครองนักเรียน สอดคล้องกับการสนทนากลุ่มให้แนวคิดว่า โครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ ควรเร่งดำเนินการให้เห็นเป็นรูปธรรม เพราะเป็น นโยบายสำคัญของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งจัดให้ มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และดำเนินการอย่างจริงจังต่อเนื่องเพื่อเกิดความยั่งยืน อีกทั้งควร นำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาประยุกต์ใช้และพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

2. ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ มีผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าการดำเนินโครงการดังกล่าว ได้มีการสำรวจความพร้อมในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านบุคลากร ด้านสื่อและวัสดุอุปกรณ์ ด้านงบประมาณ ทั้งนี้เพราะการดำเนินงานโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานที่ชัดเจน ประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน ได้จัดเตรียมความพร้อมโดยได้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ส่งเสริมให้ครูทุกคนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้รับความรู้เพิ่มเติมมีทักษะเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานและบุคคลภายนอก เช่น ผู้ปกครอง เครือข่ายผู้ปกครอง องค์กรต่างๆ สาธารณสุข โรงพยาบาล สถานีตำรวจ เป็นต้น เพื่อร่วมมือในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่งเสริมและพัฒนา และป้องกันและแก้ไขปัญหาผู้เรียนร่วมกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552 : 28-35) สอดคล้องกับงานวิจัยของ รำไพ แสงนิกุล (2559 : 93-94) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินโครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย ประเทศไทย : กรณีศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPPIEST Model ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในการสนทนากลุ่ม พบว่า มีผู้เข้าร่วมสนทนาได้เสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการดำเนินชีวิตกับผู้เรียนในสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และชุมชนควรเข้ามีส่วนร่วมหาแนวทางการพัฒนาร่วมกันเพื่อให้มีการพัฒนาไปทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน

3. ด้านกระบวนการ พบว่า ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นด้านกระบวนการ ต่อการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ ภาพรวมมีผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะในการดำเนินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาก่อนดำเนินโครงการได้จัดการอบรมแนวทางการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทำให้ครูมีความรู้ความสามารถในการนำแนวทางการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ รำไพ แสงนิกุล (2559 : 93-94) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินโครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย ประเทศไทย : กรณีศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPPIEST Model ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินด้านกระบวนการโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของนิฤทธิรัชย์ ภู่อ่าง (2563 : 132-136) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำแนกตามกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

4. ด้านผลผลิต พบว่า ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน มีผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ครูที่เข้าร่วมโครงการได้ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตประจำวัน ทั้งการยึดมั่นในการมีคุณธรรม จริยธรรม การดำเนินชีวิตอย่างมีสตיות่างมีเหตุผลไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด การพนันและอบายมุขทั้งปวง ยึดมั่นในพระพุทธศาสนา อีกทั้งในข้อการจัดการเรียนรู้อุดมแทรกคุณธรรมจริยธรรมส่งผลให้นักเรียนนำไปปฏิบัติได้จริง ทั้งนี้เพราะมีการอบรมสัมมนาให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถในการนำความรู้สู่การปฏิบัติ จึงทำให้ครูมีความรู้ ทักษะในการดำเนินชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไร่ไพ แสงนิกุล (2559 : 93-94) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินโครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย ประเทศไทย : กรณีศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPPIEST Model ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินด้านผลผลิตโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ผลการประเมินด้านผลผลิต ความพึงพอใจต่อโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพน สอบถามครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะครูที่เข้าร่วมโครงการได้ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตประจำวัน ทั้งการยึดมั่นในการมีคุณธรรม จริยธรรม การดำเนินชีวิตอย่างมีสตיות่างมีเหตุผล ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด การพนันและอบายมุขทั้งปวง ยึดมั่นในพระพุทธศาสนา อีกทั้งในข้อ ความพึงพอใจภาพรวมโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความน่าสนใจทั้งนี้เพราะการดำเนินงานมีการอบรมสัมมนาให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถในการนำความรู้สู่การปฏิบัติสู่สถานศึกษา จึงทำให้ครูมีความรู้ทักษะในการดำเนินชีวิตตามหลักการของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชณี ลำน้อย (2557 : 79-80) ได้ประเมินโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านนางค์ อำเภอบัว จังหวัดน่าน พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า ครู ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนโดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

5. ด้านผลกระทบ พบว่า ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่มีผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะในการจัดการเรียนการสอนคอยใส่ใจนักเรียนในการเรียนมุ่งลด ละ เลิก การเล่นเกม การใช้โทรศัพท์ การทำสมาธิเพื่อให้มีสมาธิในการเรียนเพิ่มขึ้น ส่งผลให้นักเรียนส่วนใหญ่อ่านหนังสือได้ อ่านหนังสือคล่อง รวมทั้งสามารถเขียนเพื่อการสื่อสารได้ สามารถใช้เทคโนโลยีในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองเป็นผู้เรียนที่ดีของโรงเรียน การดำรงตนทั้งที่บ้านและ

โรงเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในตามหลักสูตร อยู่ในระดับดีเยี่ยม จากการสอบถามผู้ปกครองนักเรียนด้านผลกระทบ พบว่าอยู่ในระดับมาก โดยมีข้อมุ่งมั่นกระทำให้งานบรรลุเป้าหมาย โดยนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ได้ใช้กระบวนการคิดเพื่อเลือกแนวทางอย่างมีเหตุและผล เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุด อีกทั้งนักเรียนมีคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เห็นได้จากการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ นอกจากนี้โรงเรียนได้ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโครงการที่สามารถกระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนหันมาแสวงหาความรู้ในสิ่งต้องการ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศตลอดจนมีกิจกรรมฝึกทักษะอาชีพ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ราไพ แสงนิกุล (2559 : 93-94) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินโครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย ประเทศไทย : กรณีศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพสินธุ์ เขต 2 โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPPIEST Model ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินด้านผลกระทบโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

6. ด้านประสิทธิผล พบว่า ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ มีผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก จากการประเมินพบว่า มีวินัย ไม่เบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น ที่เป็นเช่นนี้เพราะการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีกิจกรรมส่งเสริมการทำความดี มีการยกย่อง ชมเชยผู้เรียนที่ทำความดี จึงทำให้เกิดแรงบันดาลใจให้นักเรียนอยากมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ทำความดีมากยิ่งขึ้น มีการแสดงออกทางความคิดอย่างสร้างสรรค์ ที่เป็นเช่นนี้เพราะการจัดการเรียนรู้ครูส่งเสริมให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้ และประสบการณ์แล้วนำความรู้ต่างๆ มาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน อีกทั้งเมื่อครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบของนวัตกรรมการศึกษา ครูได้นำมาพัฒนาวิธีการสอนให้มีความหลากหลาย เหมาะสมกับศักยภาพที่แตกต่างกันของผู้เรียนจึงทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ราไพ แสงนิกุล (2559 : 93-94) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินโครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย ประเทศไทย : กรณีศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพสินธุ์ เขต 2 โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPPIEST Model ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินด้านประสิทธิผลโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

7. ด้านความยั่งยืน พบว่า ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ มีผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เป็นเช่นนี้เพราะโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ ได้ฝึกการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อวางแผนการสอนล่วงหน้าทำให้เกิดผลดีกับนักเรียน โดยเฉพาะการทบทวนเนื้อหาเก่าและการสรุปเนื้อหาใหม่ ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาที่เรียนผ่านมาแล้วได้มากยิ่งขึ้น ให้มีอย่างต่อเนื่อง เพราะเป็นการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อนักเรียนจึงส่งผลให้กิจกรรมการเรียน

การปฏิบัติและการทำกิจกรรมต่างๆ มีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ มะรีเป็ง ลีชะ (2555) รายงานการประเมินโครงการพัฒนาสถานศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ประเมินด้านความยั่งยืนพบว่ามีความเหมาะสมในระดับมากกว่าถึงลักษณะของกิจกรรมในการเรียนโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมควรส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้แบ่งปันความรู้ แสดงความคิดเห็น กิจกรรมควรมีความหลากหลาย เพื่อให้เหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียน กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้สำรวจเสาะแสวงหาความรู้กิจกรรมควรให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอีกทั้งกิจกรรมควรให้มีทั้งกิจกรรมเดี่ยวคู่และกลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน

8. ด้านการถ่ายโยงความรู้ พบว่า ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ มีผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะโครงการได้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ครูที่มีคุณภาพผ่านการอบรมก่อนที่จะมาจัดการเรียนการสอนครูต้องพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับบริบทของการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ให้ครูมีความรู้ในแนวทางการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ โดยนำมาบูรณาการกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ทำให้ได้ครูที่มีวิชาชีพครูสูง เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษามุ่งจัดประสบการณ์พัฒนาให้ผู้เรียน ส่งผลให้การจัดการศึกษาทำให้นักเรียนเกิดทักษะในการอ่าน การเขียน และการสื่อสารทั้งในการเรียนการทำงานและในชีวิตประจำวันได้ โดยเฉพาะการนำความรู้ไปพัฒนาต่อยอดในการศึกษาขั้นที่สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไร่ไพ แสงนิกุล (2559 : 93-94) ได้วิจัยเรื่อง การประเมินโครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย ประเทศไทย : กรณีศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPPIEST Model ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินด้านการถ่ายทอดส่งต่อโดยภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โรงเรียนบ้านคำโพนมีการกำหนดแนวทางให้ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนที่มีความสอดคล้องกับนโยบายในการพัฒนาแก้ไขปัญหานักเรียนและมีการพัฒนาให้ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษามีความรู้ทักษะตลอดทั้งเทคนิคในการแก้ไขปัญหานักเรียนเบื้องต้นก่อนการส่งต่อมีมาตรการให้ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนก่อนการส่งต่อไปยังผู้เกี่ยวข้องฝ่ายต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประมาภรณ์ สนธิ (2560 : 98-99) ได้วิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนให้สอดคล้องต่อนโยบายสถานศึกษาช่วยเหลือดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาอย่างใกล้ชิดและด้านการส่งต่อนักเรียน นักเรียนที่ส่งต่อได้รับการช่วยเหลือที่ถูกต้องและรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะในการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ ผลการดำเนินงานได้ดำเนินการครบถ้วนทุกขั้นตอนอย่างมีคุณภาพแต่มีบางขั้นตอนที่สถานศึกษาควรมีการพัฒนาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น คือ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ควรดำเนินการจัดระบบช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม และต่อเนื่อง
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ควรประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ ในโรงเรียนเพิ่มมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะจากการประเมิน

1. จากการประเมิน พบว่าด้านบริบท ควรเร่งส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โดยเสนอเป็นนโยบายหลักของโรงเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ
2. จากการประเมิน พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้า ควรเร่งสร้างหลักสูตรสถานศึกษา หน่วยงานเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีชีวิตใหม่ โดยให้ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมาพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ให้เหมาะสมกับความต้องการของชุมชน
3. จากการประเมิน พบว่าด้านกระบวนการ ควรให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และนักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการสรุปรายงานผลโครงการ โดยจัดทำประเมินโครงการเพื่อทราบปัญหาอุปสรรค ข้อดี ข้อเสีย ตลอดจนแนวทางการปรับปรุงแก้ไข เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการดำเนินการให้ดียิ่งขึ้นในปีต่อไป
4. จากการประเมิน พบว่าด้านผลผลิตของโครงการ ควรเร่งสร้างแผนนโยบายของโรงเรียน โดยสอบถามความต้องการของผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และนักเรียน ควรเร่งพัฒนาสื่อประกอบการอบรมเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน อีกทั้งในการประเมินผล ควรให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ และมีการสรุปผลเพื่อนำมาใช้แก้ไขปัญหาก็การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5. จากการประเมิน พบว่าด้านประเมินผลกระทบ ควรเร่งนำผลกระทบในทางลบมา ทำการศึกษา โดยทำในรูปแบบการวิจัยในชั้นเรียน หากผลกระทบด้านใดที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวงกว้าง เกี่ยวข้องกับหลายๆ ส่วน อันอาจส่งผลกระทบกับงานด้านอื่นๆ ให้ทำการศึกษาเพื่อหาแนวทางในการแก้ไข โดยตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหา

ข้อเสนอแนะในการประเมินโครงการครั้งต่อไป

1. นำผลการประเมินโครงการที่ได้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการตัดสินใจปรับปรุง แก้ไขใน ด้านต่างๆ ที่ได้ค้นพบโดยส่งเสริมกิจกรรมที่โรงเรียนสามารถทำได้ดีให้ดียิ่งขึ้นไปและปรับปรุงกิจกรรมที่ พบว่ามีผลการประเมินในระดับต่ำ

2. โรงเรียนควรนำกิจกรรมใหม่ๆ ที่ประสบความสำเร็จมาจัดกิจกรรมในการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

3. ควรขยายโครงการให้ครอบคลุมนักเรียนทุกคนในโรงเรียนทั้งระดับปฐมวัย และ ชั้นประถมศึกษา และชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยควรปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับชั้นของ นักเรียน

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2562). การเตรียมความพร้อมของกระทรวงศึกษาธิการก่อนเปิดภาคเรียน. สืบค้น 1 กรกฎาคม 2563 จาก <http://moe360.blog/2020/05/08>.
- กรมสุขภาพจิต. (2554). **คู่มือบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สำหรับผู้บริหารโรงเรียน**. กรุงเทพฯ : ศูนย์สุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต.
- _____. (2556). **คู่มือการดำเนินงานโครงการ 1 โรงพยาบาล 1 โรงเรียน**. กรุงเทพฯ : กระทรวงสาธารณสุข.
- กรมควบคุมโรค. กระทรวงสาธารณสุข. (2563). **คู่มือการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับประชาชน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กนกวรรณ จันทร์เจริญชัย. (2553). **การเตรียมและการประเมินโครงการ**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กรรณสพร ผ่องมาศ. (2561). **การศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดตราด จันทบุรีและระยอง**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- คมกฤษ ทองนพคุณ. (2557). **ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเมืองมัธยมศึกษา การศึกษาภาคบังคับ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จตุติกรณ์ นิสสัย. (2558). **การศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านหนองปรือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ฉันทนา สนานคุณ. (2559). **การประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบ CIPPIEST Model : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดสระแก้ว (รุ่งโรจน์ธนกุลอุปถัมภ์) จังหวัดอ่างทอง**. สารนิพนธ์การศึกษาตามหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ฉัตรมงคล แน่นหนา. (2556). การวางแผนเชิงกลยุทธ์และการถ่ายทอดสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. เอกสารประกอบการบรรยาย.
- เฉลิมพงษ์ สุขสมพารักษ์. (2561). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านช่างหม้อ อำเภอ แม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ชลธิชา แฝงบรรเทา. (2557). การประเมินโครงการแข่งขันความเป็นเลิศทางวิชาการ โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ชูชาติ พวงสมจิตร และคนอื่นๆ. (2556). การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. เอกสารการสอนชุดวิชา 23721 การวิจัยการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 6 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เชาว์ อินใย. (2555). การประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- โชคดี อีววังโส. (2559). การประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมเทศบาลวัดท่าแพ เทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช. นครศรีธรรมราช : โรงเรียนมัธยม เทศบาลวัดท่าแพ.
- นันทวรรณ สุขพิพัฒนนะ. (2559). การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- นิรุสนา เจ๊ะบู. (2560). การวิจัยเชิงประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนไม่ตรงวุฒิ ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบไคโร (CIRO). วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เนตรนภา คำหนองหว่า. (2560). การพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- ปภัสรา โพธิ์อ่อน. (2557, กรกฎาคม - ธันวาคม). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 42. วารสารรัชต์ภาคย์, 10 (20) : 13 - 24.
- ประภัสสร วงษ์ดีและคณะ. (2554). การประเมินโครงการตามแนวของ CIPIEST Model. วารสาร
ครุสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 3(1),84-90.
- ปรมาภรณ์ สนธิ. (2560). แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษา
ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ปิยะนุช เสถา. (2560). การพัฒนาศักยภาพครู ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนเหล่าคามพิทยาคมรัชมังคลาภิเษก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 21. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต].
https://gsmis.snru.ac.th/e-thesis/thesis_detail?r=58421229123
- พนิต เข้มทอง. (2554). การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของสำนักงาน
คณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์, 24(3) : 231 - 238.
- พระครูวินัยธรบุญยก โกยะฝ้าย. (2560). การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
โรงเรียนพระปริยัติธรรม. มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น
- พัชรภรณ์ ดวงชื่น. (2563). การบริหารจัดการศึกษา รับความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด - 19.
ศิลปการจัดการ, 4 (2), 783-795.
- พัชนี สมพงษ์. (2555). การประเมินโครงการศึกษาอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขา
เวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2552). วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิชามญช์ ม่วงแก้ว. (2559). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพ
พรรณี.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2555). เทคนิคการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ : เฮ้า ออฟ เคอร์มิสท.
- _____. (2557). หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ :
เฮ้าส์ ออฟ เคอร์มิสท.
- พิชญ์วัชร บุญเรืองรอด. (2558). การประเมินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน
สถานศึกษาโดยใช้รูปแบบชิป สังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

- พิสนุ ฟองศรี. (2553). **เทคนิควิธีประเมินโครงการ**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : บริษัทด้านสุทธา การพิมพ์ จำกัด.
- เพลินพิศ สิงห์คำ. (2560). **การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พลวัฒน์ แจ้งดี. (2563). **การประเมินโครงการโรงเรียนสุจริตของโรงเรียนวัชรวิทยา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ยุพิน รอดประพันธ์. (2561). **การประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรมโดยประยุกต์ใช้รูปแบบ การประเมินชิป (CIPP Model) โรงเรียนวัดห้วยธารทหาร สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3**. รายงานวิจัย โรงเรียนวัดห้วยธารทหาร นครสวรรค์.
- เยาวดี รวงชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2556). **การประเมินโครงการ : แนวคิดและแนวปฏิบัติ**. ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รักศักดิ์ คุ่มชนม์. (2561). **การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานระบบการ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาในจังหวัดระยอง จันทบุรี และ ตราด**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- รัฐฐิติญา ไสยราช และ ฉลอม ชาตรุประชีวิน. (2562). **ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการ ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1**. ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร, 21(2), 15-34
- รัตนะ บัวสนธ์. (2556). **การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย.
- รัชณี ลำน้อย. (2557). **การประเมินโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านนาวงศ์ อำเภอป่า จังหวัดน่าน**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์. โรงเรียนบ้านคำโพ้น. รายงานผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2563. ฝ่ายบริหารงานวิชาการ, 2563.
- จำเริญ แสงนิกุล. (2559). **การประเมินโครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย ประเทศไทย : กรณีศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ลัดดาวัลย์ เพชรจันทร์. (2559). **ปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครู โรงเรียนบ้านปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1**. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.

- วชิระ อัจฉิณี. (2559). การประเมินโครงการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนสกลวิสุทธิ. สมุทรสงคราม : โรงเรียนสกลวิสุทธิ.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2549). การวิจัยทางการศึกษา. สกลนคร : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สกลนคร.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2563). การออกแบบการเรียนรู้ใน New normal. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- วุฒิพงษ์ พันทิวา. (2563). สภาพ ปัญหา และแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21.
วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วรมน วิตะเสวีระ. (2557). กลยุทธ์การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41. วิทยานิพนธ์
การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ศิริรัตน์ นิลนาถ. (2562). การประเมินโครงการการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนา
ท้องถิ่นของโรงเรียน ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิจิตร. การศึกษา
ค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ศุภร์เกษม ประจวบ. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการ
ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ
รำไพพรรณี.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2553). วิธีวิทยาการประเมิน : ศาสตร์แห่งคุณค่า. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ
: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพิชฌาย์ หัวดอน. (2559). การประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในกลุ่ม
เครือข่ายโรงเรียนที่ 35 สังกัดสำนักงานการศึกษา สำนักงานเขตลาดกระบัง
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษาปริญญาครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- สุภัทสร สุริยะ. (2562). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส
สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสยาม.
- สุรพล อิศโรกรศีล. (2563). ราชบัณฑิตบัญญัติศัพท์ "New normal". สืบค้น 1 กรกฎาคม 2563
[https://web.facebook.com/surapol.issaragrisil/posts/
10207392559168907?rdc=1&_rdr](https://web.facebook.com/surapol.issaragrisil/posts/10207392559168907?rdc=1&_rdr).

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2554). **แนวการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2559). **การพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2562). **คู่มือการคัดเลือกสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อรับรางวัล ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2562**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- ฤทธิชัย ภู่อำรงค์. (2563). การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. **วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**, ปีที่ 8 (ฉบับที่ 32 กรกฎาคม - กันยายน),13.
- Biddle, V.S. (2014). **Student Assistance Program Outcomes of Students at Risk for Suicide**. Doctor's Thesis pennsylvania United States University.
- Goodman, and et al. (2003). Using the Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) to Screen for Child Psychiatric Discipline in a Community Samples, **Dissertation Abstracts International**. 65 (10) : 11178-A.
- Stufflebeam, D.L. & Shinkfield, A.J. (2007). **Evaluation Theory, Models and Applications**. San Francisco, CA. Jossey-Bass.
- Stufflebeam, D.L., Gullickson, A. & Wingate, L. (2002). **The Spirit of Consuelo: An Evaluation of Ke Aka Ho'ona**. Michigan : The Evaluation Center, Western Michigan University
- Williams, F. M. (2008). Student assistance programs (SAP): An organizational and theoretical perspective on building bridge for healthy youth. **Dissertation Abstracts International**. 68(8): unpagged.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางวาสนา ต่อชาติ
วัน เดือน ปีเกิด	9 กันยายน 2510
สถานที่เกิด	อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	196 ตำบลคำโพน อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ 37110
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านคำโพน อำเภอปทุมราชวงศา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2526	มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนารีนุกูล อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี
พ.ศ. 2529	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนารีนุกูล อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี
พ.ศ. 2534	ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) วิชาเอกสังคมศึกษา วิทยาลัยครูอุบลราชธานี
พ.ศ. 2545	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) วิชาเอกไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
พ.ศ. 2555	ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ค.ด.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี